

ಸಮೃದ್ಧಿನ ಅಧಿಕಾರ

ಪಡೆದು ಬೆಂತು ಸಮೃದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ. ಅಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಸಮಯದಲ್ಲಿಯೇ ಏರಡನೆಯ ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿರುತ್ತೆ ಮಿಥ್ಯಾತ್ಮದ ದೃಷ್ಟಿವನ್ನು ಸ್ಪಿಕಾಂಡಕ ಅನುಭಾಗಕಾಂಡಕದ ಫಾತವಿಲ್ಲದೆಯೇ ಗುಣಸಂಕ್ರಮಣದ ಭಾಗ ಸೇರಿ ಮಿಥ್ಯಾತ್ಮದ ದೃಷ್ಟಿದಲ್ಲಿ ಮಿಥ್ಯಾತ್ಮ ಸಮೃದ್ಧಿ ಮೋಹನೀಯವಂದು ಮೂರು ಭಾಗ ಮಾಡಿಬಿಡುತ್ತದೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :- ಅನಾದಿಕಾಲದ ದರ್ಶನಮೋಹನೀಯಕರ್ಮವು ಏಕರೂಪವಿತ್ತು ಅದರ ದೃಷ್ಟಿಕರಣಗಳ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಶ್ರೀರೂಪವು ಮೂರು ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಬೇರೆ - ಬೇರೆಯಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಮಿಥ್ಯಾತ್ಮಗೆ ಸಮೃದ್ಧಿವಾಗುವ ಕಾರಣ ಬದು ಲಭಿಗಳ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಸಂಕ್ಷೇಪದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

ಕ್ಷಯೋಪಶಮ (ವೇದ) ಸಮೃದ್ಧಿ - ಈ ಉಪಶಮ ಸಮೃದ್ಧಿಯಿರುವ ಜಥನ್ಯ (ಕಡಿಮೆಯಿಂದ ಕಡಿಮೆ) ಕಾಲ ಮತ್ತು ಉತ್ಸಾಹ (ಅಧಿಕರಿಂದ ಅಧಿಕ) ಕಾಲವು ಅಂತಮೂರ್ಚಾರ್ಯವರೆಗೇ ಇದೆ. ಅಂತಮೂರ್ಚಾರ್ಯವು ಪೂರ್ಣವಾದ ನಂತರ ನಿಯಮದಿಂದ ದರ್ಶನಮೋಹನೀಯದ ಮೂರು ಪ್ರಕೃತಿಗಳಿಂದ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದರೆ ಉದಯವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ.

ಒಂದು ವೇಳೆ ಸಮೃದ್ಧಿಮೋಹನೀಯ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಉದಯವು ಬಂದು ಬಿಟ್ಟರೆ ಉಪಶಮ ಸಮೃದ್ಧಿಂದ ದೂರವಾಗಿ (ಬದಲಾಗಿ) ವೇದಕರ್ಮವನ್ನು ಪ್ರಾಣಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಆಗ ಸಮೃದ್ಧಿಮೋಹನೀಯದ ಉದಯದಿಂದ ವೇದಕರ್ಮಗ್ರಂಥಿಂದ ತತ್ವಗಳ ತ್ರದ್ಯಯನ್ನು ಚಲ-ಮಲ-ಅಗಾಢ ಮೋಷಗಳಿಂದ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಇಲ್ಲಿ ತ್ರದ್ಯಯಲ್ಲಿ ಚಲತನದ ಅರ್ಥವೆಂದರೆ ತ್ರದ್ಯಯಲ್ಲಿ ಶಿಲಿತ ಬಂದುಬಿಡುವುದು, ಮತ್ತು ಮಲಮೋಹನದ ಅರ್ಥವೆಂದರೆ ಅತಿಖಾರ ಸಹಿತವಿರುವುದು. ಈ ವೇದಕ ಸಮೃದ್ಧಿನ್ನೇ ಕ್ಷಯೋಪಶಮ ಸಮೃದ್ಧಿವಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ದರ್ಶನಮೋಹನೀಯದ ಸರ್ವಾತಿಸ್ವರ್ವಕರ್ಗಳಿಗೆ ನಿಷೇಖಗಳ ಉದಯದ ಅಭಾವವು ಅದು ಕ್ಷಯವಿದೆ ಮತ್ತು ದೇಶಾತಿಸ್ವರ್ವಕರೂಪ ಸಮೃದ್ಧಿಪ್ರಕೃತಿಯ ಉದಯವಾದ ಮೇಲೂ ಅದೇ ಸಮೃದ್ಧಿಮೋಹನೀಯದ್ವೀ ವರ್ತಮಾನ ಸಮಯ ಸಂಬಂಧದ ನಿಷೇಖಗಳ ಮೋರಾಗಿ ಬೇರೆ ಆ ಮೇಲಿನ ನಿಷೇಖಗಳು ಇನ್ನೂ ಉದಯಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿಲ್ಲ. ಕೇವಲ ಸತ್ತಾದಲ್ಲಿ ಅವಸ್ಥಿತವಿರುವವನ್ನು ಉಪಶಮವಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಹೀಗೆ ಕರ್ಮಗಳ ಕ್ಷಯ ಮತ್ತು ಉಪಶಮರೂಪದ ಅವಸ್ಥೆಯಾಗುವುದರಿಂದ ಕ್ಷಯೋಪಶಮಸಮೃದ್ಧಿವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೇನೇ ಸಮೃದ್ಧಿಪ್ರಕೃತಿಯ ಉದಯದ ವೇದನ-ಅನುಭವವಾಗುವುದರಿಂದ ವೇದಕ ಸಮೃದ್ಧಿವಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಒಂದು ವೇಳೆ ಉಪಶಮಸಮೃದ್ಧಿ ಅಂತಮೂರ್ಚಾರ್ಯ ಸಮಯವು ಪೂರ್ಣವಾದನಂತರ ಸಮೃದ್ಧಿತ್ವಪ್ರಕೃತಿಯ ಉದಯವು ಬಂದು ಬಿಟ್ಟರೆ ಮೈಕ್ರ ಗುಣಸಾನ್ವದಲ್ಲಿ ಬಂದು ಬಿಡುತ್ತದೆ. ಆ ಜೀವಕ್ಕೆ ತತ್ತ್ವ-ಅತ್ತ್ವಗಳಿರದರ ಸೇರಿಕೆಯಾದ-ಮಿಶ್ರಣವಾದ ತ್ರದ್ಯಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಒಂದು ವೇಳೆ ಮಿಥ್ಯಾತ್ಮ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಉದಯವು ಬಂದು ಬಿಟ್ಟರೆ ಮಿಥ್ಯಾದೃಷ್ಟಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ - ಏವರೀತ ತ್ರದ್ಯಯಲ್ಲಿವನಾಗಿಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ಜ್ಞಾನದಿಂದಬೀಡಿತನಾದ ಪ್ರರುಷನಿಗೆ ಮಿಥಾನ್ಯ ಭೋಜನವು ರುಚಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಇವನಿಗೆ ಅನೇಕಾಂತರೂಪ ಪಸ್ತುವಿನ ಸತ್ಯಸ್ವರೂಪವು, ತತ್ತ್ವಗಳ ಸತ್ಯಸ್ವರೂಪವು, ರತ್ನತ್ಯಯರೂಪ ಮೋಕ್ಷದ ಮಾರ್ಗವು ರುಚಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ದರ್ಶಳಕ್ಷಣರೂಪದ ಧರ್ಮವು ಸ್ವ-ಪರದ ದಯಾರೂಪದ ಧರ್ಮವು ರುಚಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

ಒಂದು ವೇಳೆ ಉಪಶಮಸಮೃದ್ಧಿ ಅಂತಮೂರ್ಚಾರ್ಯ ಕಾಲದೊಳಗಿಂದ ಕಡಿಮೆಯಿಂದ ಕಡಿಮೆ ಒಂದು ಸಮಯ ಮತ್ತು ಅಧಿಕರಿಂದ ಅಧಿಕ ಆರು ಆವಲಿಕೇಜ ಉಳಿದ ಮೇಲೆ ಅನಂತಾನುಬಂಧಿ ಕೋಧ, ಮಾನ, ಮಾಯ, ಯೋಜದೊಳಗಿಂದ ಯಾವುದೇ ಒಂದರೆ ಉದಯವಾಗಿ ಹೋದರೆ ಆ ಜೀವನ ಸಮೃದ್ಧಿಂದ ಚ್ಯಾತನಾಗಿ ಸಾಂಕಾದನ ಗುಣಸಾನ್ವದಲ್ಲಿ ಬಂದು ಬಿಡುತ್ತಾನೆ; ಇಲ್ಲಿ ಅವನು ಒಂದು ಸಮಯದಿಂದ ಹಿಡಿದು ಆರು ಆವಲಿಗಳವರೆಗೆ ಇದ್ದು ನಿಯಮದಿಂದ ಮಿಥ್ಯಾದೃಷ್ಟಿಯಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಉತ್ತಮಸಮೃದ್ಧ ಅಂತರ್ಮಾರ್ಗಾರ್ಥಕಾಲವು ಪೂರ್ಣವಾದನಂತರ ನಾಲ್ಕು ಮಾರ್ಗಗಳಿವೆ. ಒಂದು ವೇಳೆ ಸಮೃದ್ಧ ಮೋಹನೀಯದ ಉದಯವಾಗಿ ಹೋದರೆ ಕ್ಷಯೋಪರ್ವತಮ ಸಮೃದ್ಧಿಯಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತಾನೆ; ಒಂದು ವೇಳೆ ಏಕೆಂದು ಮಾರ್ಗ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಉದಯವಾಗಿ ಹೋದರೆ ಏಕ್ರಗುಣಾವ್ಯಾಯಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತಾನೆ; ಒಂದು ವೇಳೆ ಏಕೆಂದು ಮಾರ್ಗ ಉದಯವಾಗಿ ಹೋದರೆ ನಿಯಮದಿಂದ ಮಾರ್ಘಾದ್ವಷಿಯಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತಾನೆ; ಮತ್ತು ಒಂದು ವೇಳೆ ನಾಲ್ಕು ಅನಂತಾನುಬಂಧಿ ಕಾರ್ಯಗಳಿಂದ ಯಾವುದೇ ಒಂದರೆ ಉದಯವಾಗಿ ಹೋದರೆ ಸಾಂಪಾದನೆಗೆ ಸುಂಪಾದಲ್ಲಿ ಬಂದು ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಬಿಡುತ್ತಾನೆ.

ಕ್ಷಾಯಿಕ ಸಮೃದ್ಧ - ಈಗ ಕ್ಷಾಯಿಕ ಸಮೃದ್ಧ ಪ್ರಾಗುವ ಕಥನವನ್ನು ಸಂಕ್ಷೇಪದಲ್ಲಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ದರ್ಶನ ಮೋಹನ ಕ್ಷಯದಿಂದ ಕ್ಷಾಯಿಕ ಸಮೃದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ. ದರ್ಶನಮೋಹನೀಯದ ಕ್ಷಯ ಮಾಡಿಸುವ ಪ್ರಾರಂಭವನ್ನು ಕರ್ಮಭೂಮಿಯ ಮನುಷ್ಯನೇ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಭೋಗಭೂಮಿಯ ಮನುಷ್ಯನು ಮಾಡುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಲ್ಲಿ ಸಮುದ್ರದೇವ, ನಾರಕ, ತಿರ್ಯಕಂತಗಳಿಗೂ ಕ್ಷಾಯಿಕ ಸಮೃದ್ಧ ಆರಂಭವಾಗುವುದಿಲ್ಲ - ಕರ್ಮಭೂಮಿಯ ಮನುಷ್ಯನೇ ದರ್ಶನಮೋಹನ ನಾಶಮಾಡುವ ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಅದು ಕೂಡ ಕೇವಲ, ಮೃತಕೇವಲ ಮತ್ತು ತೀರ್ಥಂಕರ ಕೇವಲಿಗಳ ಪಾದ ಮೂಲದ ಪತ್ತಿರ ಕುಳತುಕೊಂಡೇ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ದರ್ಶನಮೋಹನದ ಕ್ಷಯ ಮಾಡಲು ಯೋಗ್ಯವಾದ ವಿಶುದ್ಧತೆಯು ಕೇವಲಿಗಳ ಪತ್ತಿರ ಕುಳತುಕೊಂಡಲ್ಲದೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಇಲ್ಲಿ ಅಧಿಕರಣದ ಪ್ರಥಮ ಸಮಯದಿಂದ ಹಿಡಿದು ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಮಾರ್ಘಾದ್ವಷಿತ್ವ ಏಕ್ರಮೋಹನೀಯದ ಪ್ರಾಣಿಯ ಸಮೃದ್ಧಾಪ್ರಕೃತಿರೂಪವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿತ ಮಾಡಿಸುವುದಿಲ್ಲ; ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಅಂತರ್ಮಾರ್ಗಾರ್ಥಕಾಲದವರೆಗೆ ದರ್ಶನಮೋಹನೀಯದ ನಾಶದ ಆರಂಭ ಕಾಲವಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಆ ಆರಂಭಕಾಲದ ಅನಂತರವರ್ತ್ತ ಸಮಯದಿಂದ ಹಿಡಿದು ಕ್ಷಾಯಿಕ ಸಮೃದ್ಧ ಗ್ರಹಣದ ಪ್ರಥಮ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮೋದಲ ನಿಷಾಪಕವಾಗುತ್ತದೆ. ಕ್ಷಪ್ರಕಾದ ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡಿರುವಲ್ಲಿಯೇ ಕರ್ಮಭೂಮಿಯ ಮನುಷ್ಯನು ನಿಷಾಪಕನಾಗುತ್ತಾನೆ, ಮತ್ತು ಶಾಧಮರ ಮೋದಲಾದ ಸ್ವರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ಕಲ್ಪಾತೀತ ಆದ್ವಯಂದ್ರರುಗಳಲ್ಲಿ ಭೋಗಭೂಮಿಯ ಮನುಷ್ಯ-ತಿರ್ಯಕಂತಗಳಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಾನಾಮದ ಮೋದಲ ನರಕದಲ್ಲಿ ಕೂಡ ನಿಷಾಪಕನಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಮೋದಲು ಆಯುಂಧವಾಗಿ ಹೋಗಿರುವಂಭ ಕೃತಕೃತ್ಯವೇದಕ ಸಮೃಗ್ಂಟಿಯು ಸತ್ಯ ನಾಲ್ಕು ಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ಸನ್ಸನಾಗಿ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಕ್ಷಪ್ರಕಾವನ್ನು ಪೂರ್ಣ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

ಈಗ ಅನಂತಾನುಬಂಧಿ ಕ್ಷೋಧ, ಮಾನ, ಮಾಯ, ಲೋಭ, ಮಾರ್ಘಾದ್ವಷಿತ್ವ ಸಮೃದ್ಧಾಪ್ರಕೃತ್ಯ ಮತ್ತು ಸಮೃದ್ಧಿ ಇವು ಏಳಿರ ಕ್ಷಪ್ರಕಾದ ಹೇಗೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ ನಂಬಿದನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಒವರ್ ಮನುಷ್ಯನು ವೇದಕಸಮೃದ್ಧಾಪ್ರಷಿಯಾಗಿ ಅಸಂಯತ, ದೇಶಸಂಯತ, ಪ್ರಮತ್ತ, ಅಪ್ರಮತ್ತ ಈ ನಾಲ್ಕು ಗುಣಾನಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದರಲ್ಲಾ ಇರುತ್ತ ಮೋದಲು ಹೇಳಿದ ಮೂರು ಕರಣಗಳ ವಿಧಿ ಮಾಡಿ, ಅನಂತಾನುಬಂಧಿ ಕ್ಷೋಧ, ಮಾನ, ಮಾಯ, ಲೋಭದ ಉದಯವಾವಲಯಲ್ಲಿ ಇರುವಂಭ ನಿಷೇಕಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟಿರುತ್ತು ಉದಯವಾವಲಯ ಹೋರಗೆ ಇರುವಂಭ ಸಮುದ್ರ ನಿಷೇಕಗಳ ವಿಸಂಯೋಜನೆ ಮಾಡಿ ಅನಿವೃತ್ತಿಕರಣದ ಅಂತಿಮ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅನಂತಾನುಬಂಧಿಯ ಸಮುದ್ರ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಹನ್ನೆರಡು ಕಾರ್ಯ ಮತ್ತು ಒಂಬತ್ತು ಸೋಽಪಾಯ ರೂಪವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿತ ಮಾಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇದು ಅನಂತಾನುಬಂಧಿಯ ವಿಸಂಯೋಜನೆಯಿದೆ.

ಈ ವಿಸಂಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಗುಣಶ್ರೇಣಿ ನಿರ್ದಾರ ಮತ್ತು ಸ್ವಿತಿಕಾಂಡಕಫಾತ ಮೋದಲಾಗಿ ಅನೇಕ ವಿಧಿಗಳಿವೆ. ಅನಂತಾನುಬಂಧಿಯ ವಿಸಂಯೋಜನೆ ಮಾಡಿದ ನಂತರ ಅಂತರ್ಮಾರ್ಗಾರ್ಥಕಾಲದವರೆಗೆ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಮಾಡಿ, ಯಾವುದೇ ಕ್ರಿಯೆಮಾಡದೆ ಇದ್ದು ಆದರಂತರ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಮೂರುಕರಣ ಮಾಡಿ ಅನಿವೃತ್ತಿಕರಣದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಘಾದ್ವಷಿತ್ವ ಏಕ್ರ, ಸಮೃದ್ಧಿ ಮೋಹನೀಯವನ್ನು ಕ್ರಮದಿಂದ ನಷ್ಟ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಈ ಕರಣಗಳ ಸಾಮಾಜಿಕದಿಂದ ಯಾವ ಯಾವ ಕರ್ಮದ ಸ್ವಿತಿ-ಅನುಭಾಗದ ಫಾತವಾಗುವ ವಿಧಾನವಿದೆ ಅದನ್ನು ತೀರ್ಥಂಕರಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಏಳು ಪ್ರಕೃತಿಗಳ ನಾಶಮಾಡಿ ಕ್ಷಾಯಿಕ ಸಮೃದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ. ಇಲ್ಲಿ ಮೂರು ಪ್ರಕಾರದ ಸಮೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಗುವ ವರ್ಣನೆಯನ್ನು ಸಂಕ್ಷೇಪದಲ್ಲಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಸಮ್ಮಕ್ತದ ಎಂಟು ಗುಣಗಳು - ಸಮ್ಮಗ್ರಹಿಗೆ ಬೇರೆ ಎಂಟು ಗುಣಗಳೂ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳಿಂದ ಅವನು ತನ್ನ ಹಾಗೂ ಇತರರ ಸಮ್ಮಕ್ತ ಘನ್ಯ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ೧) ಸಂಪೇಗ, ೨) ನಿರ್ವೇದ, ೩) ಅತ್ಯನಿಂದೆ, ೪) ಗಹಾ, ೫) ಉಪರಮ, ೬) ಭಕ್ತಿ, ೭) ವಾತ್ಸಲ್ಯ, ೮) ಅನುಕಂಬಯೆಂದು ಈ ಎಂಟು ಗುಣಗಳು ಯಾವನಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತವೆ ಅವನಿಗೆ ಸಮ್ಮಗ್ರಹ ನವಿದೆಯೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು.

೧) ಸಮ್ಮಗ್ರಹಿಗೆ ಸಂಪೇಗ ಎಂದರೆ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಅನುರಾಗವಿರುತ್ತದೆ. ಸಂಸಾರೀ ಏಭಾಯಾದ್ವಾಷಿಧ್ಯ ಅನುರಾಗವಂತೂ ಕರೀರದಲ್ಲಿಯೇ ಅಗುತ್ತಿರುತ್ತದೆ, ಏಕೆಂದರೆ ಅವನು ಕರೀರವು ಉಜ್ಜಲವಿರಲಿ, ಬಲಶಾಲಿಯಿರಲಿ, ಪ್ರಷ್ಣವಿರಲೆಂದೇ ಬಯಸುತ್ತಾನೆ. ಕರೀರದಲ್ಲಿ ಮುಮತೆಯಿರುವ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಅವನು ಅಭಕ್ತಿ ಭಕ್ತಿಗಾಗಿ ಮುಖಿ ಮನಿಷಿತ್ವಾನೆ, ಅನ್ಯಾಯದೊಡನೆ ಕ್ರಾಂತಾರಾದಿಗಳ ಮೂಲಕ ಕರೀರವನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಹಾಸಿಗಳಿಡನೆ ಸಂಬಂಧವಿದುವಲ್ಲಿ ಅನಂದ ಮನಿಷಿತ್ವಾನೆ, ವಿಕಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸು ತೋಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ಸ್ತ್ರೀ, ಪ್ರತ್ಯ, ಧನ, ಸಂಪತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸಗರ, ದೇಶ, ರಾಜ್ಯ, ಬರ್ವಯು ದಲ್ಲಿ ಅನುರಾಗ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಕರೀರ ಮೊದಲಾದುವಲ್ಲಿ ಸಮ್ಮಗ್ರಹಿಗೆ ಅತ್ಯುಧಿಯಿಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ ದರಲಕ್ಷಣ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿಯೇ ಅನುರಾಗ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಸಮ್ಮಗ್ರಹಿಯಿ ಅನುರಾಗವಂತೂ ಧರ್ಮಾತ್ಮೆ ಪ್ರರುಷರಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಧರ್ಮದ ಅಯಿತನದಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ಸಂಪೇಗನುಣವು ಸಮ್ಮಗ್ರಹಿಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತದೆ.

೨) ಸಮ್ಮಗ್ರಹಿಗೆ ಪಂಚಪರಾವರ್ತೆ ನರೂಪ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಕೃತಭ್ರಂಷ ಕರೀರದಲ್ಲಿ ದಂಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಂಡೊಯ್ಯಿವಂಥ ಭೋಗಗಳಲ್ಲಿನಿಯಮದಿಂದ ವಿರಕ್ತತೆಯಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಎರಡನೇ ನಿರ್ವೇದ ಗುಣವು ಸಮ್ಮಗ್ರಹಿಗೆ ಪ್ರಕಟವಾಗೇ ಅಗುತ್ತದೆ.

೩) ತಮ್ಮ ಪ್ರಮಾದದಿಂದ, ಅವಂಯವು ಭಾವದಿಂದ, ಸಾಂಸಾರಿಕ ಪಾಪವಯ ಪ್ರಪ್ರತಿಯಿಂದ ಪರಿಷಾಮಗಳಲ್ಲಿ ನಿರಂತರ ತಮ್ಮ ನಿಂದೆ ವಿಹಿಸುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ದುರ್ಬಳ ಮನಸ್ಸು ಭವದ ಒಂದು ಕ್ಷುಣವು ಕೂಡ ಧರ್ಮದ ಅಶಯವಿಲ್ಲದೆ ಹೋಗುತ್ತಿರುವುದು ಮಹಾ ಅನಧರವಿದೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ತಮ್ಮ ಪರಿಷಾಮಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಹೋಷಣಿತ ಪ್ರಪರ್ತಿಸುವುದರ ವಿಚಾರ ಮಾಡಿ ತಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ನಿಂದೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಅದು ಅತ್ಯನಿಂದ ನಾಮದ ಮೂರನೆಯ ಗುಣವಿದೆ.

೪) ತಮ್ಮ ಗುರು ಇರಲಿ, ವಿಶೇಷ ಜ್ಞಾನಿಯಿರಲಿ, ಸಾಧಮೂರ್ಯಿರಲಿ ಅವರ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ ವಿನಯಪೂರ್ವಕ ತಮ್ಮ ನಿಂದೆ, ಹೋಷ ಮೊದಲಾದುವನ್ನು ಪ್ರಕಟ ಮಾಡುವುದು ಅದು ಸಮ್ಮಗ್ರಹಿಯ ಗೌರಾನಾಮದ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಗುಣವಿದೆ.

೫) ಸಮ್ಮಗ್ರಹಿಗೆ ಕ್ಷೋಧ, ಮಾನ, ಮಾಯೆ, ಲೋಭ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಮಂದತೆಯೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಸಮ್ಮಗ್ರಹಿಯು ರಾಗ, ದ್ವೇಷ, ಕಾಮ, ಉನ್ನಾದ, ಸೈರ ಮೊದಲಾದುವನ್ನು ತನ್ನ ಫಾತ ಮಾಡುವಂಥವೆಂದು ತಿಳಿಯತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಅವೆಲ್ಲವನ್ನು ಮಂದವಾಗಿಯೇ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ, ಇದುವೇ ಐದನೆಯ ಉಪಾಶ್ಮೇಷ ಗುಣವಿದೆ.

೬) ಸಮ್ಮಗ್ರಹಿಯು ಪಂಚಪರಮೇಷಿಗಳಲ್ಲಿ, ಜಿನೆವಾಣಿಯಲ್ಲಿ, ಜಿನೇಂದ್ರರ ಪ್ರತ್ಯಾಬಿಂಬದಲ್ಲಿ, ದರಲಕ್ಷಣ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಧಾರಿಯಾದ ಧರ್ಮಾತ್ಮೆಯಲ್ಲಿ, ತಪಸ್ಸಿಗಳಲ್ಲಿ ಅವರ ಅನೇಕ ಗುಣಗಳ ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡಿ ಗುಣಗಳಲ್ಲಿ ಅನುರಾಗ ಮಾಡುವುದು ಅದು ಸಮ್ಮಗ್ರಹಿಯ ಭಕ್ತಿ ನಾಮದ ಅರನೆಯ ಗುಣವಿದೆ.

೭) ಸಮ್ಮಗ್ರಹಿಗೆ ಧರ್ಮಾತ್ಮರುಗಳಲ್ಲಿ ತೀರ್ತಿಯಿರುತ್ತದೆ. ಹೇಗೆ ದರಿದ್ರಸಿಗೆ ಧನದ ನಿಧಿ ನೋಡಿ ಅನಂದವಾಗುತ್ತದೆ, ಆದೇ ಪ್ರಕಾರ ಧರ್ಮಾತ್ಮ ಸಮ್ಮಗ್ರಹಿ ಸಮ್ಮಗ್ರಹಾಫಿಗಳನ್ನು ನೋಡಿ, ಧರ್ಮದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ಕೇಳಿ ಸಮ್ಮಗ್ರಹಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಅನಂದ ಪ್ರಕಟವಾಗುವುದು ಅದು ವಾತ್ಸಲ್ಯ ನಾಮದ ಪೂಜನೆಯ ಗುಣವಿದೆ.

ಲ) ಸಮೃಗ್ಂಬ್ರಿಗೆ ಪಟ್ಟಾಯ ಜೀವಗಳ ಕುಲಿತು ದಯಿಯು ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಇತರ ಜೀವಗಳ ದುಃಖ ನೋಡಿ ತಮ್ಮ ಪರಿಸಾಮವು ಕಂಪನ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ತಾವೇ ದುಃಖಿಯಾಗಿ ಹೋಗುವುದು, ಮತ್ತು ಇತರ ಜೀವಗಳ ದುಃಖ ಮಾರಮಾಡುವ ಪರಿಸಾಮವಾಗುವುದು ಅದು ಸಮೃಗ್ಂಬ್ರಿಯ ಎಂಟಿನೆಯ ಅನುಕ್ರಂಬ ನಾಮದ ಗುಣವಿದೆ.

ಇದೇ ಪ್ರಕಾರ ಇನ್ನೊಂದು ಅನೇಕ ಗುಣಗಳು ಸಮೃಗ್ಂಬ್ರಿಗೆ ತಾವಾಗಿಯೇ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತವೆ. ಏಕೆಂದರೆ ನಿಜವಾದ ಕ್ರಿಂದಿನ ಜ್ಞಾನಗಳು ಪ್ರಕಟವಾಗಿರುವವನ ಶಂಪುರ್ಣ ಭಾಷಾಭ್ಯಂತರಗಳು ಗುಣರೂಪವಾಗಿಯೇ ಪರಿಣಮಿಸುತ್ತವೆ.

ಈಗ ಸಮೃಗ್ಂಗ್ರಹನ ಯುಕ್ತವಿರುವಂಥ ಜೀವರುಗಳಿಗೆ ಮಹಾನತೆಯಿದೆಯಂದು ಹೇಳುವಂಥ ಸೂತ್ರ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,-

ಸಮೃಗ್ಂಗ್ರಹನ ಸಂಪನ್ಮೂಲಿ ಮಾತಂಗ ದೇಹದಿಂದ್ ।

ದೇವಾದೇವಂ ವಿದುಭರಸ್ಯ ಗೂಢಾಗಾರಾಂತರೋಜಸಮ್ ॥೨೫॥

ಅರ್ಥ :- ಸಮೃಗ್ಂಗ್ರಹನ ಯುಕ್ತವಿರುವ ಭಾಂಡಾಲಳ ಕರೀರದಿಂದ ಉತ್ಸನ್ನಾಗಿರುವ ಭಾಂಡಾಲನನ್ನು ಕೂಡ ಗೊಧರ ದೇವನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಹೇಗೆಂದರೆ ಬೂದಿಯಿಂದ ಮುಚ್ಚಿಸೋದ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಅಗ್ನಿಯಿಂದೇ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :- ಸಮೃಗ್ಂಗ್ರಹನ ಯುಕ್ತವಿರುವ ಭಾಂಡಾಲನನ್ನು ಕೂಡ ಭಗವಾನ ಗೊಧರದೇವರು ದೇವನೆಂದು ಹೇಳಿದಾರೆ. ಈ ಮೂಳೆ-ಮಾಂಸವಯ ಕರೀರವು ಭಾಂಡಾಲದಿಂದ ಉತ್ಸನ್ನಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಕರೀರವು ಭಾಂಡಾಲವಿದೆ; ಆದರೆ ಸಮೃಗ್ಂಗ್ರಹನ ವಾಗಿರುವಂಥ ಅತ್ಯಂತ ಶೌಭಿಷಣ್ಣನ್ನು ಮತ್ತು ಅವನ ಕರೀರವನ್ನು ಕೂಡ ಉತ್ತಮ ಗುಣಗಳ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ದೇವನೆಂದೂ ಹೇಳಿದೆ. ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ಬೂದಿಯಿಂದ ಮುಚ್ಚಿದ ಬೆಂಕಿಯ ಒಳಗೆ ಉಳಿತ್ತೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿದ ಅಗ್ನಿಯೇ ಇರುತ್ತದೆ; ಆದೇ ಪ್ರಕಾರ ಸಮೃಗ್ಂಬ್ರಿಯೂ ಮಲಿನ ದೇವದ ಒಳಗೆ ಬೆಂಕಿಯ ಒಳಗೆ ಉಳಿತ್ತೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿದ ಅಗ್ನಿಯೇ ಇರುತ್ತದೆ; ಆದೇ ಪ್ರಕಾರ ಸಮೃಗ್ಂಬ್ರಿಯೂ ಮಲಿನ ದೇವದ ಒಳಗೆ ಬೆಂಕಿಯ ಒಳಗೆ ಉಳಿತ್ತೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿದ ಅಗ್ನಿಯೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಅದರಿಂದಲೇ ಸಾಮ್ಮಾನ ಸಮಂತಭದ್ರಾಜಾಯ್ರೂ ಹೇಳುವುದೇನೆಂದರೆ ಸಮೃಗ್ಂಬ್ರಿಯ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ನಾವು ನಮ್ಮ ಪರವಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಿಲ್ಲ. ಜನೇಂದ್ರ ಭಗವಂತರ ದ್ವಾದಶಾಂಗರೂಪದ ಆಗಮದಲ್ಲಿ ಗೊಧರದೇವರು ಸಮೃಗ್ಂಬ್ರಿಯ ಭಾಂಡಾಲನನ್ನು ಕೂಡ ದೇವನೆಂದು ಹೇಳಿದಾರೆ.

ಈ ಕರೀರವಂತೂ ಮಹಾಮಲಿನ ಮಲ-ಮೂತ್ರಗಳಿಂದ ತುಂಬಿ, ಮೂಳೆ-ಮಾಂಸ- ಚರ್ಮಮಯವಿದ್ದ ಅದರ ನವದ್ವಾರಗಳಿಂದ ನಿರಂತರ ದುರ್ಗಂಧಯುಕ್ತ ಮಲವು ಸೋರುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ಅಪವಿಶ್ರುತಿ ಮಲಿನವಾದ ಸಾಧನಗಳ ಕರೀರವು ರತ್ನಯಿದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಇಂದ್ರಾದಿ ಜೀವಗಳಿಗೆ ದರ್ಶನ ಮಾಡಲು ಯೋಗ್ಯ, ಸ್ತ್ರೇವನ ಮಾಡಲು ಯೋಗ್ಯ, ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಲು ಯೋಗ್ಯವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಗುಣಗಳ ಹೇರತಾಿ ಚರ್ಮದ, ಕಘ-ಮಲ-ಮೂತ್ರದಿಂದ ತುಂಬಿದ ಪಾಲಿನ ಕರೀರದ ವಂದನೆ, ಪೂಜೆ, ಅವಲೋಕನೆಯನ್ನು ಯಾರು ಮಾಡುವರು? ಈ ಕರೀರವಂತೂ ಸಮೃಗ್ಂಗ್ರಹನ ನಿರ್ದಿಂದಲೇ ವಂದನಾಯೋಗ್ಯ. ಪೂಜಾಯೋಗ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಈಗ ಧರ್ಮ-ಅಧರ್ಮದ (ಪುಣಿ ಮತ್ತು ಪಾಪದ) ಘಲವನ್ನು ಪ್ರಕಟಪಡಿಸುವಂಥ ಸೂತ್ರ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, -

ಶಾಪ ದೇವೋಽಪಿ ದೇವಃ ಶಾ ಜಾಯತೇ ಧರ್ಮಕಿಲ್ಲಿಷಾತ್ ।

ಕಾಪಿ ನಾಮ ಭವೇದನ್ಯ ಸಂಪೇದ್ಧಮಾ-ಚರ್ಣೀರಿಣಾಮ್ ॥೨೬॥

ಅರ್ಥ :- ಧರ್ಮದ (ಪುಣಿ) ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಶಾಪವು ಕೂಡ ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ದೇವಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ಸನ್ನವಾಗುತ್ತದೆ, ಮತ್ತು ಪಾಪದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದ ಮಹಾನ ಮದ್ದಿಧಾರಿದೇವನು ಕೂಡ ಇಲ್ಲಿ ಬಂದು

ರಾಜು ದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಉತ್ಸನ್ನನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಪಚನಗಳಿಂದ ವರ್ಣನೆ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದಂಥ ಅದಮುಂದುರುಗಳ ಸಂಪತ್ತು ಹಾಗೂ ಅವಿನಾಶಿಯಾದ ಮುಕ್ತಿಯ ಸಂಪತ್ತು ಧರ್ಮದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :- ಏಧಾತ್ಮದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಎರಡನೇ ಸ್ವರ್ಗದವರೆಗಿನ ದೇವನು ಏಕೇಂದ್ರಿಯಗಳಲ್ಲಿ ಬಂದು ಉತ್ಸನ್ನನಾಗುತ್ತಾನೆ, ಮತ್ತು ಅನಂತಾನಂತರಾಲದವರೆಗೆ ತ್ರಸ-ಸಾವರಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಪರಿಭ್ರಮಣ ಮಾಡುತ್ತ ತಿರುಗುತ್ತಾನೆ. ಹಸ್ತರಿಡನೇ ಸ್ವರ್ಗದವರೆಗಿನ ದೇವನು ಏಧಾತ್ಮದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯ ತಿಂಗಳಂಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಬಂದು ಉತ್ಸನ್ನನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಅದುದರಿಂದ ಏಧಾತ್ಮಭಾವವು ಮಹಾ ಅನಧರ್ಮಕಾರಿಯೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಸಮ್ಮತದ ಪ್ರಯೋಜನೇ ಮಾಡುವುದು ಯೋಗ್ಯವಿದೆ.

ಈಗ ಕುದೇವಾದಿಗಳು ಸಮ್ಮಗ್ರಹಿಗೆ ವಂದನೆಯೋಗ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂದು ಸೂತ್ರದ ಮೂಲಕ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,-

ಭಯಾತ್ಮಾ ಸ್ವೇಹಲೋಭಾಷ್ಟ ಕುದೇವಾಗಮಲಿಂಗಿನಾಮ್ ।

ಪ್ರಣಮಂ ವಿನಯಂ ಚೈವ ನ ಕುಯುರ್ಃ ಶುದ್ಧದ್ವಪ್ಷಯಃ ॥೩೦॥

ಅರ್ಥ :- ಶುದ್ಧ ದೃಷ್ಟಿಯಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಭಯದಿಂದ, ಆರ್ಯಿಂದ, ಸ್ವೇಚದಿಂದ, ಲೋಭದಿಂದ ಕುದೇವ-ಕುಞಗಮ-ಕುಲಿಂಗಧಾರಿಗಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ, ವಿನಯ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ, ಯಾರು ಕಾಮ, ಕ್ಷೋಧ, ಭಯ, ಇಚ್ಛೆ ಕ್ಷುಧೆ, ತೃಷ್ಣೆ, ರಾಗ, ದ್ಯುಷ, ಮದ, ಮೋಹ, ನಿದ್ರೆ, ಹಷ್ಟ, ವಿಷಾದ, ಜನ್ಮ ಮರಣ ಮೊದಲಾದ ಮೋಹಗಳಿಂದ ಯಿತ್ತಕ್ಕಿರಿದ್ದಾರೆ. ಅವರೆಲ್ಲದೂ ಕುದೇವರಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ವಿಸ್ತಾರವು ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಪಂಚಮ ಕಾಲದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಬಹಳಪ್ಪು ಇದೆ. ಕೇವಲ ಒವರ್ ವೀರರಾಗ ಸರ್ವಾಭಿಷಿಕ ಭಗವಂತರ ಹೋರತಾಗಿ ಉಲ್ಲಂಧರೆಲ್ಲರೂ ಕುದೇವರಿದ್ದಾರೆ.

ಪಂಚಯ ಪ್ರೋಷಕ, ರಾಗಿ-ದ್ಯೇಷಿ-ಮೋಹಿ-ಜೀವಗಳಿಂದಪ್ರಕಾರಿತ ಪ್ರಾವಾಪರದೋಷಯುತ್ತ, ವಿಷಯ-ಕಾಂತಿ-ಅರಂಭದಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯಾದುವಂಥ, ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಮತ್ತು ಅನುಮಾನಪ್ರಮಾಣದಿಂದ ದೂಷಿತವಾದ ರಾಸ್ತ್ರಗಳು ಕುಞಗಮವಿವೆ.

ಒಂದೆ ಮೊದಲಾದ ಪಂಚ ಪಾಪಗಳ ತಾಗಿ, ಅರಂಭ ಪರಿಗ್ರಹವಿಲ್ಲದ, ದೇಹದ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಾಮ, ಉತ್ತಮ ಕ್ಷಮಾದಿ ದರಥರ್ಮದ ಧಾರಕ, ಮೋಹ ದೂರ ಮಾಡಿ ಅಯಾಚಕ ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಯಾದನೆ ದೀನತೆಯಿಲ್ಲದೆ ನಿರ್ಜನ ಸಾಫ್ಯದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವಂಥ, ಧ್ಯಾನಾಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ನಿರಂತರಪ್ರಮಿಸುವಂಥ, ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯ ವಿಷಯಗಳ ತಾಗಿ, ಘಟಾಯ ಜೀವಗಳ ವಿರಾಧನದ ತಾಗಿ, ಒಂದು ಬಾರಿ ಮೌನದಿಂದ ಇತರರು ಕೊಟ್ಟಿರಸ-ನಿರಸ ತಮ್ಮ ಸಲುವಾಗಿ ಮಾಡದ ಭೋಜನವನ್ನು ರತ್ನತಯುದ ಸಹಾಯಕ ಹಾಗೂ ಶರೀರ ರಕ್ತಶಯ ನಿಮಿತ್ತದಿಂದ ಗ್ರಹಣ ಮಾಡುವಂಥ ಸಗ್ಗುಮುನಿರಾಜರ ವೇಷ, ಒಂದು ಪಸ್ತಿಹಾಗೂ ಕೌಣಿಸಧಾರಕ ಕ್ಷಲ್ಲಕ್ಷಣ ವೇಷ ಮತ್ತು ಒಂದು ಪಸ್ತಿದ ಧಾರಕಜಾದ ಆರ್ಚಿಕೆಯ ವೇಷ - ಈ ಮೂರರ ಹೋರತಾಗಿ ಯಾರು ಅನ್ನ ಅನೇಕ ವೇಷಗಳ ಧಾರಣ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಕುಲಿಂಗಿಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಒಂದು ಮುನಿಯ ಲಿಂಗ ಹಾಗೂ ಕೌಣಿಸಧಾರಕ ಕ್ಷಲ್ಲಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಒಂದು ಪಸ್ತಿ ಧರಿಸುವಂಥ ಅರ್ಥ. ಈ ಮೂರ ವೇಷಗಳ ಹೋರತಾಗಿ ಉಲ್ಲಂಧರೆ ಸಮಸ್ತ ವೇಷಧಾರಿಗಳಿಗೆ ಸಮ್ಮಗ್ರಹಿಸ್ಯಯು ವಿನಯ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ; ಈ ಪ್ರಕಾರ ಕುದೇವ, ಕುಶಾಸ್ತಮತ್ತು ಕುಲಿಂಗಧಾರಿಗಳಿಗೆ ಭಯ, ಆಸ, ಸ್ವೇಚ, ಲೋಭದಿಂದ ಸಮ್ಮಗ್ರಹಿಸ್ಯಯು ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ, ವಿನಯ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ.

ಭಾವಾರ್ಥ :- ಸಮ್ಮಗ್ರಹಿಸ್ಯಯು ಕುದೇವಗಳಿಗೆ ಭಯದಿಂದ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ; ಇವರು ದೇವರಿದ್ದು ಇವರನ್ನು ದೂರ ಮೊದಲಾಗಿ ಸಾವಿರಾರು ಮನುಷ್ಯರು ಪ್ರಾಬಿಸುತ್ತಾರೆ, ನಾನು ಇವರಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ಈ

ದೇವನು ಕೋಣಿತನಾಗಿ ನನ್ನದು ಕೆಡಕು ಮಾಡಬಹುದು, ಸಂಪತ್ತಿ ದೊಳಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು, ಸ್ತ್ರೀ-ಪ್ರತಾರ್ಥಿಕರ ನಾಶ ಮಾಡಬಹುದು, ಇವನ ದ್ಯೇಷದ ಕಾರಣ ನಮಗೆ ರೋಗವಾಗಿದೆ, ದುಃಖಿ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ, ಈಗ ದ್ಯೇಷ ಮಾಡಿದರೆ ಇನ್ನೂ ನನ್ನದಾನಿ ಮಾಡಬಹುದು, ರೋಗಿ ಮಾಡಬಹುದು. ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಇವನನ್ನು ಪ್ರಾಚಿಸುತ್ತಾರೆ, ನಮ್ಮ ದಂತದಲ್ಲಿ ತಂದೆ, ತಂದೆಯ ತಂದೆ, ತಾಯಿ, ಅಗ್ನಿ ಮೊದಲಾದವರೆಲ್ಲರು ಪ್ರಾಚಿಸುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಈಗ ನಾನು ಇವನ ಪ್ರಾಚಿ, ವಂದನೆ ಮಾಡುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ನನ್ನ ಕುಟುಂಬವಂತೂ ಪ್ರತ್ಯ-ಪ್ರಾರ್ಥಿಕರಿಂದ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿದೆ, ಯಾರಿದಾದರೂ ಮರಣ, ಧನಹಾನಿ, ರೋಗಾದಿಗಳಾದರೆ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಅರೋಪ ಬರುವುದು ಮತ್ತು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಮಹಾ ಷಟ್ಬಲ ದುಃಖ ಬಂದು ಬೀಳುವುದು ಅದರಿಂದ ಮೊದ್ದ ಅನಧಿಕಾಗಬಹುದು ಮತ್ತು ಜನರು ಕೂಡ ಹೇಳುವುದೇನೆಂದರೆ ಮೊದಲು ಈ ದೇವನನ್ನು ಮನ್ವಿಸದವರನ್ನು ಈ ದೇವನು ಕುರುತರನಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ, ಇವನ ಪ್ರಾಚಿ ಮಾಡುವಂಧ, ಸ್ತುತಿ-ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡುವಂಧ, ಸತ್ಯಾರ ಮಾಡುವಂಧ ಅನೇಕ ಜನರ ರೋಗವನ್ನು ಈ ದೇವನು ಮಾಡಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಈಗ ಜಗನ್ನಾಧ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಜ್ಞಾನ, ಇವನ ನಗರವಾದ ಪ್ರರಿಯಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ಟ್, ನಾವಲಿಗ, ಕಟುಕ, ಉಪ್ಪಾ-ಕಾರ ಮೊದಲಾದವರೆಲ್ಲರು ಪರಾರ್ಥ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಎಂಜಲಿ ಭೋಜನ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಯಾರು ಇವನ ಅವಳಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಅವರಿಗೆ ಕುಪ್ಪುರೋಗ ತಗಲಿಂಬಿ ಬಿಡುತ್ತಾನೆಂದು ಭಯಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಇವನು ತನ್ನನ್ನು ಪ್ರಾಚಿಸುವಂಧ ಅಂಥರಿಗೆ ಕಣ್ಣು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ, ಸಂಪತ್ತು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಇವನ ನಿಂದೆ ಮಾಡುವವರ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ನಾಶ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಮೊದಲು ಈ ತನಿಷ್ಠದ ದೇವನು ಕೋಣಿತ ಮಾಡಿ ದೂರೆ ವಿಕ್ರಮಾದಿತ್ಯನನ್ನು ಚೋರ ಮಾಡಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾನು. ಇದೇ ಪ್ರಕಾರ ಅನೇಕ ವೇಷಧಾರಿರೇವ, ದೇವ, ದೇವಿ, ಬ್ರೀರವ, ಕ್ಷೇತ್ರಪಾಲ, ದುರ್ಗ, ಚಂಡಿ, ಬಾಹುಂಡಿ, ಗಂಗೀತ, ಮಾಯ್, ಯೋಗಿನಿ, ಯಕ್ಷ ಮೊದಲಾದವರ ಭಯದಿಂದ ಸಮೃದ್ಧಿಯು ಅವರಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ, ವಿನಯ ಮೊದಲಾದುವನ್ನು ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ.

ಈ ದೇವಿಯು ಒಂದಿಷ್ಟು ಸಂಪತ್ತು, ಪ್ರತ್ಯ, ಅಜೇವಿಕೆ, ಧನ, ರಾಜ್ಯ ಮೊದಲಾದುವನ್ನು ಕೊಡಬಹುದೆಂಬ ಆರ್ಥಿಯಂದ ಕೊಡ ವಂದನೆ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ, ನಮ್ಮ ಜತೆ ಈ ದೇವಿಯ ಸ್ವೇಚ್ಛಾದಿ, ನಮಗೆ ದುಃಖವಾದರೆ ಈ ದೇವಿಯು ನಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುವಳಿಂಬ ಸ್ವೇಚ್ಛಾದಿಂದಲೂ ವಂದನೆ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ; ಲೋಭದಿಂದಲೂ ಸತ್ಯಾರ ವಂದನೆ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ನಾನು ಯಾವ ದಿವಸದಿಂದ ಈ ದೇವಿಯ ಆರಾಧನೆಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದ್ದೇನೆ ಆದೇ ದಿನದಿಂದ ಲಾಭವಾಗುತ್ತಲಿದೆ, ಉಳ್ಳತೆಯಿದೆಯಂದು ಲಾಭದ ಕಾರಣ ಮನ್ವಿಸಿ ಕುದೇವಗಳ ಆರಾಧನೆ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ದೂರೆಯ ಭಯದಿಂದ, ತಾಯಿ-ತಂದೆಗಳ ಭಯದಿಂದ ಕುಟುಂಬದ ಭಯದಿಂದ ಮತ್ತು ಲೋಕ ಲಜ್ಜೆಯ ಭಯದಿಂದ ಕುದೇವಗಳಿಗೆ ವಂದನೆ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ.

ಇದೇ ಪ್ರಕಾರ ಯಾವ ರಾಸ್ತ್ರಗಳು ರಾಗ, ದ್ಯೇಷ, ಛಂಸೆಯ ಪ್ರೋಷಕೆ ಮಾಡುವಂಧವಿವೆ, ಕೃಂಗಾರ ಕಥೆ, ಯುದ್ಧ ಕಥೆ, ಸ್ತ್ರೀಕಥೆ ಮೊದಲಾದ ವಿಕಳೆ ಮಾಡುವಂಧ, ಪಸ್ತುವಿನ ಏಕಾಂತರೂಪ ಕಥನ ಮಾಡುವಂಧ, ಯಾಜ್ಞ, ಮೋಮ, ಮತ್ತೆ, ತಂತ್ರ, ಯಂತ್ರ, ವರೀಕರಣ, ಮಾರಣ, ಉಳಾಟ್ಟನ ಮೊದಲಾದ ಮಹಾ ಛಂಸೆಯ ಆರಂಭ ಹೇಳುವಂಧ, ಪುರೋವ ಕುಧಮಾದ ಆರಾಧನೆ ಮಾಡುವಂಧ, ಮಾಡಿಸುವಂಧ, ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಸುವಂಧ ರಾಸ್ತ್ರಗಳಿಗೆ ಸಮೃದ್ಧಿಯು ವಂದನೆ ಸತ್ಯಾರ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಅವುಗಳ ಕಥನದ ರಚನೆಯ ಪ್ರಕಂಸೆ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ; ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಸುವಂಧ ರಾಸ್ತ್ರಗಳ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ವಿಖ್ಯಾತಿ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ; ಭಯ, ಆತ್ಮ, ಸ್ವೇಚ್ಛ, ಲೋಭದಿಂದ ದೂಷಿತ ಆಗಮಗಳ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ.

ನಾನು, ನನ್ನ ತಂದೆ, ತಾತ ಮೊದಲಾದವರು ಈ ರಾಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ ಒವೆಳ್ಳು ಹಣವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದ್ದೇವ ಮುಂದೆಯೂ ನಾನು ಈ ರಾಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ ಹಣ ಸಂಪಾದಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ, ನಾನು ನನ್ನ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಯೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು, ಜಗತ್ತಿಗೆ ಮಾನ್ಯನಾಗುವೆನು, ರಾಜಾದಿಕರನ್ನು ನನ್ನ ಸೇವಕರನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವೆನಂಬ ಲೋಭದಿಂದ ಸಮೃದ್ಧಿಯು ಕುರಾಸ್ತ್ರಗಳ ಸೇವನೆ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ.

ನಾನು ಈ ರಾಸ್ತ್ರಗಳ ಸೇವನೆ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ನನ್ನ ಆಚೀವೆಕೆಯು ನಷ್ಟವಾಗಿ ಹೋಗುವುದು, ತೊಳೆದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಮನ್ನಕ್ಕೆ ಕಮ್ಮಿಯಾಗುವುದು, ಪೂರ್ಜತೆಯು ಕಮ್ಮಿಯಾಗಬಹುದೆಂಬ ಭಯದಿಂದ ಕುಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಸೇವನೆ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ.

ಈ ರಾಸ್ತ್ರ ಒಮ್ಮೆ ಮಂಬಿ ರಂಬಿ ರಸೆವಿದೆ, ಮನಸ್ಸು ಪ್ರಸನ್ನವಾಗುತ್ತದೆ, ಅತ್ಯಂತ ರಸಭರಿತ ಕಥೆಯಿಂದ ಮತ್ತು ಜನರನ್ನು ಪ್ರಸನ್ನ ಮಾಡುವಂಧಿದೆಯಂದು ಸ್ವೇಚ್ಛಿಂದ ಕೂಡ ಸಮ್ಮಗ್ರಹಿಸಿಯು ಕುಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಅರಾಧನೆ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ.

ಯಾವ ಪ್ರಕಾರದ ಅಶೆಯಿಂದ ಕೂಡ ಸಮ್ಮಗ್ರಹಿಸಿಯು ಕುಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಸೇವನೆ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ರಾಸ್ತ್ರದ ಒಮ್ಮೆ ಮಂಬಿ ದೇವತೆ ವರವಾಗುವಳು, ವಿದ್ಯೆಯ ಸಿದ್ಧಿಯಾಗುವುದು. ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಇವಲೋಕ ಸಂಬಂಧದ ಅಶೆಯಿಂದ ಕೂಡ ಕುಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಪ್ರಶಂಸೆ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ, ವಂದನೆ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ.

ಸಮ್ಮಗ್ರಹಿಸಿಯು ಭಯ, ಆಶೆ, ಸ್ವೇಚ್ಛ, ತೊಳೆದಿಂದ ಕುಲಿಂಗಿ ಸಾಧುಗಳಿಗೂ ಹಂಡಸೆ, ಪ್ರಕಾಂತ, ಪ್ರತಂಪ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಈತ ಶ್ರೇಷ್ಠ ತಪಸ್ಸಿಯಿದ್ದಾನೆ, ಮಹಾಭಾಷಾಣಿಯಿದ್ದಾನೆ, ಇವನಿಗೆ ರಾಜ್ಯ ಮನ್ನಕ್ಕೆಯಿದೆ, ತೊಳೆದಲ್ಲಿ ಆದರವಿದೆ, ಇವನಲ್ಲಿ ದೃಷ್ಟಿ-ಮುಸ್ತಿ-ಮಾರಣ-ಖಚಾಟಿನ ಮೊದಲಾದ ಅನೇಕ ರಕ್ತಗಳಿವೆ, ನನ್ನದು ಏನಾದರೂ ಕಡಕು ಮಾಡಿಬಿಡುಹುದೆಂಬ ಭಯದಿಂದ ಪ್ರಕಾಂತ ಮೊದಲಾದುವನ್ನು ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ.

ಇವನು ಹೆಚ್ಚು ಕುಶಲನಿದ್ದಾನೆ, ವಿದ್ಯಾವಂತನಿದ್ದಾನೆ, ಈತನಿಂದ ಕೆಲವು ಎಡ್ಡೆ ಕಲಿಯುವುದಿದೆ, ಈತ ರಾಜಮಾನನಿದ್ದಾನೆ, ಇವನಿಂದ ಇನ್ನೂ ನಮ್ಮ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಿದೆಯಂಬ ತೊಳೆಭದಿಂದಲೂ ಸಮ್ಮಗ್ರಹಿಸಿಯು ಪಾಬಿಂಡಿ ಸಾಧುಗಳಿಗೆ ಹಂಡಸೆ, ನಮ್ಮಸ್ವಾರ ಹಂಡುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ವೇಷಧಾರಿಯು ನನಗೆ ರಸಾಯನ ಕೊಡುವೆನೆಂದಿದ್ದಾನೆ, ಇವನಿಂದ ನನಗೆ ಇನ್ನೂ ಒಂದು ಚೈಪ್ಪಣಿ ಮಾಡುವುದನ್ನು ಕಲಿತುಕೊಳ್ಳುವುದಿದೆ, ಇನ್ನೂ ಇವನಿಂದ ನ್ಯಾಕರಣ-ನ್ಯಾಯ-ಜ್ಯೋತಿಷ ವಿಧೇಗಳನ್ನು ಕಲಿಯುವುದಿರುವುದರಿಂದ ಇನ್ನೂ ಇವನ ಸೇವೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗುವುದು; ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಆಶೆ-ತೊಳೆಭದಿಂದ ಪಾಬಿಂಡಿ, ವಿಷಯ ಲಂಜಂಡಿ, ಆರಂಭಿ, ಪರಿಗ್ರಹಧಾರಕನಿಗೆ ಸಮ್ಮಗ್ರಹಿಸಿಯು ನಮ್ಮಸ್ವಾರ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ, ಅವನ ಪ್ರಶಂಸೆ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಅವನನ್ನು ಸತ್ಯವಾದಿಯಂದು ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ, ಅವನನ್ನು ಧರ್ಮರೂಪವಾಗಿ ಮನ್ನಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

ಪ್ರಶ್ನೆ :- ಒರ್ವ ಬಲಿಸ್ತು ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಬಲಾತ್ಮಾರದಿಂದ ನಮ್ಮಸ್ವಾರ ಮಾಡಿಸುವನು, ಮತ್ತು ಒಂದು ವೇಳೆ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ಅಧಿಕ ತೊಂದರೆಯಾಗಿ ಹೋಗುವುದು, ಆಗ ಏನು ಮಾಡಲಾಗುವುದು ?

ಉತ್ತರ :- ಇತರರ ಮೂಲಕ ಬಲವಂತದಿಂದ ಒತ್ತಾಯಿದಿಂದ ನಮ್ಮಸ್ವಾರ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ಶ್ರದ್ಧೆಯು ಕಟ್ಟು ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕಂದರೆ ದೇವತಾದಿಗಳ ಭಯದಿಂದ, ಅಶೆಯಿಂದ ಸ್ವೇಚ್ಛಿಂದ ತೊಳೆಭದಿಂದ ನಮ್ಮಸ್ವಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆ ಶ್ರದ್ಧೆಯು ಕಟ್ಟು ಹೋಗುವುದು. ಬಲವಂತದಿಂದ ದುಷ್ಪಮ್ಮೆಳ್ಳಿಕ್ಕೆ ಮೊದಲಾದವರು ವ್ರತಿಯ ಬಾಯೋಗಳಿಗೆ ಅಭಿಕ್ಷ್ಮ, ವಸ್ತುವನ್ನು ಹಾಕಿದರೂ ಕೂಡ ಪ್ರತೆ ಭಂಗವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅನ್ನ ಮತದವರಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಶಬ್ದಗಳಲ್ಲಿ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕುದೇವಗಳಿಗೆ ನಮ್ಮಸ್ವಾರ ಹೇಳಿದೆ, ಕುದೇವಗಳ ಸ್ತುತಿ ಮಾಡಿದೆ, ಆ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಒದುವ ಮಾತ್ರದಿಂದ ಕುದೇವಗಳಿಗೆ ನಮ್ಮಸ್ವಾರವಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ಸ್ತುತಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಸಮ್ಮಗ್ರಹಣವರೆಂತೂ ಆತ್ಮನ ಭಾವವಿದೆ. ತಮ್ಮಭಾವಗಳಲ್ಲಿ ಆ ಕುದೇವಾದಿಗಳನ್ನು ಹಂಡಿಸಲು ಹೋಗ್ಗಿರೆಂದು ಮನ್ನಿಸಿ ಮತ್ತು ತಮ್ಮನ್ನು ಅವರ ಹಂಡನೆ ಮಾಡುವಂಧವರೆಂದು ಮನ್ನಿಸಿ ನಮ್ಮಸ್ವಾರ - ಸ್ತುತಿ-ಹಂಡನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆ ಮತ್ತು ಅವರಿಂದ ತಮ್ಮದು ಒಳ್ಳೆಯದಾಗುವುದೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತಿದ್ದರೆ ಅವನ ಸಮ್ಮತ್ತದ ಅಭಾವವಾಗುವುದು.

ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮ್ಮೆಳ್ಳೆ ಮುಸಲ್ಲಾನರೇ ರಾಜರಿದ್ದಾರೆ; ಅವರು ಏನನ್ನೂ ಕೇಳುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ತಾವು ಅವರಿಗೆ ಏನನ್ನೂ ಹೇಳಬಯಸುತ್ತಿದ್ದರೆ ಕೈ ಮುಗಿದೇ ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ತಮ್ಮಶ್ರದ್ಧೆ-ಜ್ಞಾನ ನಷ್ಟವಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ಬಾರಿತ್ತ ಧಾರಕರಾದ ತಾಗಿ ಸಾಧು ಜನರೆಂದೂ ಕ್ಷೇಗಳನ್ನು ಮುಗಿಯುವುದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಅವರ ಶರೀರವನ್ನು ತುಂಡು-ತುಂಡು

ಮಾಡಿಟಿಟ್ಟರೂ ಕೂಡ ಧರ್ಮವಲ್ಲದ ಬೇರೆನನ್ನೂ ಆಡುವುದಿಲ್ಲ; ದುಷ್ಪ ಮನಸ್ಸುಗಳು ಚ್ಯಾಚ್ ರಾಜಾದಿಗಳು ಮಹಾಪಾಣಿಗಳು ಕೂಡ ತಾಗಿಗಳಿಂದ ನಮಶ್ಕಾರ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಇಚ್ಛಿಸುವುದಿಲ್ಲ, ಆದುದರಿಂದ ಸಂಯಮಿಯಂತೂ ದೋರಿಗೆ, ಉಕ್ತವರ್ತಿಗೆ, ತಾಯಿಗೆ-ತಂದೆಗೆ, ವಿದ್ಯಾ ಗುರುಗಳಿಗೂ ಕೂಡ ಎಂದೂ ನಮಶ್ಕಾರ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ- ಸಂಯಮಿಯು ದೀಜಾತನಿದಾನ್ನನೇ.

ಅವಿರತ-ಸಮೃಗ್ಂಭಿಯು ಕೂಡ ತನ್ನ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಕುದೇವ, ಕುಗುರು, ಕುಧರ್ಮಕ್ಕೆ ನಮಶ್ಕಾರ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ; ಉಳಿದ ವ್ಯವಹಾರೀ ಜನರಿಗೆ ಯಥಾಯೋಗ್ಯ ಎನಿಯ-ಸತ್ಯಾರ ಮೌದಲಾದುವನ್ನ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಇತರರು ಬಲವಂತ ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ದೇಕೆ ಬಿಟ್ಟುಕೊಡುತ್ತಾನೆ, ಅಬೇವಿಕೆ ಬಿಟ್ಟುಕೊಡುತ್ತಾನೆ, ಧನದ ತಾಗ ಮಾಡಿ ಬಿಡುತ್ತಾನೆ; ಆದರೆ ಕುಧರ್ಮದ ಸೇವನೆ, ಕುದೇವ ಮೌದಲಾದವರ ಆರಾಧನ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ.

ಈಗ ರತ್ನತ್ಯಯದಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಸಮೃಗ್ಂಕರ್ಣನದ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯನ್ನ ತೋರಿಸಿ ಕೊಡುವಂಥ ಸೂತ್ರ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,-

ದರ್ಶನಂ ಜ್ಞಾನ ಭಾರಿತ್ತಾತ್ ಸಾಧಿಮಾನಘಂಪಾಶ್ಮತೇ ।

ದರ್ಶನಂ ಕರ್ಣಧಾರಂ ತನ್ಮೋಕ್ಷಮಾಗ್ರೇ ಪ್ರಚಕ್ಷತೇ ॥೨೧॥

ಅರ್ಥ :- ಜ್ಞಾನ ವುತ್ತು ಭಾರಿತ್ತಕ್ಕಿಂತ ಸಮೃಗ್ಂಕರ್ಣನವು ಹೆಚ್ಚು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಎಂದರೆ ಸಾಧಿ ಪೂನ-ಸರ್ವೋತ್ಮುಕ್ಯವಿದೆಯೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಆದನ್ನ ಪ್ರಾಪ್ತಪೂನಿಕೊಳ್ಳುವ ಪುರುಷಾಧರ ಮಾಡಬೇಕಾಗುವುದು. ಇದೇ ಕಾರಣಿಂದ ಮೌಕ್ಷಮಾಗ್ರಾದಲ್ಲಿ ಸಮೃಗ್ಂಕರ್ಣನವನ್ನ ಕರ್ಣಧಾರವಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಜಾಪಜನ್ನ ನಾವಿಕನು ಪಾರು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ, ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಅಪಾರ ಸಂಪಾದ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ರತ್ನತ್ಯಯರೂಪದ ಜಾಪಜನ್ನ ಪಾರು ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಸಮೃಗ್ಂಕರ್ಣನವು ನಾವಿಕನಂತಿದೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :- ರತ್ನತ್ಯಯದಲ್ಲಿ ಸಮೃಗ್ಂಕರ್ಣನವೇ ಅತ್ಯಂತ ಉತ್ಸಂಪನ್ಮೂಲ.

ಈಗ ಸಮೃಗ್ಂಕರ್ಣನದ ಉತ್ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಸೂಚಿಸುವಂಥ ಸೂತ್ರ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, -

ವಿದ್ಯಾಪ್ರತ್ಸ್ಯ ಸಂಭೂತಿ ಸ್ತಿಪ್ರದಿಷ್ಟಲೋದಯಾ: ।

ನ ಸಂತ್ಯಸತಿ ಸಮ್ಮೇತ್ಯೇ ಬೀಜಾಭಾವೇ ತರೋರಿವ ॥೨೨॥

ಅರ್ಥ :- ಹೇಗೆ ಬೀಜದ ಅಭಾವದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತದ ಉತ್ಪತ್ತಿ, ಸ್ತಿಪ್ರ, ವ್ಯಾದಿ ಮತ್ತು ಫಲೋದಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ; ಹಾಗೆ ಸಮೃಕ್ಷಧ ಅಭಾವದಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನ ಹಾಗೂ ಭಾರಿತ್ತದ ಉತ್ಪತ್ತಿ, ಸ್ತಿಪ್ರ, ವ್ಯಾದಿ ಮತ್ತು ಫಲೋದಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಭಾವಾರ್ಥ :- ಬೀಜವೇ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ವ್ಯಕ್ತದ ಉತ್ಪತ್ತಿ ಹೇಗಾಗುವುದು? ಮತ್ತು ವ್ಯಕ್ತವೇ ಅಂತರಿಸದಿದ್ದರೆ ಯಾವುದರ ಸ್ತಿಪ್ರಯಾಗುವುದು? ಯಾವುದರ ವ್ಯಾದಿಯಾಗುವುದು? ಫಲವಲ್ಲಿ ಹತ್ತುವರ್ಪ? ಒಂದು ಹೇಳಿ ಸಮೃಕ್ಷಧವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಜ್ಞಾನ-ಭಾರಿತ್ತಗಳೂ ಇರಲಾರವು. ಸಮೃಕ್ಷಧವಿಲ್ಲದ ಜ್ಞಾನವು ಕುಜ್ಞಾನವಿದ ಮತ್ತು ಭಾರಿತ್ತವು ಕುಜಾರಿತ್ವವಿದೆ. ಸಮೃಕ್ಷಧವಿಲ್ಲದ ಜ್ಞಾನ-ಭಾರಿತ್ತಗಳ ಉತ್ಪತ್ತಿಯೇ ಆಗುವುದಿಲ್ಲವಂದ ಮೇಲೆ ಸ್ತಿಪ್ರಯಲ್ಲಿಂದ ಆಗುವುದು? ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನ-ಭಾರಿತ್ತಗಳ ವ್ಯಾದಿಯು ಹೇಗಾಗುವುದು, ಹಾಗೂ ಜ್ಞಾನ-ಭಾರಿತ್ತಗಳ ಫಲರೂಪವಾಗಿ ಆ ಸರ್ವಜ್ಞಪರಮಾತ್ಮಾಗಿ ಹೇಗಾಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿದೆ? ಆದುದರಿಂದ ಸಮೃಕ್ಷಧವಿಲ್ಲದ ನಿಜವಾದ ಶ್ರದ್ಧೆ-ಜ್ಞಾನ-ಭಾರಿತ್ತಗಳಿಂದೂ ಆಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಲ್ಲ. ಇದೇ ಕಥನವನ್ನ ಗುಣಭದ್ರಾಚಾರ್ಯ ದೇವರು ಆತ್ಮಾನುಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಶಮಬೋಧವೈತಪರ್ವಾಂ ಪಾಷಾಣಸ್ಯೇವ ಗೌರವಂ ಬುಂಂಸಃ ।

ಪೂಜ್ಯಂ ಮಹಾಮಹೀರಿವ ತದೇವ ಸಮೃದ್ಧಿಸಂಯುತವೋ ॥೧೫॥

ಅರ್ಥ :- ಈ ಮಹಿಳೆ ಕಷಾಯಗಳ ಮಂದತೆಯಾಗುವುದು, ಬೋಧ ಎಂದರೆ ಅನೇಕ ರಾಸಗ್ರಂಥ ಪ್ರಬಲ ಜ್ಞಾನವಾಗುವುದು, ವೃತ ಎಂದರೆ ಹದಿಮೂರು ಪ್ರಕಾರದ ದುರ್ಭರ ಚಾರಿತ್ರ ಪಾಲಿಸುವುದು, ಹೇಡಿಗಳಿಂದ ಸಂಭವಿಸದಂಥ ಹನ್ಸದರು ಪ್ರಕಾರದ ಶೂರ ತಪಸ್ಸು ಇವು ನಾಲ್ಕು ಪುರುಷನಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಬಲವಿವೆ. ಪುರುಷನಿಗೆ ಇವುಗಳ ಮಹಾ ಗುರುತ್ವಪಾಷಾಣದ ಗುರುತರದ ಸಮಾನವಿವೆ. ಇವು ನಾಲ್ಕು ರಮಭಾವ-ಜ್ಞಾನ-ಚಾರಿತ್ರ-ತಪಗಳು ಸಮೃದ್ಧಿಸಹಿತವಾಗಿದ್ದರೆ ಮಹಾನ ಮನೋಯಾದ ಚಂತಾಮರ್ಗಿಯಿದೆ ಅದರಸಮಾನ ಪೂಜ್ಯವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :- ಇಗತಿನಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಪ್ರಕಾರದ ಪಾಷಾಣವೂ ಇದೆ, ಮತ್ತು ಮನೋಯೂ ಇದೆ, ಮನೋಯೂ ಪಾಷಾಣವೇ ಇದೆ, ಮತ್ತು ಸಾಮಾನ್ಯ ಮಳಲಿನ ಒಕ್ಕ ಪಾಷಾಣವೂ ಪಾಷಾಣವೇ ಇದೆ. ಆದರೆ ಕಾಂತಿ ಹೊಳಪಿನಿಂದ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲ್ಲಿ ಭೇದವಿದೆ, ಎರಡೂ ಪಾಷಾಣದಾಗಿದ್ದರೂ ಅವೆರದರಲ್ಲಿ ಸಮಾನತೆಯಿಲ್ಲ. ಮಳಲಿನ ಪಾಷಾಣವನ್ನು ಮೂರು ಮಣಿ ಮಾರಿದರೂ ಒಂದು ಒಕ್ಕ ಕಾಸು ಬರುವುದಿಲ್ಲ, ಮತ್ತು ಒಂದು ವೇಳೆ ಪಟ್ಟರ್ತೆ ಮಾಣಿಕರಿತ್ಯಾಗಳನ್ನು ಒಂದು ಗುಲಂಗುಂಜ ತೂಕದಪ್ಪು ಮಾರಿದರೆ ಲಕ್ಷಾಂತರ ರೂಪಾಯಿ ಬರುವವು. ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳು-ಮೊಮೃತ್ಯಾಗಳರೆಗೂ ದರಿದ್ರತೆಯು ದಾರವಾಗಿ ಹೋಗುವುದು. ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಸಮೃದ್ಧಿಸಹಿತವಿರುವ ಅಲ್ಲವೇ ರಮಭಾವ, ಅಲ್ಲವೇ ಜ್ಞಾನ, ಅಲ್ಲವೇ ಚಾರಿತ್ರ ಮತ್ತು ಅಲ್ಲವೇ ತಪದ ಭಾವವು ಈ ಜೀವವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿ ಇಂದ್ರ ಮೊದಲಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾಡಿಸಿ ವುನಿ: ಜನ್ಮ-ಮರಣಗಳ ದುಃಖಗಳಿಂದ ರಹಿತ ಮಾಡಿಸಿ ಪರಮಾತ್ಮನನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಬಿಡುತ್ತದೆ.

ಸಮೃದ್ಧಿಲ್ಲದ ಎಷ್ಟೇ ಅಧಿಕ ರಮಭಾವವು, ಹನ್ಸೋಂದು ಅಂಗಗಳವರೆಗೆ ಬಹಳ ಮೃಜಾನಾಭಾಯವೂ, ಹೆಚ್ಚು ಉಜ್ಜ್ವಲವಿರುವ ಚಾರಿತ್ರವೂ, ಶೂರರೂಪದ ಕ್ರಿಯಾಯುತ್ತ ತಪಸ್ಸು ಕೂಡ ಒಂದು ವೇಳೆ ಕಷಾಯಗಳ ಮಂದತೆಯೊಡನೆದರೆ ಭವನವಾಸಿ, ವೃತರ, ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯಾದೇವಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಅಲ್ಲಿಯುದಿಧಾರೀ ಕಲ್ಪಿಸಿ ದೇವಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನಮಾಡಿಸಿ ವುನಿ: ಉತ್ಪಾದಿಸಿ ರಮಭಾವದ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿಯೇ ಭೂಮಣಿ ಮಾಡಿಸುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಸಮೃದ್ಧಿಸಹಿತವಾಗಿಯೇ ಈ ಮಹಿಳೆ, ಬೋಧ, ಚಾರಿತ್ರ ಮತ್ತು ತಪವನ್ನು ಧಾರಣ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಜೀವದ ಕಲ್ಪಿಸಿ ವಾಗುತ್ತದೆ.

ಮೋಹಿ ಮನಿಗಿಂತ ನಿಮೋಹಿ ಶ್ರೀಷ್ಣತೇ : ಯಾರಿಗೆ ಸಮೃದ್ಧಿಲ್ಲ ಆದರೆ ಚಾರಿತ್ರ, ತಪ ಮೊದಲಾದು ವನ್ನು ಗೃಹಣ ಮಾಡಿರುವಂಥ ಮನಿಗಿಂತ ಅರಂಭ ಮೊದಲಾದು ವಲ್ಲಲ್ಲಿನೆನಿಸಿರುವಂಥ ಗೃಹಸ್ಥನು ಉತ್ಪಂಥ ಹೇಗಾಗುವನೆಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಯ ಉತ್ಪರೂಪವಾಗಿ ಈ ಮಾತ್ರ ದೇಹಾತ್ಮಾರೆ, -

ಗೃಹಸ್ಥೋ ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗಸ್ಥೋ ನಿಮೋಹೋ ಸ್ವೇವ ಮೋಹವಾನೋ ।

ಅನಗಾರೋ ಗೃಹೀ ಶ್ರೀಯಾನೋ ನಿಮೋಹೋ ಮೋಹಿನೋ ಮನೇಃ ॥೧೬॥

ಅರ್ಥ :- ದರ್ಶನಮೋಹವಿಲ್ಲದಂಥ ಗೃಹಸ್ಥನು ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಸ್ವಿರೂಪಾನ್ವಯನ್ನು ಮತ್ತು ಮೋಹಿ ಅನಗಾರ ಎಂದರೆ ಮೋಹ ಸಹಿತ ಗೃಹರಹಿತ ಮನಿಗಿಯ ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗಿಯಿಲ್ಲ. ಇದೇ ಕಾರಣದಿಂದ ಮೋಹವು ಮನಿಗಿಂತ ನಿಮೋಹಿ-ದರ್ಶನಮೋಹವಿಲ್ಲದಂಥ ಗೃಹಸ್ಥನು ಶ್ರೀಯಾನೋ ಎಂದರೆ ಉತ್ಪಂಥವಾಗುತ್ತದೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :- ಮೋಹ ಎಂದರೆ ಏಫಾಂತಿಪ್ರಲ್ಲಿದಂಥ ಅವರತ-ಸಮೃಗ್ಂಪ್ಯಾಪ್ಯಿಯು ಕೂಡ ಮೋಕ್ಷ ಮಾರ್ಗಿಯಿದ್ದಾನೆ; ಅವನು ದೇವ-ಮನುಷ್ಯರ ಏಳಂಟಿ ಭವಗಳನ್ನು ಗೃಹಣ ಮಾಡಿ ನಿಯಮದಿಂದ ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಹೋಗುವನು. ಏಫಾಂತಿಪ್ರಲ್ಲಿದಂಥ ಮನಿಗಿಯ ವೃತಥಾರಣಮಾಡಿ ಸಾಧುವಾಗಿ ಹೋಗಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಮರಣ ಮೊಂದಿ ಭವನತ್ತಿಕ ಮೊದಲಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನನಾಗಿ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿಯೇ ಪರಿಭ್ರಮಣ ಮಾಡುವನು.

ದರ್ಶನ ವಾಹುದದಲ್ಲಿ ಭ.ಕುಂದಪಂದಾಚಾಯದೇವರು ಕೂಡ ಇದನ್ನೇ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ,-

ದಂಷಣ ಭಟ್ಟಾ ಭಟ್ಟಾ ದಂಷಣ ಭಟ್ಟಸ್ವ ಣತ್ತಿ ಸ್ವಾಣಿಂ ।
 ಸಿಜ್ಜಂತಿ ಚರಿಯ ಭಟ್ಟಾ ದಂಷಣ ಭಟ್ಟಾ ಣ ಸಿಜ್ಜಂತಿ ॥೨॥
 ಸಮೃತ್ತ ರಯಣ ಭಟ್ಟಾ ಜಾಗಣತಾ ಬಹು ವಿಹಾಜಂ ಸತ್ತಾಜಂ ।
 ಆರಾಹಕ್ಕಾ ವಿರಹಿಯಾ ಭಮಂತಿ ತತ್ತೇವ ತತ್ತೇವ ॥೩॥
 ಸಮೃತ್ತ ವಿರಹಿಯಾಗಿಂ ಮಟ್ಟು ವಿ ಉಗ್ಗಂ ತಪಂ ಚರಂತಾ ಣಿಂ ।
 ಣ ಲಹಂತಿ ಚೋಹಿಲಾಹಂ ಅವಿ ವಾಸ ಸಹಸ್ರ ಕೋಡೀಹಿಂ ॥೪॥
 ಜೇ ದಂಷಣೇಸು ಭಟ್ಟಾ ಣಾಕೇ ಭಟ್ಟಾ ಚರಿತ್ತ ಭಟ್ಟಾ ಯ ।
 ಏದೇ ಭಟ್ಟು ವಿ ಭಟ್ಟಾ ಸೇಸಂಪಿ ಜಣಿಂ ವಿಣಾಷಂತಿ ॥೫॥
 ಜಹ ಮೂಲಮ್ಮಿ ವಿಣಿಟೇ ದುಮಸ್ಸ ಪರಿವಾರ ಣತ್ತಿ ಪರಿಪಡ್ಡೇ ।
 ತಹ ಜಣ ದಂಷಣ ಭಟ್ಟಾ ಮೂಲ ವಿಣಿಟ್ಟಾ ಣ ಸಿಜ್ಜಂತಿ ॥೧೦॥
 ಜೇ ದಂಷಣೇಸು ಭಟ್ಟಾ ಪಾಪ ಪಾಡಂತಿ ದಂಷಣ ಧರಾಣಿಂ ।
 ತೇ ಹೋಂತಿ ಲಲ್ಲ ಮೂಆ ಚೋಹಿ ಪ್ರಣ ದುಲ್ಲಹಾ ತೇಸಿಂ ॥೧೧॥
 ಜೇ ಏ ಪಡಂತಿ ಯ ತೇಸಿಂ ಜಾಗಣತಾ ಲಜ್ಜಾ ಗಾರವ ಭಯೇಣ ।
 ತೇಸಿಂ ಪಿ, ಣತ್ತಿ ಚೋಹಿ ಪಾವಂ ಅನು ಮೋಯಮಾಣಾಗಿಂ ॥೧೨॥
 ಜಣ ವಯಣ ಮೋಸಹಮಿಣಿಂ ವಿಸಯ ಸುಹ ವಿರೇಯಣಿಂ ಅಮಿದಭೂದಂ ।
 ಜರ ಮರಣ ವಾಹಿ ಹರಣಿಂ ವಿಯ ಕರಣಿಂ ಸವ್ವ ದುಕ್ಕಾಣಿಂ ॥೧೩॥
 ಏಗಂ ಜಣಸ್ವ ರೂಪಂ ವಿದಿಯಂ ಉಕ್ಕಿಟ್ಟ ಸಾವಯಾಣಿಂ ತು ।
 ಅವರಟ್ಟಿಯಾಣ ತಜಿಯಂ ಚಲುತ್ತಪ್ರಣ ಲಿಂಗ ದಂಷಣಿಂ ಣತ್ತಿ ॥೧೪॥
 ಜಂ ಸಕ್ಕೆಜಿ ತಂ ಕೀರಜಿ ಜಂ ಚ ಣ ಸಕ್ಕೇಜಿ ತಂ ಚ ಸದ್ಗಂಧಣಿಂ ।
 ಕೇವಲ ಜಣೇಹಿಂ ಭಣಿಯಂ ಸದ್ಗಂಧಮಾಣಸ್ವ ಸಮೃತಂ ॥೧೫॥
 ಣ ವಿ ದೇಹೋ ವಂದಿಜ್ಞಾ ಣ ವಿ ಯ ಕುಲೋ ಣ ವಿ ಯ ಜಾಜ ಸಂಜುತ್ತೋ ।
 ಕೋ ವಂದಮಿ ಗುಣಹೀಣೋ ಣ ಮು ಸವಹೋ ಣೇಯ ಸಾವಹೋ ಹೋಜ ॥೧೬॥

ಅರ್ಥ :- ಯಾರು ಸಮೃಗ್ಗರ್ವನದಿಂದ ಭೃಪ್ರೈದ್ದಾರೆ ಅವರು ಭೃಪ್ರೈದ್ದಾರೆ, ಅವರಿಗೆ ಅನಂತ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ನಿವಾರಿವಾಗಲಾರದು. ಯಾರ ಸಮೃಗ್ಗರ್ವನವು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಿಲ್ಲ, ಆದರೆ ಹಾರಿತ್ತದಿಂದ ಭೃಪ್ರೈದ್ದಾಗಿ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ ಅವರು ಮೂರನೇ ಭವದಲ್ಲಿನಿವಾಗಿಕೆ, ಪ್ರಾಪ್ತರಾಗುವರು. ಸಮೃಕ್ಷಫು ಬಿಟ್ಟುಹೋದ ಮೇಲೆ ಅನಂತ ಭವಗಳಲ್ಲಾ ಸಂಖಾರ ಭುಮಣಿದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಯಾಗಲಾರದು.

ಯಾರು ಸಮೃಕ್ಷದರ್ಶದಿಂದ ಭೃಪ್ರೈದ್ದಾರೆ ಅವರು ವಲಪು ಪ್ರಕಾರದ ರಾಸ್ಗ್ರಳನ್ನು ತಿಳಿಯುತ್ತಿದ್ದರೂ, ನಾಲ್ಕು ಆರಾಧನೆಗಳಿಂದ ರಹಿತರಾಗಿರುವ ಕಾರಣ ಸಂಖಾರದಲ್ಲಿಯೇ ಭುಮಣ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ॥೭॥

ಯಾರು ಸಮ್ಮಕ್ತದಿಂದರಹಿತಿರಿದ್ದಾರೆ ಅವರು ಸಾವಿರ ಕೋಟಿ ವರ್ಷದವರೆಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ರೀತಿಯಿಂದ ಉಗ್ರತಪಸ್ಸಿನ ಆಚರಕೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೂ ಅವರು ರತ್ನತಯದ ಲಾಭವನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿಲ್ಲ. ||೨೫||

ಯಾರು ಸಮ್ಮಗ್ರಹನದಿಂದ ಭೃಷ್ಪರಿದ್ವಾರೆ ಅವರು ಜ್ಞಾನದ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿಯೂ ವಿವರಿತ ಜ್ಞಾನಿಗಳಾಗಿ ಭೃಷ್ಪರೇ ಇದ್ದಾರೆ. ಯಾರ ಆಚರಕೆಯೂ ಭೃಷ್ಪನಿದೆ ಅವರಂತೆ ಭೃಷ್ಪರಿದ್ವಾರೆ, ಯಾರು ಇವರ ಸಂಗತಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಅವರನ್ನು ಇವರು ಧರ್ಮರಹಿತರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ನಷ್ಟಮಾಡಿಬಿಡುತ್ತಾರೆ ||೨೬||

ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ವ್ಯಕ್ತದ ಮೂಲ ಎಂದರೆ ಮೂಲಕೆಯ ನಾರವಾದ ಮೇಲೆ ಅದರ ರೆಂಬೆ, ಪರ್ಣ, ಪ್ರಷ್ಟ ಘಲ ಮೊದಲಾದ ಪರಿವಾರದ ವ್ಯಾಧಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ; ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಯಾರು ಸಮ್ಮಗ್ರಹನದಿಂದ ಭೃಷ್ಪರಿದ್ವಾರೆ ಅವರು ಮೂಲದಿಂದಲೇ ಭೃಷ್ಪರಿದ್ವಾರೆ; ಅವರಿಗೆ ಜ್ಞಾನ, ಖಾರಿತ್ರ, ನಿರಾಣದ ಸಿದ್ಧಿಯು ಹೇಗೆ ಆಗುವುದು? ||೨೭||

ಯಾರು ಸಮ್ಮಗ್ರಹನದಿಂದ ಭೃಷ್ಪರಿದ್ವಾರೆ ಮತ್ತು ಸಮ್ಮಗ್ರಹನದ ಧಾರಕರನ್ನು ತಮ್ಮ ಕಾಲಿಗೆ ಬೀಳಿಕೊಳ್ಳಲು ಅಪ್ಯೋಷಿಸುತ್ತಾರೆ ಅವರು ಮುಂದಿನ ಭಕರಲ್ಲಿ ಕಾಲುಗಳಿಲ್ಲದ ಹೇಳವ ಮತ್ತು ವಚನಗಳಿಲ್ಲದ ಮೂರಾಗಾಗುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ತಾವಂತೂ ಸಮ್ಮಗ್ರಹನದಿಂದ ರಹಿತರಿದ್ವಾರೆ, ಆದರೆ ಅನ್ಯ ಸಮ್ಮಗ್ರಹಗಳಿಂದ ತಮಗೆ ವಂದನೆ ಸಮಾಖ್ಯಾತ ಮಾಡಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಬೇಕ್ಕಿಸುತ್ತಾರೆ ಅವರು ಬಹಳ ಮ್ಯಾಕಾಲಿದವರಿಗೆ ಏಕೇಂದ್ರಿಯದಾಗುತ್ತಾರೆ. ||೨೮||

ಮಿಥ್ಯಾದ್ವಿಷಿಗ್ರಾಹದ್ವಾರೆಂಬುದನ್ನು ತೀಳಿದುಕೊಂಡು ಕೂಡ ಯಾರು ಅವರ ಚರಣಗಳಲ್ಲಿ ಲಜ್ಜೆಯಿಂದ ಗಾರವ ಎಂದರೆ ಅಭಿಮಾನದಿಂದ-ಮೊದಕ್ಕಿಂತಿಲ್ಲ ಭಯದಿಂದ ವಂದನೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅವರಿಗೂ ಮಿಥ್ಯಾತ್ಮ ವಾಪದ ಅನುಮೋದನೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ರತ್ನತಯದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾಯ ದುರ್ಬಿಭವಿತ. ||೨೯||

ಸಮ್ಮಗ್ರಹಿಗೆ ಜಿನೇಂದ್ರರ ವಚನವೇ ಅಮೃತರೂಪದ ಜೀವಧವಿದೆ, ಅದು ವಿಷಯ ಸುಖರೂಪ ಅಮಾರಯದ ವಿರೇಷನ ಮಾಡಿಸುವಂಥದ್ವಿದೆ, ಜರೆ-ಮರಗಣರೂಪದ ವ್ಯಾಧಿಯನ್ನು ಮೂರ ಮಾಡುವುದರ ಕಾರಣವಿದೆ, ಮತ್ತು ಸಂಸಾರದ ಸಮಸ್ತ ದುಃಖಗಳ ಕ್ಷಯದ ಕಾರಣವಿದೆ. ಜನ್ಮ-ಜರೆ-ಮರಗಣ ಮೊದಲಾದ ಸಮಸ್ತ ದುಃಖರೂಪ ರೋಗಗಳನ್ನು ಮೂರ ಮಾಡುವಂಥ ಅಮೃತರೂಪದ ಜೀವಧವಂತೂ ಜಿನೇಂದ್ರರ ವಚನಗಳೇ ಇವೆಯಿಂದ ಸಮ್ಮಗ್ರಹಿಗೆ ನಿರ್ಣಯವಿದೆ. ಈ ಜೀವಧವಿಲ್ಲದ ಅನಾದಿಕಾಲದ ವಿಷಯಗಳ ಇಚ್ಛೆಯೂಪದ ದಾವದನ್ನು ನಾರಮಾಡುವಂಥ, ಅಮಾರಯವನ್ನು ತೊಳೆದು ಜ್ಞಾನ, ಸುಖ ಮೊದಲಾದ ಅಂಗಗಳನ್ನು ಪ್ರಷ್ಟ ಮಾಡುವಂಥ ಅಮೃತದ ಸಮಾನವಾದ ಬೇರೆ ಯಾವ ಉಪಾಯವೇ ಇಲ್ಲ. ||೩೦||

ಒಂದಂತೂ ಜಿನೇಂದ್ರರು ಧಾರಣಮಾಡಿದ ಸಮಸ್ತ ವಸ್ತು-ರಸಾಯನಿಗಳಿಂದ ರಹಿತವಾದ ಸಗ್ಗರೂಪವಿದೆ, ಎರಡನೆಯುದು ಒಂದು ಲಂಗೋಟಿ ಹಾಗೂ ಮಂದು ಪಸ್ಯಯುತ್ತ ಉತ್ಪಾದ್ಯಾವಕನದಿದೆ; ಮೂರನೆಯುದು ಅಯಿಕೆಯ ವೇಷವಿದೆ, ನಾಲ್ಕನೇ ಲಂಗಪು-ವೇಷಪು ಜಿನಮತದಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಅನ್ಯ ವೇಷಗಳಿಲ್ಲವು ಜಿನಧಮಗಳಿಂದಬಾಹ್ಯವಿವೆ, ವಂದಿಸಲು ಯೋಗ್ಯವಿಲ್ಲ. ||೩೧||

ಜಿನೇಂದ್ರರ ಆಳ್ಳೆಯನ್ನು ಪಾಲಿಸುವ ಸಾಮಧ್ಯ-ವಿದ್ವರೆ ತಾವು ಆದರ ಆಚರಕೆ ಮಾಡಿರಿ-ಪಾಲಿಸಿರಿ ಮತ್ತು ಆಳ್ಳೆಯನ್ನು ಪಾಲಿಸುವ ಸಾಮಧ್ಯ-ವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ, ಆದರ ಸತ್ಯ ಕ್ರದ್ದೆಯನ್ನೇ ಮಾಡಿರಿ. ಕೇವಲೇ ಭಗವಂತರು ಆ ಕ್ರದ್ದೆ ಮಾಡುವಂಥವರಿಗೆ ಸಮ್ಮಕ್ತವಿದೆಯಿಂದು ಹೇಳಿದ್ವಾರೆ. ||೩೨||

ರತ್ನತಯವಿಲ್ಲದ ದೇಹ-ಜಾತಿ-ಕುಲಗಳೂ ಸಮ್ಮಗ್ರಹಿಯ ಮೂಲಕ ವಂದಿಸಲು ಯೋಗ್ಯವಿಲ್ಲ; ಸಮ್ಮಗ್ರಹನ ಮೊದಲಾದ ಗುಣಗಳಿಲ್ಲದ ಶ್ರಾವಕ ಮತ್ತು ಮನಸಿಯೂ ವಂದಿಸಲು ಯೋಗ್ಯರಿಲ್ಲ; ರತ್ನತಯದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ದೇಹ-ಕುಲ-ಜಾತಿಗಳು ಕೂಡ ವಂದನೀಯವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತವೆ. ||೩೩||

ಈಗ ಈ ಜೀವನಿಗೆ ಸರ್ವೋತ್ತಮ ಉಪಕಾರ ಮಾಡುವಂಥದು ಮತ್ತು ಅಪಕಾರ ಮಾಡುವಂಥದು ಯಾವುದಿದೆಯಂಬುದನ್ನು ಹೇಳುವ ಸಲುವಾಗಿ ಸೂತ್ರ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, -

ನ ಸಮೃದ್ಧಿ ಸಮಂ ತಿಂಟಿತ್ ತ್ವೇಕಾಲ್ಯೋ ತ್ರಿಜಗತ್ಯ ಸಿ ।

ಶ್ರೀಯೋತ್ಸೇಯಷ್ಟ ಮಿಥಾತ್ವ ಸಮಂ ನಾನ್ಯತನ್ಸೂಭೃತಾಮ್ ||೩೪||

ಅರ್ಥ :- ಜೀವರುಗಳಿಗೆ ಸಮೃದ್ಧಿಕಾರಣದ ಸಮಾನ ಕಲ್ಯಾಂಗ ಮಾಡುವಂಥದು ಮೂರು ಕಾಲ ಮತ್ತು ಮೂರು ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲ; ಮತ್ತು ಮಿಥಾತ್ವದ ಸಮಾನವಾಗಿ ಆಕಲ್ಯಾಂಗ ಮಾಡುವಂಥದು ಮೂರು ಕಾಲ ಮತ್ತು ಮೂರು ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲ.

ಭಾವಾರ್ಥ :- ಅನಂತಕಾಲವಂತೂ ಕಳೆದುಹೋಗಿದೆ, ವರ್ತಮಾನ ಕಾಲವು ಒಂದು ಸಮಯ ಮತ್ತು ಅನಂತಕಾಲವು ಮುಂದೆ ಬರುವಂಥದು ಹೀಗೆ ಮೂರು ಕಾಲದಲ್ಲಿ; ಅಧೋಽಭವನಲೋಕ, ಅನಂತಾತ ದ್ವಿಬಸಾಗರವರೆಗೆ ಮಧ್ಯಲೋಕ ಮತ್ತು ಸ್ವಾರ್ಥಾದಿ ಉದ್ದ್ಯೋಗಲೋಕ ಹೀಗೆ ಮೂರು ಲೋಕದಲ್ಲಿ; ಜೀವಗಳಿಗೆ ಸಮೃದ್ಧಿ ಸಮಾನ ಸರ್ವೋತ್ತಮ ಉಪಕಾರ ಮಾಡುವಂಥದು ಬೇರೆ ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲ ಆಗಿಲ್ಲದ್ದು ಮತ್ತು ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಸಮೃದ್ಧಿ ಈ ಜೀವನಿಗೆ ಯಾವ ಉಪಕಾರ ಮಾಡುತ್ತದೆ ಅಂಥ ಉಪಕಾರವನ್ನು ಮೂರು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಆದ ಇಂದ್ರ, ಆಹಮಂದ್ರ, ಭೂವನೇಂದ್ರ, ಚಕ್ರವರ್ತಿ, ನಾರಾಯಣ, ಬಲಭದ್ರ, ತೀರ್ಥಂಕರ ಮೌದಲಾದ ಸಮಸ್ತ ಚೀತನ ಮತ್ತು ಮಣಿ, ಮಂತ್ರ, ದೈವಧ ಮೌದಲಾದ ಸಮಸ್ತ ಅಚೀತನ ದೃಷ್ಟಿಗಳಾವವೂ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಜೀವಕ್ಕೆ ನಿಕ್ಯಷ್ವಾದ ಅಪಕಾರವನ್ನು ಹೇಗೆ ಮಿಥಾತ್ವ ಮಾಡುತ್ತದೆ ಹಾಗೆ ಅಪಕಾರ ಮಾಡುವಂಥದು ಮೂರು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಮೂರು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಚೀತನ ದೃಷ್ಟಿ ಮತ್ತು ಅಚೀತನ ದೃಷ್ಟಿಗಳು ಆಗಿಲ್ಲ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಮಿಥಾತ್ವದ ತಾಗದಲ್ಲಿಯೇ ಪರಮ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿರಿ. ಸಮಸ್ತ ಸಂಂಬಾರದ ದುಃಖವನ್ನು ದೂರ ಮಾಡುವಂಥ್, ಅತ್ಯ ಕಲ್ಯಾಂಗದ ಪರಮ ಶಿಖೆಯು ಒಂದು ಸಮೃದ್ಧಿ ಇದೆ, ಆದುದರಿಂದ ಅದನ್ನೇ ಪ್ರಾಪ್ತ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಪುರುಷಾರ್ಥ ಮಾಡಿರಿ.

ಈಗ ಸಮೃದ್ಧಿಕಾರಣದ ಪ್ರಭಾವದ ವರ್ಗನೇ ಮಾಡುವಂಥ ಸೂತ್ರ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, -

ಸಮೃದ್ಧಿಕಾರಣದ್ವಾ ನಾರಕತಿಯಾಜ್ಞ ನಪುಂಸಕ ಸ್ತ್ರಿತಾಜ್ಞಿ ।

ದುಪ್ತುಲವಿಕೃತಾಲಾಯುದರಿದ್ವತಾಂ ಚ ಪ್ರಜಯಿ ನಾಷ್ಯವೃತ್ತಿಕಾಃ ||೩೫||

ಅರ್ಥ :- ಸಮೃದ್ಧಿಕಾರಣದಿಂದ ಮಧ್ಯರಿಯವಂಥ ಜೀವರುಗಳು ವ್ಯತರಹಿತರಾಗಿದ್ದರೂ ನಾರಕೀ, ತಿಯ್ಯಾಂಚ, ನಪುಂಸಕ ಮತ್ತು ಸ್ತ್ರಿತನಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಪ್ತರಾಗುವುದಿಲ್ಲ; ನಿಃಚ ಕುಲದಲ್ಲಿಜನ್ಮ ವಿಕೃತ ಎಂದರೆ ಕುರುತ, ಶವುತ, ಕುಂಟ, ಹಳವ, ಹೂಗ, ಮೂಗ, ಒನ್ನಾಂಗ, ಅಧಿಕಾಂಗ, ಕುರೂಪ, ಅಭಧು, ದರಿದ್ರ, ಅಲ್ಲಾಯುವಿಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತರಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ವ್ಯತರಹಿತ ಅವೃತ - ಸಮೃದ್ಧಿಗ್ಗಿಗೆ ಈ ಕಳೆಗೆ ಹೇಳಿದ ನಲವತ್ತೊಂದು ಕರ್ಮಕ ಪ್ರಕೃತಿಗಳ ಒಂಧವೇ ಆಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬ ನಿಯಮವಿದೆ. ೧) ಮಿಥಾತ್ವ ೨) ಮಂಡಕಸಂಸ್ಥಾನ, ೩) ನಪುಂಸಕದೇವ, ೪) ಅಸಂಪ್ರಾಪ್ತಸ್ವಪಾಟಿಕಾ ಸಂಹನನ, ೫) ಪಕ್ಷೀಂದ್ರಿಯ, ೬) ಸ್ವಾರವ, ೭) ಆತಾಜ, ೮) ಸೂಕ್ಷ್ಮತನ, ೯) ಅಪಯೂಪ್ತಕ, ೧೦) ದ್ವೀಂದ್ರಿಯ, ೧೧) ತ್ರೀಂದ್ರಿಯ, ೧೨) ಚತುರೀಂದ್ರಿಯ, ೧೩) ಸಾಧಾರಣ, ೧೪) ನರಕಗತಿ, ೧೫) ನರಕಗತ್ತಾನುಪೂರ್ವ, ೧೬) ನರಕಾಯು. ಈ ಹದಿನಾರು ಪ್ರಕೃತಿಗಳಂತೂ ಮಿಥಾತ್ವ ಭಾವದಿಂದಲೇ ಬಂಧಿಸುತ್ತವೆ.

೧) ಅನಂತಾನುಬಂಧೀ ಕ್ರೋಧ, ೨) ಮಾನ, ೩) ಮಾಯೆ, ೪) ಲೋಭ, ೫) ಸ್ವಾಸ್ಥಗ್ರಹಿಂ, ೬) ನಿದ್ರಾನಿದ್ರಾ, ೭) ಪ್ರಚಲಾಪ್ರಚಲಾ, ೮) ದುಭರ, ೯) ದುಸ್ವರ, ೧೦) ಅನಾದೇಯ, ೧೧) ಸ್ವಗ್ರೋಧಪರಿಮಂಡಲಸಂಸಾನ, ೧೨) ಸ್ವಾತಿ ಸಂಸಾನ, ೧೩) ಕುಳ್ಳಕ ಸಂಸಾನ, ೧೪) ವಾಮನ ಸಂಸಾನ, ೧೫) ವಜ್ರವೃಷಭನಾರಾತ್ ಸಂಹನನ, ೧೬) ನಾರಾಟ ಸಂಹನನ, ೧೭) ಅರ್ಥನಾರಾಟಸಂಹನನ, ೧೮) ಕೀಲಕಸಂಹನನ, ೧೯) ಅಪರಕ್ಷ ವಿಹಾಯೋಗತಿ, ೨೦) ಸ್ವಿತ್ಸ್ವ ಇಂದ್ರ, ೨೧) ತಿಯಂಂಚಗತಿ, ೨೨) ತಿಯಂಂಚಗತಿ, ೨೩) ತಿಯಂಂಚಗತಿ, ೨೪) ಉದ್ಯೋತವೆಂದು ಈ ಇಪ್ಪತ್ತೆ ಮುಕ್ತಿಗಳು ಅನಂತಾನುಬಂಧಿಯ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಕಷ್ಟತ್ವವೇ.

ಮಿಥಾಯಾದಷ್ಟಿಯೇ ಈ ನಲವತ್ತೊಂದು ಕರ್ಮ ಪ್ರಕೃತಿಗಳ ಬಂಧಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಸಮ್ಮಗ್ರಹಿಗೆ ಏಧಾತ್ಮ ಮತ್ತು ಅನಂತಾನುಬಂಧಿಯ ಅಭಾವವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅಪರ-ಸಮ್ಮಗ್ರಹಿಗೆ ಈ ನಲವತ್ತೊಂದು ಕರ್ಮ ಪ್ರಕೃತಿಗಳ ನವೀನ ಬಂಧವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಸಮ್ಮಕ್ತವಾಗುವ ಮೊದಲಿನ ಏಧಾತ್ಮ ಅಪಸ್ಯಯಲ್ಲಿ ಈ ನಲವತ್ತೊಂದು ಪ್ರಕೃತಿಗಳ ಯಾವ ಬಂಧವಾಗಿತ್ತು ಅ ಬಂಧವು ಸಮ್ಮಕ್ತದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ನಷ್ಟವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಆಯುವಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಬಂಧವು ನಷ್ಟವಾಗುವುದಿಲ್ಲ; ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ; ಆದಾಗ್ಯ ಸಮ್ಮಕ್ತದ ಪ್ರಭಾವವು ಹೀಗೆ.

೧) ಮೊದಲು ಏಳನೆಯ ನರಕದ ಆಯುವಿನ ಬಂಧವಾಗಿದ್ದು, ಅನಂತರ ಸಮ್ಮಗ್ರಹನವಾಗಿ ಹೋದರೆ ಮೊದಲನೆಯ ನರಕಕ್ಕೇ ಹೋಗುತ್ತದೆ, ಎರಡನೆಯ ಅಧವಾ ಅನ್ಯ ನರಕಗಳಲ್ಲಿ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ.

೨) ಮೊದಲು ತಿಯಂಂಚದಲ್ಲಿ ನಿಗೋದದ ಏಕೇಂದ್ರಿಯದ ಆಯುವಿನ ಬಂಧವಾಗಿದ್ದು, ಅನಂತರ ಸಮ್ಮಗ್ರಹನವಾಗಿ ಹೋದರೆ ಆ ಸಮ್ಮಕ್ತದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಉತ್ತಮ ಭೋಗಭೂಮಿಯ ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯ ತಿಯಂಂಚವೇ ಅಗುತ್ತದೆ; ಏಕೇಂದ್ರಿಯ ಮೊದಲಾದ ಕರ್ಮಭೂಮಿಯ ತಿಯಂಂಚವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

೩) ಮೊದಲು ಲಭ್ಯ ಅಪಯಾಪ್ತ ಮನುಷ್ಯ ಆಯುವಿನ ಬಂಧವಾಗಿದ್ದು, ಅನಂತರ ಸಮ್ಮಗ್ರಹನವಾಗಿ ಹೋದರೆ ಆ ಸಮ್ಮಕ್ತದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಉತ್ತಮ ಭೋಗಭೂಮಿಯ ಮನುಷ್ಯವೇ ಅಗುತ್ತದೆ.

೪) ಮೊದಲು ವ್ಯಂತರ ಮೊದಲಾದವಲ್ಲಿ ನೀಚ ದೇವಾಯುವಿನ ಬಂಧವಾಗಿದ್ದು, ಅನಂತರ ಸಮ್ಮಗ್ರಹನವಾಗಿ ಹೋದರೆ ಮಹಾನ್ ಮಂಡಿಯುಳ್ಳ, ಕಲ್ಲಾವಾಸಿ ದೇವನೇ ಆಗುತ್ತಾನೆ. ಅನ್ಯ ಭದನತ್ತಿಕದೇವಗಳಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಪ್ರಕಾರದ ದೇವಗಳ ಸ್ತ್ರೀಯರಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ತ ಮನುಷ್ಯ ಸ್ತ್ರೀಯರಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಹೆನ್ನು ತಿಯಂಂಚದಲ್ಲಿ ಉತ್ಸವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

೫) ಸಮ್ಮಕ್ತದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ನೀಚಕುಲದಲ್ಲಿದರಿದ್ರರುಗಳಲ್ಲಿ, ಅಲ್ಲಾಯುವಿನ ಧಾರಕವಾಗಿ ಉತ್ಸವಾಗುವುದಿಲ್ಲ;

ಈಗ ಸಮ್ಮಗ್ರಹನದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಎಂಥ ಮನುಷ್ಯನಾಗುತ್ತಾನೆಂಬುದನ್ನು ಹೇಳುವಂಥ ಮಾತ್ರ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,-

ಓಜ್ಞೇಜೋವಿದ್ಯಾವೀಯಾಯಶೋವ್ರದ್ದಿ ವಿಜಯವಭವಸನಾಥಾಃ ।

ಮಹಾಕುಲಾ ಮಹಾಥಾ ಮಾನವತಿಲಕಾ ಭವಂತಿ ದರ್ಶನಪೂರ್ತಾಃ ॥೩೬॥

ಅಧ್ಯ :- ಸಮ್ಮಗ್ರಹನದಿಂದ ಪವತ್ತಿರಿರುವಂಥ ಪ್ರರುಷರು ಮನುಷ್ಯರ ತಿಲಕ ಎಂದರೆ ಸಮಸ್ತ ಮನುಷ್ಯರನ್ನು ಚೋಭಿತ ಮಾಡುವಂಥ, ಸಮಸ್ತ ಮನುಷ್ಯರ ಮಸ್ತಕದ ಮೇಲೆ ಧಾರಣ ಮಾಡಲು ಯೋಗ್ಯರಾದಂಥ ಮನುಷ್ಯರ ತಿಲಕರಾಗುತ್ತಾರೆ, ಓಜ ಎಂದರೆ ಪರಾಕ್ರಮ, ತೇಜ ಎಂದರೆ ಪ್ರತಾಪ, ಏಷ ಎಂದರೆ ಸಮಸ್ತಲೋಕದಲ್ಲಿ

ಅತಿಶಯರೂಪದ ಜ್ಞಾನ, ಏಯ್‌ ಎಂದರೆ ಅತಿಶಯರೂಪದ ಕ್ಷತಿ, ಉಜ್ಜಲ ಯತ್, ವೃದ್ಧಿ ಎಂದರೆ ದಿನೇ ದಿನೇ ಗುಣಗಳ ಮತ್ತು ಸುಖದ ವೈದಿ ವಿಚಯ ಎಂದರೆ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಕಾರದ ಗೆಲುವು, ಅತಿಶಯರೂಪದ ವೈಭವ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಒಡ, ತೇಜ, ವಿದ್ಯ, ಏಯ್‌, ಯತ್, ವೃದ್ಧಿ ವಿಚಯ, ವೈಭವ ಈ ಎಲ್ಲ ಗುಣಗಳ ಅಧಿಪತ್ಯರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಮಹಾನ್ ಕುಲದ ಸಾಮಾನ್ಯಾಗುತ್ತಾರೆ. ಮಹಾನ ಧರ್ಮ, ಮಹಾ ಅರ್ಥ, ಮಹಾಕಾಮ, ಮಹಾಮೋಕ್ಷರೂಪದ ನಾಲ್ಕು ಬ್ರಹ್ಮಾಧರಗಳ ಸಾಮಾನ್ಯಾಗುತ್ತಾರೆ. ಸಮೃದ್ಧರ್ರಸನ ಗ್ರಹಗಳ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಮನುಷ್ಯರು ಅಸೀಮ ಅಪ್ರಮಾಣ ವೈಭಾವದ ಧಾರಕಾಗುತ್ತಾರೆ.

ಈಗ ಸಮೃದ್ಧದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ದೇವಗಳ ವೈಭವ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆಂದು ಹೇಳುವಂಥ ಸೂತ್ರ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,-

ಅಪ್ಯಗುಣಪ್ರಸ್ತಿಪುಷ್ಟಾ ದೃಷ್ಟಿ ವೀಶ್ವಾ� ಪರ್ಕಷ್ಟಾಂಭಾಧಾಷ್ವಾಃ ।

ಅಮರಾಪ್ಸರಸಾಂ ಪರಿಷದಿ ಚಿರಂ ರಮಂತೇ ಜಿನೇಂದ್ರ ಭಕ್ತಾಃ ಸ್ವಗೋಽಂದಿ ॥೩೧॥

ಅರ್ಥ :- ಜಿನೇಂದ್ರ ಭಕ್ತರಾದ ಸಮೃದ್ಧಿಸ್ಯಾಂ ದೇವಗಳಲ್ಲಿ ಜನ್ಮ ಪದೆದು ಅಪ್ಸರೆಯರ ಸಮೂಹದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಚಿರಕಾಲದವರೆಗೆ ರಮಿಸುತ್ತಾರೆ-ಸುಖ ಭೋಗಿಸುತ್ತಾರೆ, ಅವರು ಅಸೀಮಾ, ಮಂಡಿಮಾ ಲಭಿಮಾ, ಗರಿಮಾ, ಪ್ರಾಪ್ತಿ, ಪ್ರಾಕಾರ್ಮ್ಯ ಈತಿತ್ವಪ್ರಯೋಂದು ಈ ಎಂಟು ಗುಣಗಳ ಪ್ರಸ್ತೃತೆ ಎಂದರೆ ಅನ್ಯ ಅಂಶಿಣಿಯಾಗಿ ದೇವಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬಾರದಂಥ ಅಧಿಕತೆಯಿಂದ ಸಂತಂಘಾಗಾಗಿ ರಮಿಸುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಸಮಸ್ತ ದೇವಗಳಿಂದ ಉತ್ಸ್ವಾದಂಥ ಕಾಂತಿ, ತೇಜ, ಯತದಿಂದ ತೋಭಾಯಮಾನರಾಗಿ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದಲ್ಲಿ ಆನಂದಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ನಿವಾಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :- ಅವುತ್ತ ಸಮೃದ್ಧಿಯು ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ದೇವನಾಗುತ್ತಾನೆ, ಆದರೆ ಹೀನ ಪ್ರಜ್ಞವಲ್ಲವ ನಾಗುವಿಲ್ಲ. ಇಂದ್ರನ ಸಮಾನ ವೈಭವ, ಕಾಂತಿ, ಜ್ಞಾನ, ಸುಖ, ಇತ್ಯರ್ಥದ ಧಾರಕನಾದ ಮಹದಿಕ ದೇವನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಇಂದ್ರ, ಸಾಮಾನಿಕ, ತ್ರಾಯಿಸ್ತಿಸ, ಲೋಕಪಾಲಾದಿ ದೇವಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ಸನ್ನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಅನ್ಯ ಅಂಶಿಣಿಯಾಗಿ ದೇವಗಳಿಗೆ ಇಂಥ ಅಸೀಮಾ ಮೌದಲಾದ ಮುದ್ರಿ ದೇಹದಕಾಂತಿ, ಅಭರಣ, ವರ್ಮಾನ, ವಿಕ್ರಿಯಗಳಿರದಂಥ ಉತ್ಸ್ವ ವೈಭವ ಪದೆದು ಅಂಶಿಣಿತ್ವಾಲಾದ-ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಕೂಡಿಂತರ ಅಪ್ಸರೆಯರ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಡ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ.

ಈಗ ಸಮೃದ್ಧಿಯು ಸಾಗರಗಳವರೆಗೆ ಸ್ವರ್ಗದ ಇಂದ್ರಿಯಜನ್ಮ ಸುಖಿವನ್ನು ಭೋಗಿಸಿ, ಮನುಷ್ಯ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಬಂದು ಹೇಗಿರುತ್ತಾನೆನಂಬುದನ್ನು ಹೇಳುವಂಥ ಸೂತ್ರವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, -

ನವನಿಧಿಸಪ್ತದಯರಾಧಿತಃ ಸರ್ವಭೂಮಿಪತಯಷ್ಟಕಮ್ ।

ಪತರ್ಯಿತುಂ ಪ್ರಭವಂತಿ ಸ್ವಪ್ವದೃತಃ ಕ್ಷತ್ರಮೌಲಿಶೇವಿರ ಚರಣಃ ॥೩೨॥

ಅರ್ಥ :- ಉಜ್ಜಲ ಸಮೃದ್ಧರ್ಸನವಿರುವಂಥ ಜೀವನು ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದಲ್ಲಿನ ಆಯುಷ್ಯವನ್ನು ಪೂರ್ಣ ಮಾಡಿ ಈ ಮನುಷ್ಯಲೋಕದಲ್ಲಿ ಬಂದು ನವನಿಧಿ ಹದಿನಾಲ್ಕು ರತ್ನಗಳ ಅಧಿಪತಿ, ಸಮಸ್ತ ಭರತ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಮೂರ್ತೆರದು ಸಾವಿರ ದೇವಗಳ ದೊರೆ, ಮೂರ್ತೆರದು ಸಾವಿರ ಮುಕುಟಬ್ದ್ರ ರಾಜರುಗಳ ಮುಸ್ತಕದ ಮೇಲೆ ಯಾರ ಚರಣಗಳು ಮುಕುಟ ರೂಪವಿವ ಅಂಥ ಕ್ಷತ್ರವನ್ನು ಪ್ರಮತನೆ ಮಾಡುವ ಸಾಮಧ್ಯವಲ್ಲಿ ಕ್ಷತ್ರವರ್ತಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :- ಸಮೃದ್ಧಿಯು ಸ್ವರ್ಗದಿಂದ ಮನುಷ್ಯ ಭವದಲ್ಲಿ ಬಂದು ನವನಿಧಿ ಹದಿನಾಲ್ಕು ರತ್ನಗಳ ಅಧಿಪತಿ, ಆರು ಖಿಂಡಗಳ ಪತಿ ಮತ್ತು ಸಮಸ್ತ ರಾಜರುಗಳ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ಅಳ್ಳಿ ನಡೆಸುವಂಥ ಕ್ಷತ್ರವರ್ತಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ.

ಈಗ ಸಮೃದ್ಧದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ತೀರ್ಥಂಕರರಾಗುತ್ತಾರೆಂಬುದನ್ನು ಸೂತ್ರದ ಮೂಲಕ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,-

ఆమరాసురనరపతిభయమధరపతిభృత్య సూతపాదాంభోజాః ।

చృష్ణు సునిత్యతాథా వ్యవహరథరా భవంతి లోకరణాః ॥५६॥

ఆధ్యాత్మికాలు :- సమ్మగ్రఫనమేడనే పదాధాగళ నిజవాద నిర్వాయ మాడిదంథ బ్రుదుషు ఆమరపతి, అసురపతి, సరపతి, సంయమిగళ పతియాద గొధర మోదలాదవరింద ఆవర చరణకుమలగళు చందనీయవివేషత్తు జనరిగే ఉత్స్థితచర్ణభూతవిరువంథ ధమ్మాభ్రుద ధారకరాగి తీథాంకరరూపచింద ఖుట్టస్థరాగుత్తారే.

భావాధ్యాత్మికాలు :- సమ్మగ్రప్రస్తుతి జీవరుగళు తీథాంకరరాగి అనేక జీవరుగళసంసారద దుఃఖివన్ను భేద మామువంథ ధమ్మాభ్రుద బ్రుదుషునే మాడిసుత్తారే. అవర చరణగళిగే ఇంద్ర, అసురేంద్ర, సరేంద్ర, గొధర మోదలాదవరు నిక్షేపందనే మాముత్తారే, అవరు జీవరుగళిగే పరమ తరణిరిద్వారే.

ఈగ సమ్మగ్రప్రస్తుతిగళిగేనే నివారణాపు ప్రాప్తవాగుత్తదిందు సూత్రద మూలక చేఖుత్తారే,-

తివమజరమరుజమక్షయమవ్యాఖాధం ఏశోకభయశంకమ్ ।

కాశ్మాగతసులివిద్యావిభం ఏమలం భచంతి దశానశరణాః ॥५०॥

ఆధ్యాత్మికాలు :- యారిగే సమ్మగ్రఫనపే తరణావిద ఆ బ్రుదుషు తివ ఎందరే నిరాకుల లక్ష్మిరూపద యూప మోక్షవిద ఆదర అనుభవ మాముత్తారే. ఎల్లి జరే ఎందరే ముఖ్య ఇల్లి ఎల్లి అనంతకాల కళచరూ ఆత్మను దుబిలనాగుపుదిల్లు జీగౌనాగుపుదిల్లు ఎల్లి అరుజ ఎందరే యాపుదే రోగి, తిఁడి, వ్యాధి గళల్లు ఎల్లి ఆక్షయ ఎందరే అనంతచక్కుష్టయురూప స్వరూపద అభావ-నాశవాగుపుదిల్లు ఎల్లి యాపుదే ప్రకారద యాపుదే బాధేయిల్లు ఎల్లి తంక, భయి, తోక మోదలాదపు దూరపాగివే ఎందరే తోక, భయి, తంకిగళల్లు ఎల్లి సుఖి మత్తు జ్ఞాన వ్యేభవద పరాక్షమ్-పరమశిమేయిన్న ప్రాప్త మాడికొళ్ళులాగిదే; ద్రవ్యకుమా-భావకుమా-సోకమాంథ జ్ఞానావరణాది-రాగద్వ్యాధాది-తరీరాదికుమాములద భూవచింద ఏమలివివంథ అద్వితీయ స్వరూపద మోక్షవన్న సమ్మగ్రప్రస్తుతి అనుభవిసుత్తారే-భోగిసుత్తారే-ప్రాప్త మాడికొళ్ళుత్తారే. ఈ ప్రకార సమ్మక్షద మంచిమేయ వ్యాపానే మాదలాయితు.

ఈగ సమ్మగ్రఫన అధికారవన్న ప్రాణి మాముత్త సమ్మగ్రఫనద మంచిమేయిన్న సూత్రద మూలక ఖంపంకార మాముత్తారే,-

వేంద్రభక్తమహిమాసమమేయమానం రాజేంద్రభక్తమవనీంద్ర శిలోకశ్చ నీయమ్ ।

సీఎంద్ర భక్తమధరిఎక్తసవసలోకం లబ్ధా తివం చ జిసభక్తిరుప్యేతి భవ్యః ॥५१॥

ఆధ్యాత్మికాలు :- యావనిగే జనేంద్ర పరమాత్మర స్వరూపదల్లి భక్తిరూపద అనురాగవిరుత్తదే. ఆ భవ్యను సమ్మగ్రప్రస్తుతియానే. ఆ సమ్మగ్రప్రస్తుతియు ఈ మనుష్యభవదింద స్వగౌలోకదల్లి యోగి, అతేయిల్లద యుద్ధి రక్తి సుఖి వ్యేభవద ప్రభావపుల్ల దేవేంద్రర సమూహద మంచిమేయిన్న పడెదు, నంతర ఇదే ప్రభుగ్రింగ బందు మూచ్చేరడు సావిర రాజరుగళ మంచుకంింద ప్రాణివాద రాజేంద్ర భక్తమియ భక్తమవన్న ప్రాప్తమాడికొండు, ప్రసాదింద్రలోకద మంచిమేయిన్న పడెదు సముష్ట లోకవన్న తమ్మ ఆధినే

ಮಾಡಿಕೊಂಡಂಥ ಭಗವಾನ ತೀರ್ಥಾಂಕರರ ಧರ್ಮ ಚಕ್ರವರ್ಣ ಪ್ರಾಪ್ತ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ನಿರ್ವಾಣಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಪ್ತರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಸಮೃದ್ಧಿರಾಸ ಧಾರ್ಮಿಕ ಮಾಡಿದ ಜೀವನು ಇದೇ ಕ್ರಮದಿಂದ ನಿರ್ವಾಣ ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ.

ಸಮೃದ್ಧಿಯ ವಿಚಾರ ಧಾರೆ :- ಈ ಪ್ರಕಾರ ದರ್ಶನಮೋದನೆಯಕ್ಕೆ ಮಾದ ಅಭಾವದಿಂದ ಸಹ ಶ್ರದ್ಧೆ ಮತ್ತು ಸತ್ಯಭಾಸವನ್ವ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತದೆ, ಮತ್ತು ಅನಂತಾನುಭಂಧಿಕ್ಕೆ ಮಾದ ಅಭಾವದಿಂದ ಸಮೃದ್ಧಿಗೆ ಸ್ವರೂಪವರ್ತಣಾ ಜಾಗಿತ್ತವು ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಪ್ರತಾಂಬಿಕಾನಾವರ್ತಣಾದ ಉದಯದಿಂದ ದೇಶಭಾರಿತವಾಗಿದ್ದರೂ ಈ ತರೀಕಾರಿಗಳು ಪರಾಪ್ರಾಯಗಳವೆ ಮತ್ತು ರಾಗ-ದ್ಯುಷಾದಿಗಳು ಕರ್ಮಾಜನಿತ ಪರಭಾವಗಳವೆಯೆಂಬ ದೃಢವಾದ ಭೇದವಿಜ್ಞಾನವು ಸಮೃದ್ಧಿಗೆ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಅವನು ತನ್ನ ಜ್ಞಾನದರ್ಶನ ರೂಪದ ಜ್ಞಾನಸ್ಥಭಾವದಲ್ಲಿಯೇ ಅತ್ಯಂತ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ, ಅವನು ಸ್ವಪ್ರದಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಪರ್ಯಾಯದೊಳಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಸ್ವಾಧೀನಸ್ಥಿತಿಯನ್ನಾದೂ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ.

ಎಲ್ಲೆ ಅತ್ಯನೇ ! ನೀನು ಭಗವಂತರ ಪರಮಾಗಮದ ಅಶಯ ಗ್ರಹಣ ಮಾಡಿ ಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅವಲೋಕನ ಮಾಡು. ಎಂಟು ಪ್ರಕಾರದ ಸರ್ವರ್ಥ, ಇದು ಪ್ರಕಾರದ ರಸ, ಇದು ಪ್ರಕಾರದ ಗಂಧ, ಇದು ಪ್ರಕಾರದ ವರ್ಣ - ಇವು ನಿನ್ನ ರೂಪವಲ್ಲಿ ಇವು ಪ್ರದ್ವಲ್ಲದ ರೂಪವಿವೆ. ಕ್ರೋಧ, ಮಾನ, ಮಾಯೆ, ಲೋಭಗಳು ನಿನ್ನ ರೂಪವಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದ ಮೇಲೆ ಇವು ಕರ್ಮಾದ ಉದಯಜಸ್ತಿ ವಿಕಾರಗಳಾಗಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ. ಪರಾರ್ಥ, ವಿಷಾದ, ಮದ, ಮೋಹ, ಮೋಕ, ಭಯ, ಗ್ರಹಿ, ಕಾಮ ಮೊದಲಾದವು ಕರ್ಮಾಜನ್ಯ ವಿಕಾರಗಳಿವೆ, ಅವು ನಿನ್ನ ಸ್ವಪ್ರಾಪ್ತಿಯಿಂದ ಭಿನ್ನವಿವೆ. ಸರಕ, ತಿಯೂಂಟ, ಮನುಷ್ಯ, ದೇವ ಈ ನಾಲ್ಕು ಗತಿಗಳು ಅತ್ಯಂತ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಕರ್ಮಾದ ಉದಯಜನಿತವಿವೆ. ದೇವ, ಮನುಷ್ಯ ಮೊದಲಾದವು ನಿನ್ನ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ.

ನಾನು ಗೌರಿನಿದ್ದೇನೆ, ನಾನು ಶ್ರಾಮಿನಿದ್ದೇನೆ, ನಾನು ದೊರೆಯಿದ್ದೇನೆ, ನಾನು ದರಿದ್ರನಿದ್ದೇನೆ, ನಾನು ಒಲಹಾಲಿಯಿದ್ದೇನೆ, ನಾನು ಸಿರ್ಬಾಲನಿದ್ದೇನೆ, ನಾನು ಸ್ವಾಮಿಯಿದ್ದೇನೆ, ನಾನು ಸೇವಕನಿದ್ದೇನೆ, ನಾನು ರೂಪವಂತನಿದ್ದೇನೆ, ನಾನು ಕುರ್ತಾಪನಿದ್ದೇನೆ, ನಾನು ಪ್ರಣಾವಂತನಿದ್ದೇನೆ, ನಾನು ಪಾಪಿಯಿದ್ದೇನೆ, ನಾನು ಧನವಂತನಿದ್ದೇನೆ, ನಾನು ಸಿಧಾಸನಿದ್ದೇನೆ, ನಾನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಿದ್ದೇನೆ, ನಾನು ಕ್ಷತ್ರಿಯನಿದ್ದೇನೆ, ನಾನು ವ್ಯಕ್ತಿನಿದ್ದೇನೆ, ನಾನು ಶೂದ್ಧನಿದ್ದೇನೆ, ನಾನು ಶ್ರೀಯಿದ್ದೇನೆ, ನಾನು ಪ್ರಮಾಣನಿದ್ದೇನೆ, ನಾನು ನವ್ಯಂತಕನಿದ್ದೇನೆ, ನಾನು ದಪ್ಪನಿದ್ದೇನೆ, ನಾನು ಬಡಕಲು ಇದ್ದೇನೆ, ನಾನು ನೀಡಿಕಾತಿಯವನಿದ್ದೇನೆ, ನಾನು ಉಚ್ಚಾರಾತಿಯವನಿದ್ದೇನೆ, ನಾನು ಕುಲವಂತನಿದ್ದೇನೆ, ನಾನು ಕುಲಹಿನಿದ್ದೇನೆ, ನಾನು ಪಂಡಿತನಿದ್ದೇನೆ, ನಾನು ಮೂರಿನಿದ್ದೇನೆ, ನಾನು ದಾನಿಯಿದ್ದೇನೆ, ನಾನು ಯಾಚಕನಿದ್ದೇನೆ ನಾನು ಗುರು ಇದ್ದೇನೆ, ನಾನು ಶಿಕ್ಷ್ಯನಿದ್ದೇನೆ, ನಾನು ಇಂದ್ರಿಯನಿಲ್ಲಿ ನಾನು ದೇಹನಿಲ್ಲಿ ನಾನು ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲವು ಕರ್ಮಾದ ಉದಯದಿಂದ ಪ್ರದ್ವಲ್ಲದ ವಿಕಾರಗಳಿವೆ. ನನ್ನ ಸ್ವಪ್ರಾಪ್ತವಂತೂ ಜ್ಞಾತಾ-ದ್ಯಾಂಬಾ ಇದೆ. ಈ ರೂಪ ಅತ್ಯಂತ ಸ್ವಪ್ರದಲ್ಲಿ ಪ್ರದ್ವಲ್ಲವಿದೆ. ಮುನಿತನ, ಕ್ಷುಲಕ್ಷತನಗಳು ಪ್ರದ್ವಲ್ಲದ ವೇಷಗಳಿವೆ. ಈ ಲೋಕ ನಿನ್ನದಿಲ್ಲ. ಈ ದೇಶ, ಈ ಗ್ರಾಮ, ಈ ಸಾಗರಗಳಿಲ್ಲವು ಪರಾಪ್ರಾಯವಿದೆ. ಕರ್ಮಾವು ಇಲ್ಲಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಉತ್ಸಾಹ ಮಾಡಿಸಿದೆ. ನಾನು ಯಾವ ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ನಿನ್ನದೆಂದು ಮನಿಸಲಿ, ನಿನ್ನತನದ ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಲಿ ? ಸಮೃದ್ಧಿಗೆ ಒಂದಿಗೆ ಗಾಧತರವಾದ ವಿಚಾರಿಸುತ್ತದೆ.

ಮಿಥಾದೃಷ್ಟಿಯ ವಿಚಾರಧಾರೆ : ಮಿಥಾದೃಷ್ಟಿಯ ಪರಕ್ಕತ ಪರ್ಯಾಯ (ತರೀಕ) ದಲ್ಲಿ ತನ್ನತನವನ್ನು ಮನಿಸುತ್ತಾನೆ. ಮಿಥಾದೃಷ್ಟಿಯ ತನ್ನತನವು ಜಾತಿಯಲ್ಲಿ ಕುಲದಲ್ಲಿ ದೇವದಲ್ಲಿ ಧನದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರ್ಹಮೂರ್ದಿಲ್ಲಿ ಮಂಜಲದಲ್ಲಿ ಮನಯಲ್ಲಿ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಇದೆ. ಇವುಗಳ ಜಾತಿಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮೆಡು ಕಿಂಧೂಯಾಯಿತು. ನಮ್ಮೆಡು ವ್ಯಾಪ್ತಿಸಿತು, ನಮ್ಮ ಸರ್ವಸ್ವತ ಸಮಾಪ್ತವಾಯಿತು, ನಾನು ನೀಡನಾಡನು, ನಾನು ಉಚ್ಚಾರಾದನು, ನಾನು ಸತ್ಯನು, ನಾನು ಬದುಕಿದನು, ನನ್ನ ತಿರಾಂಬಾರವಾಯಿತು, ನಿನ್ನದೆಲ್ಲವೂ ಹೊರಟು ಮೋಯಿತು ಇತ್ಯಾದಿ ಪರಪ್ರಮಾವಿನಲ್ಲಿ ತನ್ನತನದ ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಿ, ಮಹಾ ಆರ್ಥಾತ್ವಾನ ರೌಧ್ರಧ್ಯಾನ ಮಾಡಿ ದುರ್ಗತಿಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತನಾಗಿ ಸಂಪಾರ ಪರಿಭ್ರಮಣವನ್ನೇ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ.

ಮಿಥಾಧೃತಿಪ್ರಯೋಗ ಜೀವನು ಜಿನಧರ್ಮದ ಸ್ವಲ್ಪ ಅಧಿಕಾರ ಪಡೆದು, ಸ್ವಲ್ಪಭಾವ ಪ್ರಾಪ್ತ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಹೊಸ ಹೊಸ ಪರಿಶಾಮಗಳಿಂದ ಕಾಲ್ಪನಿಕ ಯುಕ್ತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ, ಜನರಲ್ಲಿ ಭಾಗ್ಯಂತಿಯನ್ನುತ್ಪನ್ನ ಮಾಡಿ, ನಾಲ್ಕು ಜನರಲ್ಲಿ ತನ್ನನ್ನು ಮಹಾಭಾನಿಯಿಂದು ತೋರಿಸಿಕೊಂಡು ಮಿಥಾಧೃತಿಮಾನ ಮಾಡಿ ಆಗಮನಿರುದ್ದವಾಗಿ ಅನೇಕ ಕಥನ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಕೃತಜ್ಞನಾಗಿ ಜ್ಯೇಂದ್ರ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಸಿಂದೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ, ವಿರಜ್ಯಾಭಾನಿಗಳಿಂದ್ರಾ-ಅಧಿಕ ಭಾನಿಗಳಿಂದ್ರಾ ಸಿಂದೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಅಂತ್ಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯದೊಡನೆ ನಾಲ್ಕು ರು ಜನರಲ್ಲಿ ಮನ್ವಾದ ಪಡೆಯುವ ಸಲುವಾಗಿ ಪಕ್ಷಾಭಾವನ್ನು ಗ್ರಹಣ ಮಾಡಿ. ಯಥಾರ್ಥ ನಿರ್ಣಯ ಮಾಡಿದಲ್ಲಿದೆ ಪಟಗ್ರಾಹಿಯಾಗಿ ತನ್ನ ಕಲ್ಪನೆಯಿಂದ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಪರಾಂತ, ಭಗವಂತರ ಸ್ವಾಧ್ಯಾದರೂಪ ವಾಣಿಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಕಲಪ-ಪರನಿಂದ- ವಿಸಂಪಾದವನ್ನೇ ಧರ್ಮವನೆಂದು ಮನ್ವಾಧಿಕೃತಿರುತ್ತಾನೆ.

ಆದೆಂಬೋ ಮಿಥಾಧೃತಿಗಳು ಸ್ವಲ್ಪ ಬಾಷ್ಯತ್ವಾಗ ಮಾತ್ರ ಮಾಡಿ, ಸಾನ್ಯ ಮಾಡಿ ಭೋಜನ ಮಾಡಿ, ಅನ್ಯದೇವ ಮೊದಲಾದವರ ಚಂದನೆಯ ತಾಗ ಮಾಡಿ, ತಮ್ಮನ್ನು ಕೃತಕೃತ್ಯರೆಂದು ಮನ್ವಿನಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಸಂಪಾರೀ ಜೀವರುಗಳ ಸಿಂದೆ ಮಾಡಿ ತಮ್ಮನ್ನು ಪ್ರಶಂಸಾಯೋಗ್ಯರೆಂದು ಮನ್ವಿನಿಮುತ್ತಾರೆ. ಅನ್ಯಾಯದಿಂದ ಆಚೇವಿಕ ಮಾಡುತ್ತ ಒಂದೆ ಮೊದಲಾದಪ್ರಾಗಳ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ನಿಖಳಿರಾಗುತ್ತ ಇತರ ಧರ್ಮಾತ್ಮರುಗಳ ಹೋಽಪ ಮಾಡುತ್ತ ತಿರುಗುತ್ತಾರೆ. ನಿರ್ಮಾಣ ಜನರ ದೋಷ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಮಾಡಿ ಮದದಲ್ಲಿ ತಪ್ತರಾಗಿ ತಿರುಗುತ್ತಾರೆ. ತಮ್ಮನ್ನು ಉಚ್ಚರೆಂದು ಮನ್ವಿನಿಮುತ್ತಾರೆ, ಇತರರನ್ನು ಅಭಾನಿ ವಾಗೂ ಭ್ರಷ್ಟರೆಂದು ಮನ್ವಿನಿಮುತ್ತಾರೆ. ಪಾಪಿಗಳು ತಮ್ಮ ಬ್ರಹ್ಮಂ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡು ಉಬ್ಜಿ ತಿರುಗುತ್ತಾರೆ. ತಮ್ಮ ಸ್ವರೂಪದ ಮಾಡುತ್ತೆಯನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಅನೇಕರ ಸಿಂದೆ ಚೇತ್ಯಗ್ರಾಹನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ, ಸರಳ ಸ್ವಫಾವದ ಜನರಿಗೆ ಮಿಥಾಧೃತಿವರೆತ್ತು ಏಕಾಂತದ ದುರಾಗ್ರಹವನ್ನು ಗ್ರಹಣ ಮಾಡಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಕುದೇವ - ಕುಗುರುಗಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡುವುದರ, ಅನ್ಯದೇವಗಳ ಸಿಂದೆ ಮಾಡಿ ಸಭೇಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಮಿಥಾಧೃತಿಪರಿಗಳ ಸಿಂದೆ ಮಾಡಿ, ತಮ್ಮನ್ನೇ ಸಮ್ಮಗ್ರಹಿಯೆಂದು ಮನ್ವಿನಿಮುತ್ತಾರೆ. ಜನರು ತಮ್ಮನ್ನು ದೃಢ ಶ್ರದ್ಧೆಯುಳ್ಳ ಧರ್ಮಾತ್ಮರೆಂದು ಮನ್ವಿನಿಮುದರು, ಹೀಗೆ ಅನಂತಾಸುಬಂಧಿ ಮಾನಸದ ಉದಯದಿಂದ ಇತರರ ಸಿಂದೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದಲೇ ತಮ್ಮನ್ನು ಉಚ್ಚರೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಜಗತ್ತನ್ನು ಅಧಮೀರ್ಯೆಂದು ಮನ್ವಿನಿಮುತ್ತಾರೆ.

ಹಿತೋಪದೇಶ : ಕುದೇವ-ಕುಗುರುಗಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನಂತೂ ಸಮಸ್ತ ತಿರುಂಡಗಳೂ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ ನಾರಕಿಗಳೂ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ ಭೋಗಭೂಮಿ ಮತ್ತು ಕುಭೋಗಭೂಮಿಯ ಜೀವರುಗಳೂ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ ವಾಗೂ ಸಮಸ್ತ ದೇವತಿಗಳೂ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ ಒಂದು ವೇಳೆ ಆವರಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಪೂರ್ವ ಮಾಡಿದಿರುವುದರಿಂದಲೇ ಸಮ್ಮಗ್ರಹಿಗಳಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರೆ ಸಮಸ್ತ ನಾರಕೀ, ಮನುಷ್ಯ, ತಿರುಂಡ ಮೊದಲಾಗಿ ಎಲ್ಲರೂ ಸಮ್ಮಗ್ರಹಿಯಾಗಿ ಹೋಗಬೇಕು, ಆದರೆ ವಾಗೆ ಇಲ್ಲ. ಜಗತ್ತಿನ ಸಮಸ್ತ ಮಿಥಾಧೃತಿ ಮನುಷ್ಯ, ದೇವ ಮೊದಲಾದವರ ಸಿಂದೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದಲೇ ಸಮ್ಮಕ್ಷಾಭಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಜಗತ್ತಿನ ಸಿಂದೆ ಮಾಡುವಂಥ ಮತ್ತು ಪಾಪಿಗಳಿಂದನೆ ವೈರ ಮಾಡುವಂಥವನ್ನಂತೂ ಕುಗಡಿಗೇನೇ ಪಾತ್ರನಾಗುವನು. ಮಿಥಾಧೃತಂತೂ ಜೀವಗಳಿಗೆ ಅನಾದಿಯಿಂದ ಇದೆ. ಸಮ್ಮಗ್ರಹಿಗಳಂತೂ ಇವರ ಹೇಳಿ ಕೊಡ ದಯೆಯನ್ನೇ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ, ಮತ್ತು ಸಮಸ್ತ ಜೀವರುಗಳ ಕುರಿತು ಸಾಮ್ಯಭಾವವನ್ನೇ ಇಡುತ್ತಾರೆ.

ಸಮ್ಮಗ್ರಹಾನವಂತೂ ಸ್ವ-ಪರಗಳ ಸತ್ಯಶರ್ದ್ದ ಮಾಡುವುದರಿಂದಲೇ ಆಗುವುದು ವಾತ್ತು ಆ ಸತ್ಯಶರ್ದ್ದಭಾನಗಳಂತೂ ವಿನಯದೊಡನೆ ಸ್ವಾಧ್ಯಾದರೂಪ ಪರಮಾಗಮದ ಸೇವನೆಯಿಂದಲೇ ಆಗುವುದು.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಸಾಮ್ಯ ಸಮಂತಭದ್ರಾಖಾಯ ದೇವವಿರಚಿತ ರತ್ನರಂಡ ಶ್ರಾವಕಾಖಾರದ

ಪಂ. ಸದಾಮುಖಿಂದಿಯವರು ಬರೆದ ಧೂಂಡಾರಿಭಾಷಾ ಟೀಕೆಯಲ್ಲಿ

ಮೊದಲನೆಯ ಸಮ್ಮಗ್ರಹಾನ ಅಧಿಕಾರವು ಸಮಾಪ್ತವಾಯಿತು.

ಸಮ್ಮಾಜಾನ ಅಧಿಕಾರ

ಈಗ ಸಮ್ಮಾಜಾನರೂಪದ ಧರ್ಮವನ್ನು ಪ್ರಕಟಪಡಿಸುವಂಥ ಮಾತ್ರ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, -

ಅನ್ಯಾನ್ಯಮನತೀರ್ಕು ಯಥಾತ್ಮಂ ವಿನಾ ಚ ವಿಪರೀತಾತ್ |

ನಿಷ್ಣಂದೇಹಂ ವೇದ ಯದಾಮಸ್ತಜ್ ಜ್ಞಾನಮಾಗಮಿನಃ ॥೪೭॥

ಅರ್ಥ :- ಯಾವ ಜ್ಞಾನವು ವಸ್ತುವಿನ ಸ್ಥಾಪನ್ಯಾಪಿ ಪರಿಬ್ರಾಣವಾಗಿ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ ಅಧಿಕಾರಿ ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ ವಸ್ತುವಿನ ಯಥಾರ್ಥ ಸತ್ಯ ಸ್ವರೂಪವು ಹೇಗೆಯೋ ಹಾಗೆಯೋ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ, ವಿಪರೀತತೆಯಿಂದ ರಹಿತವಾಗಿ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಸಂಶಯದಿಂದ ರಹಿತವಾಗಿ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ ಆ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಅಗಮಗಳ ತಿಳಿಖಳಿಯಿರುವಂಥ ಶ್ರೀ ಗಣಧರದೇವ ಹಾಗೂ ಕೃತಕೇವಲಿಗಳು ಜ್ಞಾನವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :- ಇಲ್ಲಿ ಭಗವಾನ ಗಣಧರದೇವರು ಸಮ್ಮಾಜಾನದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಯಾವ ಜ್ಞಾನವು ವಸ್ತುವಿನ ಸ್ಥಾಪನ್ಯಾಪಿ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಅದು ಏಧಾಜ್ಞಾನವಿದೆ. ಹೇಗೆಂದರೆ ಅತ್ಯನ್ತ ಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪ-ಕ್ಷಾಯಿಕಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪವಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಯಾವ ಜ್ಞಾನವು ಅತ್ಯನ್ನು ಇಂದಿಯ ಜನಿತವಾದ ಮತಿಜ್ಞಾನ ಮಾತ್ರದಂದೇ ತಿಳಿಯುತ್ತಿದ್ದರೆ ಆ ಜ್ಞಾನವು ಸ್ವಾನಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ತಿಳಿಯುವುದರಿಂದ ಅದು ಏಧಾಜ್ಞಾನವೆಂದು ಕರೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಯಾವ ಜ್ಞಾನವು ವಸ್ತುವಿನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಅಧಿಕಾರಿ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ ಆ ಜ್ಞಾನವು ಕೂಡ ಏಧಾಜ್ಞಾನವಿದೆ. ಹೇಗೆಂದರೆ ಅತ್ಯನ್ತ ಸ್ವಭಾವವಂತೂ ಜ್ಞಾನ, ದರ್ಶನ, ಮಖಿ, ಸತ್ತಾ, ಅಮೂರ್ತಿಕವಿದೆ, ಅದನ್ನು ಜ್ಞಾನ, ದರ್ಶನ, ಮಖಿ, ಸತ್ತಾ, ಅಮೂರ್ತಿಕವಾಗಿಯೂ ತಿಳಿಯುವುದು ಮತ್ತು ಪ್ರದ್ರಾಢಿ ಗುಣಗಳಾದ ರೂಪ, ರಸ, ಗಂಧ, ಸ್ವರ್ಚ, ರಬ್ಬ, ಮೂರ್ತಿಕವಾಗಿಯೂ ತಿಳಿಯುವುದು. ಈ ಜ್ಞಾನವು ಅಧಿಕಾರಿ ತಿಳಿಯುವುದರಿಂದ ಅದು ಏಧಾಜ್ಞಾನವೆಂದು ಕರೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಬಿಳುವು ಮತ್ತು ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಸಿಂಪನ್ಸನ್ ನೋಡಿ ಅದನ್ನು ಬೆಳ್ಳಿಯೆಂದು ತಿಳಿಯುವುದು ಅದು ವಿಪರೀತ ಜ್ಞಾನವಿರುವುದರಿಂದ ಏಧಾಜ್ಞಾನವಿದೆ.

ಇದು ಸಿಂಪ್ಸನ್ ಇಡೆಯೋ ಅಥವಾ ಬೆಳ್ಳಿಯೆಂದೋ ? - ಎಂದು ಎರಡರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯರೂಪದಿಂದ ಒಂದರ ನಿಶ್ಚಯದಿಂದ ರಹಿತವಾಗಿ ತಿಳಿಯುವುದು ಅದು ಸಂಶಯಜ್ಞಾನವಿರುವುದರಿಂದ ಏಧಾಜ್ಞಾನವಿದೆ.

ಯಾವ ವಸ್ತುವಿನ ಸ್ವರೂಪವು ಹೇಗೆ ಆದನ್ನು ಕಾಗೇ ತಿಳಿಯುವುದು ಅದು ಸಮ್ಮಾಜಾನವಿದೆ. ಹೇಗೆಂದರೆ ಹದಿನಾರನ್ನು ಬಿರಿಂದ ಗುಣಸಿದರೆ ಎಂಭತ್ತು ಅಗುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನು ಎಪ್ಪತ್ತೆಂಟೆಂದು ತಿಳಿದರೆ ಅದು ಕಡಿಮೆ ತಿಳಿಯುವುದಾಯಿತು. ಎಂಭತ್ತೆರದೆಂದು ತಿಳಿದರೆ ಹೆಚ್ಚು ತಿಳಿಯುವುದಾಯಿತು, ಹದಿನಾರು ಅಥವಾ ಬಂದಂದು ತಿಳಿದರೆ ಅದು ವಿಪರೀತ ತಿಳಿಯುವುದಾಯಿತು, ಮತ್ತು ಹದಿನಾರನ್ನು ಬಿರಿಂದ ಗುಣಸಿದ ಮೇಲೆ ಎಂಭತ್ತು ಅಗುತ್ತದೆಯೋ ಅಥವಾ ಎಪ್ಪತ್ತೆಂಟು ಆಗುತ್ತದೆಯೆಂದು ಸಂಶೇಹರೂಪವಾಗಿ ತಿಳಿಯುವುದು ಸಂಶಯಜ್ಞಾನವಿದೆ.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಕಡಿಮೆ ತಿಳಿಯುವುದು, ಹೆಚ್ಚು ತಿಳಿಯುವುದು, ಎಪರೀತ ತಿಳಿಯುವುದು, ಸಂಶಯರೂಪ ತಿಳಿಯುವುದು ಈ ನಾಲ್ಕು ಪ್ರಕಾರ ತಿಳಿಯುವುದು ಅದು ಏಫಾಜ್ಞಾನವಿದೆ. ಯಾವ ಜ್ಞಾನವು ವಸ್ತುವಿನ ಸ್ವರೂಪವಿದೆ ಹಾಗೆ ಸಂರಯಿರಬಿಡಿತವಾಗಿ ತಿಳಿಯುವುದು ಅದನ್ನು ಸಮ್ಮಾನಿಸುವುದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಈಗ ಸಮ್ಮಾನಿಸುವುದು ಪ್ರಥಮಾನುಯೋಗವನ್ನು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆಂದು ಸೂತ್ರದ ಮೂಲಕ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,-

ಪ್ರಥಮಾನುಯೋಗಮಧಾಖ್ಯಾನಂ ಚರಿತಂ ಪುರಾಣಮಹಿ ಪುಣಿಮ್‌ ।

ಬೋಧಿಸಮಾಧಿವಿಧಾನಂ ಬೋಧಿತಿ ಬೋಧಃ ಸಮೀಚಿಣಃ ॥೪೩॥

ಅರ್ಥ :- ಸಮ್ಮಾನಿಸುವು ಪ್ರಥಮಾನುಯೋಗವನ್ನು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಪ್ರಥಮಾನುಯೋಗದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮ, ಅರ್ಥ, ಕಾಮ, ಮೋಕ್ಷರೂಪವಾದ ನಾಲ್ಕು ಪುರಾಣಾರ್ಥಗಳ ಕಥನವಿದೆ ಒಬ್ಬ ಪುರಾಣನ ಮೂಲತೆಯಿಂದ ಯಾವ ವರ್ಗಾನೆಯಿರುತ್ತದೆ ಅದನ್ನು ಚರಿತ್ರಾಚಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ಯಾವುದರಲ್ಲಿ ಅರವತ್ತು ಮೂರು ಕಲಾಕಾ ಪ್ರಯೋಜನ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ವರ್ಗಾನೆಯಿರುತ್ತದೆ ಅದನ್ನು ಪುರಾಣವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅದನ್ನು ಕೂಡ ಪ್ರಥಮಾನುಯೋಗವೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಯಾರಿಗೆ ಸಮ್ಮಗ್ರಹನಾದಿಗಳಿರಲಿಲ್ಲ ಅವರಿಗೆ ಸಮ್ಮಗ್ರಹನ, ಜ್ಞಾನ, ಭಾರಿತ್ರಗಳ ಪ್ರಾಣಿಯಾಗುವುದು ಬೋಧಿಯನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ; ಯಾರಿಗೆ ಸಮ್ಮಗ್ರಹನ, ಜ್ಞಾನ, ಭಾರಿತ್ರಗಳಿದ್ದು, ಅಪ್ರಗಳ ಪರಿಪೂರ್ಣತೆಯು ಸಮಾಧಿಯನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಪ್ರಥಮಾನುಯೋಗವು ರತ್ನತ್ಯಾಯಿದ ಪ್ರಾಣಿ ಪರಿಪೂರ್ಣತೆಯು ನಿಧಾನವಿದೆ, ಉತ್ಪತ್ತಿಯ ಸ್ವಾನವಿದೆ, ಪುಣಿವಾಗುವ ಕಾರಣವಿದೆ. ಅದರಿಂದ ಪುಣಿವಿದೆ. ಇಂಥ ಪ್ರಥಮಾನುಯೋಗವನ್ನು ಸಮ್ಮಾನಿಸುವೇ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :- ಪ್ರಥಮಾನುಯೋಗದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮ (ಪುಣಿ) ದ ಕಥನ, ಆ ಧರ್ಮದ ಘಳಿದೂಪವೆಂದು ಹೇಳಿದ ಆ ಧನ-ಸಂಪತ್ತಿರೂಪ ಅರ್ಥದ ಕಥನ, ಪಂಚೀಂದ್ರಿಯಗಳ ವಿಷಯದೂಪವಾದ ಆ ಕಾಮದ ಕಥನ ಮತ್ತು ಸಂಪಾರದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆರೂಪವಾದ ಆ ಮೋಕ್ಷದ ಕಥನವಿರುತ್ತದೆ. ಆ ಪ್ರಥಮಾನುಯೋಗವನ್ನು ಒದಗಿಸಿ ಪುರಾಣನ ಆಚರಣೆಯ ಕಥೆ ಹೇಳಿವುದರಿಂದ ಚರಿತ್ರ, ಅರವತ್ತು ಮೂರು ಕಲಾಕಾಪ್ರಯೋಜನ ವರ್ಗಾನೆಯಿರುವುದರಿಂದ ಪುರಾಣ, ವಕ್ತಾ-ಮೌರ್ಯತಾಗಳಿಗೆ ಪುಣಿದ ಉತ್ಪತ್ತಿಯ ಕಾರಣವಿರುವುದರಿಂದ ಪುಣಿ, ಹಾಗೂ ನಾಲ್ಕು ಆರಾಧನೆಗಳ ಪ್ರಾಣಿ ಮತ್ತು ಪೂರ್ಣತೆಯ ವರ್ಗಾನೆಯಿರುವುದರಿಂದ ನಿಧಾನವೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ಪ್ರಥಮಾನುಯೋಗವನ್ನು ಸಮ್ಮಾನಿಸುವೇ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

ಈಗ ಕರ್ಕಾನುಯೋಗವನ್ನು ತಿಳಿಯುವಂಥದ್ದೂ ಸಮ್ಮಾನಿಸುವುದೆಯಿಂದು ಸೂತ್ರದ ಮೂಲಕ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,-

ಯೋಕಾಲೋಕವಿಭಕ್ತೇಯರ್ಗಪರಿವೃತ್ತೀಶತುರ್ಗತೀನಾಂ ಚ ।

ಆದರ್ಥಮಿವ ತಥಾಮತಿರವೈತಿ ಕರ್ಕಾನುಯೋಗಂ ಚ ॥೪೪॥

ಅರ್ಥ :- ಸಮ್ಮಾನಿಸುವು ಕರ್ಕಾನುಯೋಗವನ್ನು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಕರ್ಕಾನುಯೋಗವು ಲೋಕ ಹಾಗೂ ಅಲೋಕದ ವಿಭಾಗವನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸಿಯ ಆರು ಕಾಲ ಹಾಗೂ ಅವಸರ್ಪಿಸಿಯ ಆರುಕಾಲಗಳ ಪರಿವರ್ತನವನ್ನು ಮತ್ತು ನಾಲ್ಕು ಗತಿಗಳ ಪರಿಭ್ರಮಣವನ್ನು ಕನ್ನಡಿಯ ಸಮಾನ ತೋರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವಂಥದ್ದಿದೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :- ಯಾವುದರಲ್ಲಿ ಅರುಧ್ವರ್ವಗಳ ಸಮೂಹದೂಪದ ಲೋಕ ಮತ್ತು ಕೇವಲ ಆಕಾಶದ್ವರ್ವದೂಪದ ಅಲೋಕವು ತಮ್ಮ ಗುಣಪಯ್ಯಾಯ ಸಂಪತ್ತಿ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿತವಾಗುತ್ತಿಲಿವೆ, ಆರು ಕಾಲಗಳ ನಿಮಿತ್ತದಿಂದ ಹೇಗೆ ಜೀವ

ಪ್ರಸ್ತಾವಗಳ ಪರ್ಯಾಯಗಳಿವೆ ಅವೆಲ್ಲವು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿತವಾಗಿ ಹೋಳಿಯುತ್ತಿವೆ; ಮತ್ತು ಯಾವುದರಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಗಡಿಗಳ ಸ್ವರೂಪವು ಪ್ರಕಟ ಹೋಳಿಯುತ್ತಿದೆ ಅದು ಕನ್ನಡಿಯ ಸಮಾನ ಕರಕಾನುಯೋಗವಿದೆ. ಅದನ್ನು ಸಮೃಗ್ಂಜ್ಞನವೇ ಯಥಾವ್ತಾ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

ಈಗ ಚರಕಾನುಯೋಗದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಸಮೃಗ್ಂಜ್ಞನವು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆಂದು ಸೂತ್ರದ ಮೂಲಕ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, -

ಗೃಹಮೇಧ್ಯನಗಾರಾಣಂ ಭಾರಿತೋತ್ಪಿವದ್ವಿರಕ್ಷಾಂಗಮ್ |

ಚರಕಾನುಯೋಗಸಮಯಂ ಸಮೃಗ್ಂಜ್ಞನಂ ವಿಜಾನಾತಿ ॥೪೩॥

ಅರ್ಥ :- ಮನಯಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿಯ ಬುದ್ಧಿಯಿರುವಂಥ ಗೃಹಸ್ವನು ಮನಯಿಂದ ಎತ್ತನಾಗಿ ಗೃಹತ್ವಾಗಿಯಾದಂಥ ಅನಗಾರ ಎಂದರೆ ಯತ್ತಿಗಳ ಹಾರಿತ್ರದೂಪದ ಯಾವ ಸಮೃಕ್ತ ಆಚರಣವಿದೆ ಅದರ ಉತ್ಪತ್ತಿ, ವ್ಯಾದಿ ಮತ್ತು ರಕ್ತಸೆಯ ಅಂಗವಾದ ಎಂದರೆ ಕಾರಣವಾದಂಥ ಚರಕಾನುಯೋಗದ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಸಮೃಗ್ಂಜ್ಞನೇ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :- ಮನಿಯ ಮತ್ತು ಗೃಹಸ್ವನ ಯಾವ ನಿರ್ದೋಷ ಆಚರಣವಿದೆ ಅದರ ಉತ್ಪತ್ತಿಯ, ಪ್ರತಿಧಿನದ ವ್ಯಾದಿಯ, ಧಾರ್ಮಾ ಮಾಡಿದ ಆಚರಣೆಯ ರಕ್ತಸೆಯ ಕಾರಣವು ಚರಕಾನುಯೋಗರೂಪದ ಸಮೃಗ್ಂಜ್ಞನವೇ ಇದೆ.

ಈಗ ದ್ರವ್ಯಾನುಯೋಗವನ್ನು ತಿಳಿಯುವಂಥದ್ದು ಸಮೃಗ್ಂಜ್ಞನವೇ ಇದೆಯೆಂದು ಸೂತ್ರದ ಮೂಲಕ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, -

ಜೀವಾಜೀವಸುತ್ತೇ, ಪುಣ್ಯಾಪುಣ್ಯೇ ಚ ಬಂಧಮೋಕ್ಷೋಚ ।

ದ್ರವ್ಯಾನುಯೋಗದೀಪಃ ಶ್ರತೇವಿದ್ಯಾಲೋಕಮಾತನತೇ ॥೪೪॥

ಅರ್ಥ :- ದ್ರವ್ಯಾನುಯೋಗರೂಪದ ದೀವಿಗಿಯು ಅದು ಜೀವ ಮತ್ತು ಅಜೀವ ಇವರಡೂ ನಿಬಾಧ ತತ್ತ್ವಗಳನ್ನು ಪುಣ್ಯ-ಪಾಪಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಬಂಧ-ಮೋಕ್ಷಗಳನ್ನು ಭಾವಪ್ರತಿಜ್ಞಾನರೂಪ ಸಮೃಗ್ಂಜ್ಞನ ಪ್ರಕಾರದ ಮೂಲಕ ಉಪಗಳ ಸ್ವರೂಪವು ಹೇಗೆ ಇದೆ ಹಾಗೆ ಪ್ರಕಾರಿತಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :- ದ್ರವ್ಯಾನುಯೋಗ ದೀವಿಗಿಯು ಬಾಧೆಯಲ್ಲದೆ ಜೀವ-ಅಜೀವದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಪುಣ್ಯ-ಪಾಪದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಕರ್ಮಬಂಧದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಹಾಗೂ ಕರ್ಮದಿಂದ ಬಿಂಗಡೆ ಹೊಂದುವರೂಪದ ಮೋಕ್ಷದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಯಾವ ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಅತ್ಯನ್ತಲ್ಲಿ ಉದ್ಘೋತವಾಗಿ ಹೋಗುವುದು ಆ ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ವಿಷ್ಣುರವಾಗಿ ತೋರಿಸಿಕೊಡುತ್ತದೆ.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ನಾಲ್ಕು ಅನುಯೋಗರೂಪ ಸಮೃಕ್ತ ಶ್ರತ್ವಜ್ಞಾನ ಸ್ವರೂಪದ ವರ್ಗಾನೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಜ್ಞಾನದ ಇಪ್ಪತ್ತು ಭೇದ, ಅಂಗಗಳ, ಪೂರ್ವಾಗಳ ವರ್ಗಾನೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಗ್ರಂಥವು ಅಧಿಕ ವಿಷ್ಣುರವಾಗುವುದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ಅವುಗಳ ವರ್ಗಾನೆ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಸಾಮ್ಮಾನ ಸಮಂತಭದ್ರಾಭಾಯದೇವ ವಿರಚಿತ ರತ್ನಕರಂಡ ಶಾಖಾಬಾರದ

ಪಂ. ಸದಾಸುವಿಜೀಯವರ ಧೂಂಡಾರಿಭಾಷಾ ಟೀಕೆಯಲ್ಲಿ ಎರಡನೆಯ

ಸಮೃಗ್ಂಜ್ಞನ ಅಧಿಕಾರವು ಸಮಾಪ್ತವಾಯಿತು.

ಅಣುವತ್ತ ಅಧಿಕಾರ

ಈಗ ಸಮೃದ್ಧಿತ್ವ ನಾಮದ ಮೂರನೆಯ ಅಧಿಕಾರದ ವರ್ಗನೇ ಮಾಡುತ್ತ ಬಾರಿತ್ಸಫೂಪದ ಯಾವ ಧರ್ಮಾವಿದ ಅದನ್ನು ಹೇಳುವಂಥ ಮಾತ್ರ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, -

**ಮೋಹತಿಮಿರಾಪಹರನೇ ದರ್ಶನಲಾಭಾದ್ವಾಪ್ತಂಜ್ಞಾನಃ ।
ರಾಗದ್ವೇಷನಿವೃತ್ಯೈ ಕರಣಂ ಪ್ರತಿಪದ್ಯತೇ ಸಾಧುಃ ॥೪೮॥**

ಅರ್ಥ :- ದರ್ಶನಮೋಹನವಿದ ಅಂಧಕಾರವು ದೂರವಾದ ಮೇಲೆ, ಸಮೃದ್ಧರ್ವನಿಷ್ಟ ಪ್ರಕಟವಾದ ಮೇಲೆ ಸಮೃದ್ಧಾನಿಸದ ಪ್ರಾತ್ತಿಯು ಕೂಡ ಆಗಿ ಹೋಗಿದುವಂಥ ನಿಷಿಭ್ರಂಷಿ ಸಾಧು-ಸತ್ಯಪೂರ್ವನು ಅವನು ರಾಗ-ದ್ವೇಷಗಳ ಪೂರ್ಣ ಅಭಾವ ಮಾಡುವ ಸಲುವಾಗಿ ಬಾರಿತ್ತದ ಅಂಗಿಕಾರ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :- ಅನಾದಿಕಾಲದಿಂದ ದರ್ಶನಮೋಹನಿಯಕರು ದೀಪ ಉದಯರೂಪ ಅಂಧಕಾರದಿಂದ ಈ ಸಂಖಾರೀ ಜೀವದ ಜ್ಞಾನನೇತ್ರಗಳು ಮುಚ್ಚಿ ಹೋಗಿರುವುದರಿಂದ ಅದನು ಶ್ವ-ಪರದ ಭೇದಜ್ಞಾನದಿಂದ ರಿಂದನಾಗಿ ನಾಲ್ಕು ಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ಪರಯಾರ್ಥ (ಕರೀರ) ವಸ್ತೇ ಅತ್ಯನೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಅನಂತ ಕಾಲದಿಂದ ಪರಿಷ್ಪರಣ ಮಾಡುತ್ತಲಿದ್ದಾನೆ. ಯಾವನೋ ಒಂದ್ರ ಜೀವನಿಗೆ ಕರಣಲಭ್ಯಾದಿಗಳ ಕಾರಣವು ದೂರಿತ ಮೇಲೆ ದರ್ಶನಮೋಹನ ಉಪರ್ವಮ-ಕ್ಷಯೋಪಶಮ-ಕ್ಷಯವಾದ ಮೇಲೆ ಸಮೃದ್ಧರ್ವನಾಗುತ್ತದೆ, ಆಗ ಏಷಾತ್ಮದ ಅಭಾವವಾಗುವುದರಿಂದ ಜ್ಞಾನವು ಕೂಡ ಸಮೃದ್ಧಾನಿಸಿದ್ದಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಆಗ ಯಾವನೋ ಸಮೃದ್ಧಾನಿಯಾದ ಸಜ್ಜನ ಪುರುಷನು ರಾಗ-ದ್ವೇಷಗಳ ಪೂರ್ಣ ಅಭಾವ ಮಾಡುವ ಸಲುವಾಗಿ ಬಾರಿತ್ತದ ಅಂಗಿಕಾರ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ.

ಈಗ ರಾಗ-ದ್ವೇಷಗಳ ಅಭಾವವಾದ ಮೇಲೆಯೇ ಒಂದಾದಿಗಳ ಅಭಾವವಾಗುವ ನಿಯಮವಿದೆಯೆಂದು ಮಾತ್ರದ ಮೂಲಕ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, -

**ರಾಗದ್ವೇಷನಿವೃತ್ಯೈಹಿಂಸಾದಿನಿವರ್ತನಾ ಕೃತಾ ಭಷತಿ ।
ಅನವೇಕ್ಷಿತಾರ್ಥವೃತ್ತಿಃ ಕಃ ಪುರುಷಃ ಸೇವತೇ ನೃಮತೀನೋ ॥೪೯॥**

ಅರ್ಥ :- ರಾಗ-ದ್ವೇಷಗಳ ಅಭಾವವಾದ ಮೇಲೆ ಒಂದೆ ಮೂದಲಾದ ಬದ್ದ ಪಾಪಗಳ ಪೂರ್ಣನಿವೃತ್ತಿ ಎಂದರೆ ಅಭಾವವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಬಹು ವಾಪಗಳ ಅಭಾವವಾಗುವುದೇ ಬಾರಿತ್ವವಿದೆ. ತನ್ನ ಯಾವುದಾದರೂಂದು ಪ್ರಯೋಜನದ ಸಲುವಾಗಿ ಯಾವುದೇ ಪದಾರ್ಥದ ಅಭಿಲಾಷೆಯಿರದಂಥ ಪುರುಷನು ಯಾವನೋ ದೂರಿತ ಮೂದಲಾದವರ ಸೇವಯನ್ನೇಕೆ ಮಾಡುವನು? ಮಾಡುವುದೇ ಇಲ್ಲ, ದೂರಿತ ಮೂದಿಸಾದವರ ಅತ್ಯಂತ ಕಷ್ಟದೂಪದ ಸೇವಯನ್ನಂತೂ ಯಾವನಿಗೆ ಭೋಗಿಗಳ ಅಭಿಲಾಷೆಯಿದ, ಧನ ವಾಗ್ರಾ ಅಭಿವೂನ ದೂದಲಾದವರ್ಗಗಳ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿರುವವನೇ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಯಾವನಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಲ್ಲ-ಇಚ್ಛೆಯಿಲ್ಲ ಅವನು ದೂರಿಯ ಸೇವಯನ್ನು ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ರಾಗ-ದ್ವೇಷಗಳ ಅಭಾವವಾಗಿ ಹೋಗಿರುವಂಥ ಪುರುಷನು ಒಂದೆ ಮೂದಲಾದ ಪಂಚ ವಾಪಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರದ್ವಷ್ಟಿ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ.

ಚಾರಿತ್ರದಲ್ಕುಣವು ರಾಗ-ದ್ವೇಷಗಳ ಅಭಾವದೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದುಕುಗೆ ಅದನ್ನೇ ಸೊತ್ತದಮೂಲಕ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,-

ಒಂಂಕಾಸ್ತತಚೌಯೋಭೋ ಮೃಧುನಸೇವಾಪರಿಗ್ರಾಭಾಷ್ಯಾಂ ಚ ।

ಪಾಪಪ್ರಣಾಲಿಕಾಭೋ ವಿರತಿಃ ಸಂಭೂಸ್ಯ ಚಾರಿತ್ರಮ್ ॥೪೯॥

ಅರ್ಥ :- ಹಿಂಸೆ, ಅಸತ್ಯ, ಕಖವು, ಮೃಧುನಸೇವನೆ, ಪರಿಗ್ರಹ-ಇವು ಬದು ಬಾಪ ಬರುವ ಮಹಾ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನೇ ಚರಂಡಿಗಳಿವೆ, ಈವುಗಳಿಂದ ವಿರಕ್ತನಾಗಿ ಹೋಗುವುದೇ ಸಮ್ಗಾಳಿಸಿಯ ಚಾರಿತ್ರವಿದೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :- ನಿಶ್ಚಯಿಚಾರಿತ್ರವಂತೂ ಬಾಹ್ಯ ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಪ್ರತಿಗಳಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಹೊಂದಿ ಪರಮವೀತಾಗತೆಯ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಜರಮಸಾಮೃತಾವ್ಯಾಪ್ತವಾಗಿ, ಯಾವ ತಮ್ಮಿಳಾಯಿಕ ಭಾವರೂಪದ ಸ್ಥಫಾವದಲ್ಲಿ ಚಯೋಯಿದೆ, ಅದರಹಿಸೇ ಸ್ಥೂಲಪಾಚರಣಾಚಾರಿತ್ರವಿದೆ. ಅದಾಗ್ನಿ ಪಂಚ-ಪಾಪಗಳಿಂದ ವಿರಕ್ತವಾಗಿ ಅಂತರ-ಬಾಹ್ಯ ಪ್ರಪ್ರತಿಯ ಉಚ್ಚಲತೆಯರೂಪದ ವ್ಯವಹಾರಚಾರಿತ್ರವಿಲ್ಲದೆ ನಿಶ್ಚಯಚಾರಿತ್ರದ ಪ್ರಾಣಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ಅದುದರಿಂದ ಒಂಸೆ ಮೊದಲಾದ ಪಂಚ ಪಾಪಗಳ ತಾಗ ಮಾಡುವುದೇ ಶೈಷ್ವವಿದೆ. ಪಂಚಪಾಪಗಳ ತಾಗ ಮಾಡುವುದೇ ಚಾರಿತ್ರವಿದೆ.

ಆಗ ಚಾರಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಭೇದಗಳವೆಯೆಂದು ಹೇಳುವಂಥ ಸೊತ್ತ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,-

ಸಕಲಂ ವಿಕಲಂ ಚರಣಂ ತತ್ಸ್ವಕಲಂ ಸರ್ವಸಂಗವಿರತಾನಾಮ್ ।

ಅನಗಾರಾಣಾಂ ವಿಕಲಂ ಸಾಗಾರಾಣಾಂ ಸಪಂಗಾನಾಮ್ ॥೫೦॥

ಅರ್ಥ :- ಸಮಸ್ತ ಅಂತರ-ಬಾಹ್ಯ ಪರಿಗ್ರಹದಿಂದ ವಿರಕ್ತರಾದ ಆ ಅನಗಾರ ಎಂದರೆ ಮನ, ಮತ ಮೊದಲಾದ ಸಿಹಿತಸ್ವಾನವಿಲ್ಲದೆ ವನಬಿಂಡಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಪರಮ ದಯಾಳುಗಳಾಗಿ ನಿರಾಲಂಬ ವಿಹಾರ ಮಾಡುವಂಥ ಜ್ಞಾನೀ ಮುನಿಶ್ವರರುಗಳಿಗೆ ಯಾವ ಚಾರಿತ್ರವಾಗುತ್ತದೆ ಅದು ಸಕಲಚಾರಿತ್ರವಿದೆ. ಯಾರು ಶ್ರೀ-ಕುಟುಂಬ-ಧನ-ಧಾನ್ಯ ಮೊದಲಾದ ಪರಿಗ್ರಹಚಂಡ ಮನಸ್ಯಲ್ಲಿಯೇ ನಿವಾಸಮಾಡುತ್ತಾರೆ, ಜನಪಚನಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರದ್ಧೆಯುಳ್ಳವರಿದ್ದಾರೆ, ನಾಯ ಮಾರ್ಗದ ಉಲ್ಲಂಘನೆ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ, ಪಾಪಗಳಿಂದ ಭಯಭಿತರಿದ್ದಾರೆ ಅಂಥ ಜ್ಞಾನೀ ಗೃಹಸ್ಥರುಗಳಿಗೆ ವಿಕಲ ಚಾರಿತ್ರವಿದೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :- ಗೃಹ-ಕುಟುಂಬ ಮೊದಲಾದಪುಗಳ ತಾಗಿ, ತಮ್ಮ ತರೀಕರಿದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಾಮತ್ವರೀರುವಂಥ ಸಾಧುಗಳಿಗೆ ಸಕಲಚಾರಿತ್ರವಾಗುತ್ತದೆ, ಪುನ್ಯ-ಕುಟುಂಬ-ಧನಾದಿಗಳಿಂದ ಯಂತ್ರಿರುವಂಥ ಗೃಹಸ್ಥರಿಗೆ ವಿಕಲಚಾರಿತ್ರವಾಗುತ್ತದೆ.

ಆಗ ಗೃಹಸ್ಥರ ವಿಕಲಚಾರಿತ್ರ ಹೇಳುವಂಥ ಸೊತ್ತ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,-

ಗೃಹಣಾಂ ತೇಧಾ ತಿಷ್ಪತ್ಯಣಾಗುಣಿಕ್ಷಾವೃತಾತ್ಮಕಂ ಚರಣಮ್ ।

ಪಂಚ ತ್ರಿ ಚತುಭೇದಂ ತ್ಯಯಂ ಯಥಾಸಂಖ್ಯಾಮಾಖ್ಯಾತಮ್ ॥೫೧॥

ಅರ್ಥ :- ಗೃಹಸ್ಥರಿಗೆ, ಅಣುವ್ಯತ, ಗುಣವ್ಯತ, ಶಿಕ್ಷಾವ್ಯತರೂಪವಾಗಿ ಮೂರು ಮೂರು ಪ್ರಕಾರದ ಚಾರಿತ್ರವಾಗುತ್ತದೆ ಅ ಪ್ರಕಾರದ ಚಾರಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಕ್ರಮದಿಂದ ಬದು, ಮೂರು ಮತ್ತು ನಾಲ್ಕು ಭೇದಗಳನ್ನು ಪರಮಾಗಮದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :- ಗೃಹವಾಪನ್ಯಾಂ ಬಿಟ್ಟುಕೊಡುವಲ್ಲಿ ಸಮಧರಿಲ್ಲದಂಥ ಸಮ್ಗ್ರಾಂತಿಗಳು ಮನಸ್ಯಲ್ಲಿರುತ್ತದ್ದರೂ ಕೂಡ ಬದು ಪ್ರಕಾರದ ಅಣುವ್ಯತ, ಮೂರು ಪ್ರಕಾರದ ಗುಣವ್ಯತ ಮತ್ತು ನಾಲ್ಕು ಪ್ರಕಾರದ ಶಿಕ್ಷಾವ್ಯತಗಳನ್ನು ಧಾರಣ ಮಾಡಿ ಚಾರಿತ್ರದ ಪಾಲನೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಈಗ ಬದು ಪ್ರಕಾರದ ಅಣುವ್ಯತಗಳನ್ನು ಹೇಳುವಂಥ ಸೂತ್ರ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, -

ಪ್ರಾಣಾತಿಪಾತ್ಮವಿತಥ ವ್ಯಾಹಾರಸೇಯಕಾಮಮೂರ್ಖೋಭ್ಯಃ ।

ಮೂಲೇಭ್ಯಃ ಪಾಪೇಭ್ಯೋ ವ್ಯವರಮಣಮಣುವ್ಯತಂ ಭವತಿ ॥೫೨॥

ಅಥ್ರ : - ಪ್ರಾಣಗಳ ಅತಿಪಾತ್ಮ ಎಂದರೆ ವಿಯೋಗ ಮಾಡುವುದನ್ನು ಪ್ರಾಣಾತಿಪಾತ್ಮ ಎಂದರೆ ಹಿಂಸೆಯಿಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ; ವಿತಥ ಎಂದರೆ ಅಸತ್ಯ, ವ್ಯವಹಾರ ಎಂದರೆ ವಚನ ಆಡುವುದನ್ನು ವಿತಥ ವ್ಯವಹಾರ ಎಂದರೆ ಅಪಶ್ಯತ ವಚನವಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ; ಸೇಯ ಎಂದರೆ ಕಳವು, ಕಾಮ ಎಂದರೆ ಮೈಘನ, ಮೂರ್ಖೋ ಎಂದರೆ ಪರಿಗ್ರಹ, ಇವು ಬದು ಸ್ವಾಲ್ಪ ಪಾಪಗಳಿಂದ ವಿರಕ್ತವಾಗುವುದು ಅದು ಅಣುವ್ಯತವಿದೆ.

ಭಾವಾಧ್ರ : - ಕೊಲ್ಲುವ ಸಂಕಲ್ಪದಿಂದ ಯಾವ ತ್ರಷ ಜೀವಗಳ ಹಿಂಸೆಯ ತ್ಯಾಗವಿದೆ ಅದು ಸ್ವಾಲ್ಪ ಹಿಂಸೆಯ ತ್ಯಾಗವಿದೆ, ಯಾವ ವಚನಗಳಿಂದ ಅನ್ಯಪ್ರಾಣಿಗಳ ಫಾತವಾಗಿ ಹೋಗುವುದು, ಧರ್ಮವು ಕೆಟ್ಟು ಹೋಗುವುದು, ಅಪವಾದ-ನಿಂದೆಯಾಗಿ ಹೋಗುವುದು, ಕಲದ, ಸಂಕ್ಷೇತ, ಭಯ ಮೊದಲಾದವು ಪ್ರಕಟವಾಗುವಂಥ ವಚನಗಳನ್ನು ಕೋಡ, ಅಭಿಮಾನ, ಲೋಭದ ವರವಾಗಿ ಆಡುವುದರ ತ್ಯಾಗ ಮಾಡುವುದು ಅದು ಸ್ವಾಲ್ಪ ಅಪಶ್ಯತ ತ್ಯಾಗವಿದೆ. ಕೊಡಿರುವ ಅನ್ಯರ ಧನವನ್ನು ಲೋಭದ ವರವಾಗಿ ಮತ್ತು ಹೋಸ ಮಾಡಿ ಗ್ರಹಣ ಮಾಡುವುದರ ತ್ಯಾಗಮಾಡುವುದು ಅದು ಸ್ವಾಲ್ಪ ಕಳವಿನ ತ್ಯಾಗವಿದೆ. ತನ್ನ ವಿವಾಹಿತ ಸ್ತ್ರೀಯ ಹೋರತಾಗಿ ಉಳದ ಸಮಸ್ತ ಸ್ತ್ರೀಯರುಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಮಭಾವದ ಅಭಿಳಾಷೆಯ ತ್ಯಾಗಮಾಡುವುದು ಅದು ಸ್ವಾಲ್ಪ ಕಾಮದ ತ್ಯಾಗವಿದೆ. ಹತ್ತಿ ಪ್ರಕಾರದ ಪರಿಗ್ರಹಗಳ ಪ್ರಮಾಣ ಮಾಡಿ ಅಧಿಕ ಪರಿಗ್ರಹದ ಗ್ರಹಗಳ ಮಾಡುವುದರ ತ್ಯಾಗ ಮಾಡುವುದು ಅದು ಸ್ವಾಲ್ಪ ಪರಿಗ್ರಹ ತ್ಯಾಗವಿದೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಪಾಪಬುವ ದ್ವಾರಗಳು ಇವು ಬದು ಹಿಂಸೆ ಮೊದಲಾದ ಪಾಪಗಳಿವೆ; ಅವುಗಳ ತ್ಯಾಗವೇ ಬದು ಅಣುವ್ಯತಗಳಿವೆ.

ಈಗ ಅಹಿಂಸಾ ಅಣುವ್ಯತದ ಸ್ವರೂಪ ಹೇಳುವಂಥ ಸೂತ್ರ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, -

ಸಂಕಲ್ಪತ್ರ್ಯಾತ್ಮತ್ಕಾರಿತ ಮನನಾದ್ಯೋಗತ್ಯಯಸ್ಯ ಚರಿತತ್ವಾನ್ ।

ನ ಹಿನ್ನಿ ಯತ್ತದಾಮುಃ ಸ್ವಾಲ್ಪವಧಾದ್ವಿರಮಣಂ ನಿಪುಣಾಃ ॥೫೩॥

ಅಥ್ರ : - ಯಾವ ಗ್ರಹಸ್ಥನು ಮನ-ವಚನ-ಕಾಯದೊಡನೆಕೃತ-ಕಾರಿತ-ಅನುಮೋದನರೂಪದ ಸಂಕಲ್ಪದಿಂದ ಚರಪ್ರಾಣ-ದ್ವೀಂದ್ರಿಯ ಮೊದಲಾದ ತ್ರಷ ಜೀವಗಳ ಫಾತ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಅವನನ್ನು ನಿಪುಣ ಪ್ರರೂಪದು ಎಂದರೆ ಗೊಧರ ದೇವರು ಸ್ವಾಲ್ಪ ಹಿಂಸೆಯಿಂದ ವಿರಕ್ತನಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಯಾವ ಗ್ರಹಸ್ಥನು ಸಮೃಗ್ಸರ್ವನ ಸಹಿತನಿದ್ವಾನೆ, ದಯಾವಂತನಿದ್ವಾನೆ, ಹಿಂಸೆಯಿಂದ ಭಯಭೀತನಿದ್ವಾನೆ, ತ್ಯಾಗ ಮಾಡುವ ಭಾವಸೆಯಿದೆ-ತ್ಯಾಗದ ಸನ್ಯಾಸನಿದ್ವಾನೆ, ಆದಾಗ್ಯಾ ಅವನಿಂದ ವಿಕೇಂದ್ರಿಯ ಎಂದರೆ ವ್ಯಾದ್ವಿಕಾಯ ಮೊದಲಾದ ಸ್ವಾವರ ಜೀವಗಳ ಹಿಂಸೆಯ ತ್ಯಾಗಮಾಡುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿಲ್ಲ. ತ್ರಷ ಮತ್ತು ಸಾಧರಗಳಿರದರ ಹಿಂಸೆಯ ತ್ಯಾಗವಂತೂ ಗ್ರಹತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿದ ಮನೋಕ್ಷರಿಂದಲೇ ಆಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿದೆ. ಗ್ರಹಸ್ಥನಿಗೆ ಪ್ರತಾಂಶ್ವಾನಾವರಗಾ ಮೊದಲಾದ ಕಾಂತಿಗಳ ಉದಯದಿಂದ ಮನೆಯ ಮಮತೆಯು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ತ್ರಷ ಜೀವಗಳ ಸಂಕಲ್ಪ ಹಿಂಸೆಯ ತ್ಯಾಗದಿಂದ ಭಗವಂತರು ಅದಕ್ಕೆ ಅಹಿಂಸಾಗ್ನಿವ್ಯತವಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಸಂಕಲ್ಪ ಹಿಂಸೆಯ ತ್ಯಾಗ : - ದಯಾವಂತ ಗ್ರಹಸ್ಥನು ತನ್ನ ಪರಿಕಾಮಗಳಿಂದ ಕೊಲ್ಲುವ ಭಾವರೂಪದ ಸಂಕಲ್ಪದಿಂದ ತ್ರಷ ಜೀವಗಳ ಫಾತವನ್ನೆಂದೂ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಮನ-ವಚನ-ಕಾಯದಿಂದ ಫಾತ ಮಾಡುವುದರ ಪ್ರಕಂಶೆಯನ್ನೆಂದೂ ಮಾಡದಂಥ ಪರಿಕಾಮವಿದುತ್ತಾನೆ. ಯಾವನೋ ದುಷ್ಪ ಜೀವನು ಪ್ರೇರ

ಅಥವಾ ಈಷ್ಟೆ ಮೊದಲಾದು ಏಂದ ಕೊಲ್ಲಲಂತೇ ಕ್ಷಮಿದರೆ, ಅಜೀವಿಕೆ, ಧನ ಮೊದಲಾದು ವನ್ನು ಕೊಳ್ಳಿದ್ದಿರೆ ಅವನು ಅವನದೂ ಥಾತಮಾಡಲಂತೇ ಕ್ಷಮಿವುದಿಲ್ಲ. ಅವನಿಗೆ ಬಹಳಷ್ಟು ಧನವಿತ್ತು ಯಾವನೋ ಓವರನ ಥಾತಮಾಡಿಲಂತೇ ಕ್ಷಮಿದರೆ ಅವನು ಸಂಕಲಪ್ಪಾವರಕ ಒಂದು ಇರುವೆಯನ್ನು ಕೂಡ ಎಂದೂ ಕೊಲ್ಲಲಂತೇ ಕ್ಷಮಿದರೆ ಅವನ ರೋಗ ಅವಶ್ಯ ಮೊದಲಾದವು ದೂರವಾಗಿ ಹೋಗುವಂತಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಬದುಕಿವ ಯೋಭದಿಂದ ಅವನು ತ್ರಸಂದಿವಾಗಳ ಥಾತಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಹಿಂಸೆಯಿಂದ ಅತ್ಯಂತ ಭಯ ಭೀತಿನಿರ್ಮಿದ್ದರೂ ಗೃಹಕ್ಕೆ ದ ಅರಂಭದಲ್ಲಿ ತ್ರಸ ಜೀವಗಳ ಥಾತವಾದಲ್ಲದೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಇದೇ ಕಾರಣದಿಂದ ಗೃಹವನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲಂತೇ ಮಾಡಲಾಗುವಂಧ ತ್ರಸ ಹಿಂಸೆಯ ತ್ಯಾಗ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ.

ಆರಂಭಿ ಹಿಂಸೆಯ ತ್ಯಾಗ :- ಆರಂಭಿ ಹಿಂಸೆಯ ತ್ಯಾಗ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಗೃಹವನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಿಲ್ಲ. ಅವನಂತೂ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಯತ್ನಾಚಾರಪೂರ್ವಕ ಪ್ರವರ್ತಿಸುತ್ತ ಕೇವಲ ದಯಾಧರ್ಮವನ್ನು ಮರೆತು ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆರಂಭ ಮಾಡಿದಲ್ಲದೆ ಗೃಹವನ್ನಿಗೆ ನಿರ್ವಾಹವಾಗುವ ಶಾಧ್ಯತೆಯಿಲ್ಲ. ಅದೆಷ್ಟೋ ಪ್ರಕಾರದ ಆರಂಭವನ್ನಂತೂ ದಿನನಿತ್ಯವೂ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ೧) ಒಬ್ಬ ಉಲಿಸುವುದು, ೨) ಧಾನ್ಯ ಬೀಸುವುದು, ೩) ಒಬಳಲ್ಲಿ ಕುಟುಂಬುದು, ೪) ಪ್ರೋರಕೆಯಿಂದ ಕಂಗುಡಿಸುವುದು, ೫) ನೀರು ತುಂಬುವುದು, ೬) ಧನ ಸಂಪಾದಿಸುವುದು. ಇವು ಆರು ಪಾಠದ ಕಾರ್ಯಗಳಂತೂ ನಿತ್ಯವೂ ಆಗುತ್ತದೆ.

ಅದೆಷ್ಟೋ ಅನೇಕ ಪ್ರಕಾರದ ಅನ್ಯ ಆರಂಭಗಳನ್ನು ಇತರ ಕಾರಣಗಳಿಂದಲೂ ದಿನಾಲು ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಹೇಗೆಂದರೆ ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳ ಮದುವೆ ಮಾಡುವುದು, ಮನ ಕಟ್ಟಿಸುವುದು, ಸಾರಿಸುವುದು, ತೋಳಿಯುವುದು, ರೂಪಾರ್ಥಿಯಲ್ಲಿ ಗಮನ ಮಾಡುವುದು, ಧಾತು-ಪಾಣಾ-ಕಾಷ್ಟ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಉಪಕರಣ ಮಾಡಿಸುವುದು, ಕರ್ಯ್ಯಾ-ಆಸನ ಹಾಕುವುದು-ತೆಗೆಯುವುದು, ಕಾಲು ಹರಡುವುದು-ಮುದುದುವದು, ಸಮಾಧಿಸಬರೀಗೆ ಉಟಿಯಾಕುವುದು. ದೀವಿಗೆ ಉಲಿಸುವುದು, ಗಾಡಿ, ರಥ, ಆನ್, ಕುದುರೆ, ಒಂಟಿ, ಎತ್ತು ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಮೇಲೆ ಕುಲಿತುಹೊಂದು ಹೋಗುವುದು, ಹಸು-ಎಷ್ಟುಗಳನ್ನು ಶಾಖುವುದು ಇವೆಲ್ಲವು ವಾಪದ ಕಾರ್ಯಗಳೇ ಇವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ತ್ರಸ ಜೀವಗಳ ಥಾತವಾಗೇ ಆಗುತ್ತದೆ. ಜನಮಂದಿರ ಕಟ್ಟಿಸುವುದು, ಅದರ ಸಲುವಾಗಿ ದಾನ ಕೊಡುವುದು, ಪೂಜೆ ಮಾಡುವುದು ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಆರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ.

ತ್ರಸ ಹಿಂಸೆಯ ತ್ಯಾಗದ ರೀತಿ ಅಳಿಸುತ್ತಾರೆ :- ತಮ್ಮ ಪರಿಣಾಮವಂತೂ ಜೀವ ಕೊಲ್ಲಲಂತೇ ಜೀವಕೊಲ್ಲುವ ಸಲುವಾಗಿ ಆರಂಭ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಕೆಲವು ಜೀವಗಳು ಸತ್ತು ಹೋದರೆ ಒಳ್ಳೆಯದೆಂಬ ರಾಗ ಭಾವವು ಇಲ್ಲ. ಅವನಂತೂ ಜೀವ ವಿರಾಧನೆಯಿಂದ ಭಯ ಭೀತಿನಾಗಿ ಗೃಹಕ್ಕೆ ನಡೆಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಆರಂಭ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ, ಜೀವ ಕೊಲ್ಲಲಂತೇ ಹಿಂಸೆಯಾಗಿ ಇಲ್ಲ. ತನ್ನ ಪರಿಣಾಮವಿಲ್ಲಂತೂ ಎತ್ತುವಾಗ-ಇಡುವಾಗ, ಏಳುವಾಗ-ಕೊಡುವಾಗ, ಕೊಡುವಾಗ-ಕೊಳ್ಳುವಾಗ ಜೀವಗಳರಕ್ಕಣ ಮಾಡುವುದರ ಸಂಕಲ್ಪನ್ನೇ ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ, ಕೊಲ್ಲುವ ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನಂತೂ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಅವನಿಗೆ ಪಾಪದ ಬಂಧ ಹೇಗಾಗುವುದು? ಜೀವಗಳು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಅಯುಕ್ತಮಾಡ ಅಧಿನಿರ್ವಾಗಿ ತಾವೇ ಉತ್ಸ್ವದಾಗುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ಸಾಯಂತ್ರಿಕವೆ, ಈತನ ಕ್ಷಯಲ್ಲಿ ವಿನೋ ಇಲ್ಲ. ಇವನಂತೂ ಎತ್ತು ಆರಂಭ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ ಅದೆಲ್ಲವನ್ನು ಯತ್ನಾಚಾರಪೂರ್ವಕ ದಯಾಭಾವರೂಪನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಭಗವಂತರ ಪರಮಾಗಮದಲ್ಲಿ ಹಿಂಸೆಯಾಗುತ್ತಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಯತ್ನಾಚಾರಪೂರ್ವಕನಿಗೆ ಬಂಧವಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿದೆ.

ಸಂಪೂರ್ಣ ಜಗತ್ತು ಜೀವಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದೆ. ಹಿಂಸೆ-ಅಂತಿಮಸೆಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಉಪಯೋಗವಲ್ಲದೆ ಕೇವಲ ಜೀವಗಳು ಸಾಯಂತ್ರಿಕವುದು ಅದುಕುವ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಹೇಳಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಹಿಂಸೆ ಮತ್ತು ಅಂತಿಮಸೆಯ ತಮ್ಮ ಪರಿಣಾಮಗಳ ಅಧಿನಿರ್ವಾಗಿ. ಒವರ ಮುನಿರಾಜರು ನಾಲ್ಕು ಮೊಳೆ ಪ್ರಮಾಣ ಮುಂದಿನ ಸೆಲವನ್ನು ಸೋಧುತ್ತ ಹೋಧಿಸುತ್ತ ಗಮನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದು ಅವರು ಯಾವಾಗ ತಮ್ಮ ಕಾಲನ್ನು ಎತ್ತಿ ಇಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಜೀವವು ಹಾರಿ ಬಂದು

ಅವರ ಕಾಲ ಕೆಳಗೆ ಬೀಳುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಸತ್ತ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಮುನಿರಾಜರಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪಪೂ ಪಾಪಬಂಧವಿಲ್ಲವೆಂದೇ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿಹೇಳಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಮುನಿರಾಜರಿಗೆ ತ್ವರಿತವಾಗಿ ಸಮಿತಿಯನ್ನು ಪಾಲಿಸುವ ಭಾವವಿರುವುದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಪಾಪಬಂಧವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಆ ಮುನಿರಾಜರಿಂತೂ ಪ್ರಾಂತು ಅಹಾರವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ನೋಡಿ ತೋಧಿಸಿ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಾರೆ, ಯಾವುದೇ ಅತ್ಯಂತ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಜೀವವು ಹಾರಿ ಬಂದು ಹೊರಳಿ ಬಿಂದ್ರೆ ಅದನ್ನು ಯಾರು ತಿಳಿಯುತ್ತಾರೆ? ಅದನ್ನಂತೂ ಕೇವಲಜ್ಞಾನಿ ಭಗವಂತರೇ ತಿಳಿಯುತ್ತಾರೆ. ತಾವು ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಮಾದಿಯಾಗಿ ಯತ್ನಪೂರ್ವಕ ಸರಿಯಾಗಿ ನೋಡಿದೆಯೇ ಭೋಜನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆ ದೋಷಗಳಿಂದ ಲಿಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದೇ ಪ್ರಕಾರ ರಾಜವಕನು ಕೂಡ ಪ್ರಮಾದಬಿಟ್ಟು ಅತ್ಯಂತ ಸಾವಧಾನತೆಯಿಂದ ಪ್ರವರ್ತನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆ ದೋಷವು ಹೇಗೆ ತಗಲುವುದು? ಅವನಂತೂ ಒಲೆಯನ್ನು ಹಗಲಿಸಲ್ಲಿ ತೋಧಿಸಿ, ರೂಪಾಡಿಸಿ, ಸೌದೆಯನ್ನು ಕೂಡ ಚನ್ನಾಗಿ ಅಲ್ಲಾಡಿಸಿ, ಯತ್ನಪೂರ್ವಕ ಬೆಂಂತ ಉರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇದೇ ಪ್ರಕಾರ ಬೀಂದುವ ಕಲ್ಲು ಒರಳನ್ನು ಕೂಡ ತೋಧಿಸಿ ರೂಪಾಡಿಸಿ, ಧಾನ್ಯವನ್ನು ತೋಧಿಸಿ ಬೀಂದುವ - ಕುಟುಂಬ ಅರಂಭ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ; ಹುಳುಪತ್ತಿದ ಧಾನ್ಯವನ್ನು ಉಪಯೋಗದಲ್ಲಿ ತಂದುಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ ಹಗಲಿನಲ್ಲಿ ನೋಡಿ ಕೋಂಡುಲಂಬಾದ ಹುಲ್ಲಿನ ಪ್ರೋರಕೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಂದ ಜೀವಗಳ ವಿರಾಧನೆಯ ಭಯಸಾಂಪಿತ ಕಂಗುಡಿಸುತ್ತಾನೆ, ನೀರು ಇದುವರ್ತಿ ಸ್ವಾನವನ್ನು ರೂಪಾಡಿಸುತ್ತಾನೆ, ಮತ್ತು ನೀರನ್ನು ಎರಡು ಪದರಿನ ದಪ್ಪವಾದ ಬಟ್ಟೆಯಿಂದ ತೋಧಿಸಿ ಯತ್ನಾಭಾರಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ವರ್ತಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಉದ್ದೇಶೀಗೇ ಹಿಂಸೆಯ ತಾಗ :- ರಾಜವಕನು ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಪಂಪಾದನೆಯನ್ನು ಕೂಡ ತಮ್ಮ ಕುಲದ ಯೋಗ್ಯ ಸಾಮಧ್ಯ ಸರ್ವಾಯತೆಗೆ ಅನುಸರಿಸಿ, ತಮ್ಮ ಯಿಕಸ್ನು ಮತ್ತು ಧರ್ಮಕದ ನೀತಿಯು ಕೆಟ್ಟುಕೊಂಡಂತೆ ಯತ್ನಾಭಾರಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಅಸಿ, ಮಸಿ, ಕೃಷೀ, ವಿಷ್ಯ, ವಾಣಿಜ್ಯ, ಶಿಲ್ಪಕ ಆರು ಕಾರ್ಯಗಳ ಮೂಲಕ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ, ರಾಜವಕನೆ ವರ್ತಗಳಿಂತೂ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ಅಗುತ್ತದೆ. ಒಂದು ವೇಳೆ ಉಜ್ಜ್ವಲ ಹಿಂಸೆಯಲ್ಲದ ಕಾರ್ಯದಿಂದ ತಮ್ಮ ಆಚೈವಿಕೆಯಾಗುತ್ತಿದ್ದರೆ ನಿಂದ್ಯ ಕಾರ್ಯದ ಮೂಲಕ, ಸಂಕ್ಷೇಪಭಾವದ ಮೂಲಕ, ಲೋಭಾದಿಗಳ ವರ್ತಿಭೂತರಾಗಿ ಪಾಪರೂಪದ ಆಚೈವಿಕೆಯನ್ನು ಮಾಡಬಾರದು. ಒಂದು ವೇಳೆ ತಮ್ಮ ಸಲುವಾಗಿ ಬೇರೆ ಉತ್ತಮ ಆಚೈವಿಕೆಯ ಉಪಾಯವು ಕಂಡು ಬಾರದೆ ಇತ್ತಿದ್ದರೆ ಕಡಿಮೆಮಾಡಿ ಪಾಪದಿಂದ ಭಯಭೇತರಾಗಿರುತ್ತ ನಾಯ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿಯೇ ಮಾಡಬೇಕು.

ವರೋಧೀ ಹಿಂಸೆಯ ತಾಗ :- ಕ್ಷಮಿಯ ಕುಲದ ರಸ್ತಾರಿ ರಾಜವಕನಿದ್ದರೆ ದೀನ - ಅನಾಧರ ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುತ್ತ ದೀನ-ದುಃಖೀ-ನಿಬಾಲರ ಫಾತ ಮಾಡಬಾರದು, ರಸ್ತು ರಿಂತರನ್ನು ಹೊಡೆಯಬಾರದು, ಕಾಲಿಗೆ ಬಿಡ್ಪವರ ಫಾತ ಮಾಡಬಾರದು, ಬೆಸ್ತುತೋರಿಸಿ ಒಡಿ ಹೋಗುವಂಥವರ-ದೀನತೆಯ ಪಚನಗಳನ್ನಾದುವಂಥವರ ಫಾತವನ್ನಂತೂ ಮಾಡಲೇಬಾರದು. ಧನವನ್ನು ಲೂಟಿ ಮಾಡುವ ಸಲುವಾಗಿ ಫಾತಮಾಡಬಾರದು; ಅಭಿಮಾನದಿಂದ, ವೈರದಿಂದ ಫಾತ ಮಾಡಬಾರದು. ಯಾವನು ತಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಫಾತ-ಅಕ್ರಮಗಳ ಮಾಡುತ್ತ ಬರುತ್ತಿದ್ದರೆ ಅವನನ್ನು ದೀನರನ್ನು ಹಾಗೂ ಕೊಲ್ಲಲು ಬರುತ್ತಿದ್ದರೆ ಅವರನ್ನು ರಸ್ತುದಿಂದ ತಡೆಯಬೇಕು. ಒಂದು ವೇಳೆ ರಸ್ತುದಿಂದ ಆಚೈವಿಕೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆ ಕೇವಲ ಸ್ವಾಮಿ ಧರ್ಮದಿಂದ ಮತ್ತು ಅನಾಧರ ರಕ್ಷಣೆಯ ಭಾರವು ತಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಇದ್ದರೆ ರಸ್ತಾರಗಳ ಮಾಡಬೇಕು. ರಸ್ತು ಸಂಬಂಧದ ನೌಕರಿ ಮಾಡದಿರುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಮತ್ತು ತಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಪ್ರಜಿಗಳ ರಕ್ಷಣೆಯ ಭಾರವೂ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅಂಥವರು ವ್ಯಧರವಾಗಿ ರಸ್ತಾರಗಳ ಮಾಡಬಾರದು.

ಮಹಿಳೆಯಿಂದ ಸ್ವಾಯಪೂರ್ವಕವಾಗಿಯೇ ಆಚೈವಿಕೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗುವುದು. ಜಮಾ-ಖಿರ್ಬ ಬರೆಯುವ ಆಚೈವಿಕೆಯಿದ್ದರೆ ಮಾಯಾಭಾರ ಮೊದಲಾದ ದೋಷಗಳಿಂದ ರಿಂತರಾಗಿ ಒಡೆಯನ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ಸರಿಯಾದ ರೀತಿಯಿಂದ ಬರೆದು ಜೀವನ ಮಾಡಬೇಕಾಗುವುದು.

ಕೃಷಿಯ ತಾಗ :- ಮಾಲೀ, ಜಾಟ ಮೊದಲಾದ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಒಂದು ವೇಳೆ ಜೀವನೋಪಾಯವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಕೃಷಿಯ ಮೂಲಕ ಆಚೈವಿಕೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೂ ದಯಾಧರ್ಮವನ್ನು ವಿಂದೂ ಬಿಟ್ಟುಕೊಡಬಾರದು. ಯಾವ ಗಡೆಯನ್ನು ಮೊದಲು

ಸಾಗುವಳಿ ಮಾಡುತ್ತ ಬಂದಿದೆ ಅದರದೇ ಪ್ರಮಾಣ ಮಾಡಿ ಅಧಿಕದ ತಾಗಿಯಾಗಿ ಕೃಷಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಅಧಿಕ ತೆಣ್ಣೆ ಮಾಡಬಾರದು. ಅದರೊಳಗಿಂದ ಕೂಡ ಬಹಳಪ್ಪು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುತ್ತ ತಮ್ಮ ನಿಂದ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಒಕ್ಕಲುತನ ಮಾಡಬೇಕು. ಬಹಳಪ್ಪು ನೀರುಗಳಿಂದ ಕೂಡ ತಾನಂತರ ಒಂದು ಬೋಗಸೆ ನೀರನ್ನ ಕೂಡ ತೋಧಿಸದ ಕುಡಿಯುವುದಿಲ್ಲ.

ಒಬ್ಬನು ಒಂದು ಬಹಳಪ್ಪು ಧನವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ಇಲ್ಲಿನೇನು ಬಹಳಪ್ಪು ವೈರನ್ನು ಕೊಯ್ದುತ್ತಿರುವೆ, ಅದರೆ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಒಂದು ವ್ಯಕ್ತ ವನ್ನು ಕ್ರೆಟಿಸಿ ಒಂದರೆ ನಿನ್ನ ಒಂದು ಸ್ಥಾರಮುದ್ದೆಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆಂದು ಹೇಳಿದರೂ ಅವನು ಲೋಭಿದ ವರ್ತನಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತವನ್ನು ಎಂದೂ ಕ್ರೆಟಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಒಕ್ಕಲುತನದಲ್ಲಿ ಬಹಳಪ್ಪು ಜೀವಗಳು ಸಾಯುತ್ತಿದ್ದರೂ ಇಲ್ಲಿ ಇವನಿಗೆ ಜೀವಗಳನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಿಲ್ಲ. ಕೇವಲ ಅಜೀವಿಕೆಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಿದೆ. ಯಾವನೋ ಒರ್ವನು ಒಂದು ಸಹಸ್ರ ಸ್ಥಾರಮುದ್ದೆಕೊಟ್ಟರೂ ಕೂಡ ಲೋಭಿದ ವರ್ತನಾಗಿ ತನ್ನ ಸಂಕಲ್ಪದಿಂದ ಒಂದು ಇರುವೆಯನ್ನೂ ಕೊಲ್ಲುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಪ್ರತಿದಲ್ಲಿ ದೃಢತೆಯಿರುತ್ತದೆ. ಉತ್ತಮ ಕುಲವಂತನಂತರ ಒಕ್ಕಲುತನವನ್ನು ಮಾಡುವುದೇ ಇಲ್ಲ.

ಎದ್ದೀಯ ಮೂಲಕ ಅಜೀವಿಕೆ ಮಾಡುವಂಥ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಮೌದಲಾದ ಶ್ರಾವಕರು ಏಧಾತ್ಮ ಭಾವದ ಪುಣಿ ಮಾಡುವಂಥ ಮತ್ತು ಹಿಂಸೆಯ ಮುಖ್ಯತೆಯಿರುವ ರಾಗ-ದ್ಯೇಗಳನ್ನು ವ್ಯಾದಿಸಿ ಮಾಡುವಂಥ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು (ತಾಗ ಮಾಡಿ) ಉಜ್ಜಲವಾದ ಎದ್ದೀಯನ್ನು ಒದಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದುವೇ ದಯಿಯಿದೆ.

ಶ್ರಾವಕನಂತರ ಅಧಿಕ ಹಿಂಸೆಯ ಮಾಡಿತ ವಾಣಿಜ್ಯ-ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ತಾಗಿಸುತ್ತಿ, ನಾಯಪೂರ್ವಕ, ತೀವ್ರ ಲೋಭವನನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ತನ್ನ ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿನಿಂದ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿ, ಸಂತೋಷಪಡಿತ, ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ, ಸ್ತುತೀಯಿಡನೆ ಘ್ರಾಂತಿಯಾರ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ; ದಯಾಧರ್ಮವನ್ನು ಮರಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಸಮಸ್ತ ಜೀವಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಸಮಾನ ತಿಳಿಯುತ್ತ ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ.

ತಲ್ಲಿಕರೂ ಮಾಡುವಂಥ ಶೂದ್ಧನು ಕೂಡ ಶ್ರಾವಕ ಪ್ರತಿವನ್ನು ಗ್ರಹಣ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಅವನು ಅಧಿಕ ನಿಂದ್ಯ ಕರ್ಮಗಳನ್ನಂತರ ಬಿಟ್ಟೇ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಬಿಟ್ಟು ಕೊಡುವಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥನಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಅಧಿಕ ಹಿಂಸೆಯನ್ನು ದೂರ ಮಾಡಿ ದಯಾರೂಪನಾಗಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸುತ್ತಾನೆ. ಸಂಕಲ್ಪಪೂರ್ವಕ ಯಾರನೋ ಕೊಲ್ಲುವುದೇ ಇದೆಯಿಂದ ತಿಳಿದೂ ತಿಳಿದೂ ಫಾತ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ.

ಹಂಡಿರ ಕಟ್ಟಿಸುವುದು, ಪ್ರಾಜೀಮಾಡುವುದು, ದಾನಕೊಡುವುದು ಮೌದಲಾದ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ನಿರಂತರತುಂಬ ಯತ್ನಾಬಾರದಿಂದ ಕೇವಲ ದಯಾಧರ್ಮದ ನಿರ್ಮಿತವಾಗಿಯೇ ಪ್ರವರ್ತನ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ.

ಹಿಂಸೆಯ ಭಾವವು ಏಕ ಆಗ್ನೇಯದಿಂಬುದರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರೂಧಾಸಿದ್ಧಾಪಾಯವೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಆಚಾರ್ಯ ಅಮೃತಚಂದ್ರದೇವರು ಈ ಪ್ರಕಾರ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ,-

ಯತ್ತಲು ಕಷಾಯಯೋಗಾತ್ಮಾನಾಂ ದ್ವಿಪ್ರಭಾವರೂಪಾಣಾಮ್ ।

ವ್ಯವರೋಪಣಸ್ಯ ಕರಣಂ ಸುನಿತ್ಯಾ ಭವತಿ ಸಾ ಹಿಂಸಾ ॥೪೩॥ ಪ್ರ.ಸಿ.

ಅಧ್ಯ :- ಕಷಾಯಪೂರ್ವಕ ಇಂದಿಯ, ಕಾಯ ಮೌದಲಾದ ದ್ವಿಪ್ರಭಾಣಗಳ ಹಾಗೂ ಜ್ಞಾನ-ದರ್ಶನ ಮೌದಲಾದ ಭಾವ ಪ್ರಾಣಗಳ ವಿಯೋಗ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿಯೇ ಹಿಂಸೆಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :- ಕಷಾಯದ ಪರವಾಗಿ ಪರರ ದ್ವಿಪ್ರಭಾಣಗಳ ಮತ್ತು ಭಾವಪ್ರಾಣಗಳ ವಿಯೋಗ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿಯೇ ಹಿಂಸೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಕಷಾಯ ರಹಿತದ ಮೂಲಕ ಕೇವಲ ಪ್ರಾಣಯ

ಅಣುವ್ಯತ ಅಧಿಕಾರ

ಮರಣವಾಗುವುದರಿಂದ ಹಿಂಸೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಸ್ವಯಂ ಕಜಾಯವರನಾಗಿ ಅನ್ನ ಜೀವವನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವ ಭಾವ ಮಾಡುವನಿಗೆ ಹಿಂಸೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಅವನು ಹಿಂಸಕನಿದ್ದಾನೆ.

ಜೈನ ಧರ್ಮದ ಸಾರ ಹಿಂಸೆ-ಅಹಿಂಸೆಯ ಸ್ಥಾಪ -

ಆಬಾಧಿಭಾವಃ ವಿಲು ರಾಗಾದೀನಾಂ ಭವತ್ತಾಹಿಂಸೇ ತಿ ।

ತೇವಾಮೇವ್ಯಾತ್ಪತ್ತಿಃ ಹಿಂಸೇತಿ ಜಿನಾಗಮಸ್ತ ಸಂಕ್ಷೇಪಃ ॥೪೪॥ ವ್ಯ.ಸಿ.

ಅರ್ಥ :- ಅತ್ಯನ್ತ ಪರಿಣಾಮಗಳಲ್ಲಿ ರಾಗ-ದ್ವೇಷ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾಗದಿರುವುದೇ ಅಹಿಂಸೆಯಿದೆ, ಮತ್ತು ಅತ್ಯನ್ತ ಪರಿಣಾಮಗಳಲ್ಲಿ ರಾಗ-ದ್ವೇಷ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾಗಿ ಹೋಗುವುದೇ ಹಿಂಸೆಯಿದೆ. ಜಿನೇಂದ್ರಭಗವಂತರ ಆಗಮದ ಸಂಕ್ಷೇಪವಂತೂ ಈ ಪ್ರಕಾರವಿದೆ.

ಬಾಹ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಹಿಂಸೆಯಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಆಗರಿರಲಿ, ಪರಿಣಾಮವು ರಾಗ-ದ್ವೇಷಾದಿಗಳ ಕಜಾಯ ಸಂಖೆಯಾದರೆ ತನ್ನ ಜ್ಞಾನದರ್ಶನ ಮೊದಲಾದ ಭಾವಪ್ರಾಣಿಗಳ ಫಾತವಾಗಿ ಹೋಗುವುದು, ಅದೇ ಅತ್ಯಂತಿಂಶಯಿದೆ. ಅತ್ಯಂತ ಮಾಡುವವನು ಇತರರ ಹಿಂಸೆಯನ್ನು ಮಾಡೇ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಯಾವನಿಗೆ ಅತ್ಯಂತಿಂಶಯಿದೆ ಅವನಿಗೆ ಪರದ ಹಿಂಸೆಯೂ ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತದೆ.

ಯುಕ್ತಾಚರಣಸ್ತ ಸತ್ಯೋ ರಾಗಾಧ್ಯಾವೇಶಮಂತರೇಣಾಹಿ ।

ನ ಹಿ ಭವತಿ ಜಾತು ಹಿಂಸಾ ಪ್ರಾಣವ್ಯಾಪರೋಪಣಾದೇವ ॥೪೫॥ ವ್ಯ.ಸಿ.

ಅರ್ಥ :- ಯೋಗ್ಯ ಉಚಿರಣೆ ಮಾಡುವಂಥ ಸತ್ಯರೂಪರಿಗೆ ರಾಗ-ದ್ವೇಷ ಮೊದಲಾದ ಕಜಾಯಗಳಲ್ಲಿದೆ ಕೇವಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಫಾತದಿಂದಲೇ ಎಂದೂ ಹಿಂಸೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಭಾವಾರ್ಥ :- ಯಿತ್ಯಾಚಾರಪ್ರಾರ್ಥಕ ದಯಾಸಹಿತವಾಗಿ ಪ್ರವರ್ತನೆ ಮಾಡುವಂಥ ಪ್ರರೂಪರ ಮೂಲಕ ಜೀವಭಾತವಾದರೂ ಕಾಡ ಹಿಂಸಾಕೃತವಾದ ಬಂಧವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಷ್ವತ್ತಾನಾವಸ್ಯಾಯಾಂ ರಾಗಾದೀನಾಂ ವಿಷಪ್ರವೃತ್ತಾಯಾಮ್ ॥

ಮೃಯತಾಂ ಚೀವೋ ಮಾ ವಾ ಧಾವತ್ತಗ್ರೇ ಧ್ರುವಂ ಹಿಂಸಾ ॥೪೬॥ ವ್ಯ.ಸಿ.

ಅರ್ಥ :- ರಾಗ-ದ್ವೇಷ ಮೊದಲಾದವುಗಳೊಡನೆ ಯಾವ ಪ್ರವೃತ್ತಿ, ಗಮನ, ಆಗಮನ, ಏಳುವುದು, ಕೂಡುವುದು, ಇಡುವುದು, ಎತ್ತಿಕೊಳ್ಳುವಂಥ ಅರಂಭಗಳಲ್ಲಿ ಜೀವಗಳ ಮರಣವಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಆಗರಿರಲಿ, ಹಿಂಸೆಯಂತೂ ನಿರ್ಜಯದಿಂದ ಮುಂದೆ ಒಡುತ್ತದೆ ಎಂದರೆ ಅವಕ್ಷವಾಗಿ ಆಗುತ್ತದೆ. ಯಾವನು ಯಿತ್ಯಾಚಾರದಿಂದ ರಹಿತನಾಗಿ ಅರಂಭ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಅವನ ಮೂಲಕ ಜೀವವು ತನ್ನ ಆಯುವಿನ ಆಧೀನವಾಗಿ ಸಾಯಲಿ ಅಥವಾ ಸಾಯದಿರಲಿ, ಅವನಂತೂ ತನ್ನ ಪರಿಣಾಮಗಳಲ್ಲಿನದರ್ಶಿಯಾಗಿ ಹೋಗಿದ್ದಾನೆ, ಅವನಿಗಂತೂ ಹಿಂಸಾಕೃತ ಬಂಧವು ಮುಂದೆ-ಮುಂದೆಯೇ ಧಾವಿಸುತ್ತದೆ.

ಯಿಸ್ಯಾತ್ಸಕಜಾಯಃ ಸನ್ ಹಂತಾತ್ವಾ ಪ್ರಾಥಮಮಾತ್ವಾನಾತ್ವಾನಮ್

ಪಂಚಾಜಾಯೀತ ನ ವಾ ಹಿಂಸಾ ಪ್ರಾಣಾತರಾಣಾಂ ತು ॥೪೭॥ ವ್ಯ. ಸಿ.

ಅರ್ಥ :- ಕಜಾಯ ಸಂಹಿತನಾಗುತ್ತ ಅತ್ಯನ್ತ ಮೊದಲಂತೂ ತನ್ನ ಮೂಲಕವಾಗಿಯೇ ತನ್ನದೇ ಫಾತ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಅನಂತರ ಅನ್ನ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಹಿಂಸೆಯಾಗುವುದು ಅಥವಾ ಆಗದಿರುವುದು. ಯಾವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯನ್ತ ಕಜಾಯ ಸಂಹಿತನಾಗುವನು ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಜ್ಞಾನಾನಂದ ಏತರಾಗ ಸ್ವರೂಪದ ಫಾತವನ್ನಂತೂ ಅವಕ್ಷವಾಗಿ ಮಾಡಿಯೇ ಬಂಡುತ್ತಾನೆ.

ಹಿಂಸಾಯಾಮುವಿರಮಣಂ ಹಿಂಸಾಪರಿಣಾಮನಮಷಿ ಭವತಿ ಹಿಂಸಾ ।

ತಸ್ಯಾತ್ಮಮತ್ಯೋಗೇ ಪ್ರಾಣವ್ಯವರೋಜಣಂ ನಿತ್ಯವ್ಯಾ ॥೪೮॥ ಪ್ರ. ಸಿ.

ಅರ್ಥ : ಹಿಂಸೆಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ವಿರಕ್ತವಾಗಿ ಅದರ ತಾಗ ಮಾಡದಿರುವುದು ಅದುಕೂಡ ಹಿಂಸೆಯಿದೆ. ಮತ್ತು ಹಿಂಸೆಯ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಮಾಡುವುದಂತೂ ಹಿಂಸೆಯೇ ಇದೆ. ಪ್ರಮತ್ತಯೋಗವಿರುವುದರಿಂದ ಪ್ರಾಣಗಳ ಫಾತವು ನಿತ್ಯ ಎಡಬಿಡದೆ ಆಗುತ್ತಿರುತ್ತದೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ : ತನ್ನ ಮತ್ತು ಇತರರ ಫಾತವಾಗಿ ಹೋಗುವ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ರಹಿತವಾಗಿ ಯಾವ ಮನ-ವಚನ-ಕಾಯರೂಪ ಯೋಗಗಳ ಪ್ರವರ್ತನವಿದೆ ಅದರ ಹೆಸರು ಪ್ರಮತ್ತಯೋಗವಿದೆ. ಎಲ್ಲಿ ಪ್ರಮತ್ತಯೋಗವಿದೆ ಅಲ್ಲಿ ರಾಶ್ವತ-ಎಡಬಿಡದೆ ಆಗುವಂಥ ಹಿಂಸೆಯಿದೆ. ಯಾವನು ಹಿಂಸೆಯನ್ತಿಂದ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ ಅದರೆ ಹಿಂಸೆಯಿಂದ ವಿರಕ್ತನಾಗಿ ಹಿಂಸೆಯ ತಾಗ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ಮಲಗಿಂಡ ಮಾಜಾಲದ ಸಮಾನ ಯಾವಾಗಲೂ ಹಿಂಸಕನೇ ಇದ್ದಾನೆ. ಹಿಂಸೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತನ ಮಾಡುವವನಂತೂ ಹಿಂಸಕನೇ ಇದ್ದಾನೆ. ಬಾಹ್ಯ ಹಿಂಸೆಯ ನಿಮಿತ್ತ ದೊರಕಲಿ ಅಥವಾ ದೊರಕದಿಲಿ ಭಾವಗಳಿಂದಂತೂ ಏರಡರ ಹಿಂಸಕನೇ ಇದ್ದಾನೆ.

ಸೂಕ್ಷ್ಮಾಪಿ ನ ವಿಲು ಹಿಂಸಾ ಪರವಸ್ಯಾನಿಬಂಧನಾ ಭವತಿ ವ್ಯಂಸಃ ।

ಹಿಂಸಾಯತನವನವೈತಿಃ ಪರಿಣಾಮವಿಶುದ್ಧಯೇ ತದಪ ಕಾಯಾರ್ ॥೪೯॥ ಪ್ರ. ಸಿ.

ಅರ್ಥ : ಪುರುಷನಿಗೆ ಯಾವ ಹಿಂಸೆಯಾಗುತ್ತದೆ ಅದಂತೂ ತಮ್ಮ ಪರಿಣಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಂಸೆ ಮಾಡುವುದರ ಭಾವವಾಗುವುದರಿಂದಲೇ ಆಗುತ್ತದೆ. ಅನ್ನ ವಸ್ತುಗಳಂತೂ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಹಿಂಸೆಯ ಸಲುವಾಗಿಯೂ ಕಾರಣವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಪ್ರಶ್ನೆ : ಒಂದು ದೇಹ ಪರದ್ವಯದ ನಿಮಿತ್ತದಿಂದ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಹಿಂಸೆಯೂ ಕೂಡ ಆಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದ ಮೇಲೆ ಬಾಹ್ಯ ವಸ್ತುವಿನ ತಾಗ, ಪ್ರತ, ಸಂಯುಕ್ತಗಳನ್ನು ಪರಿಕ್ಷಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ?

ಉತ್ತರ : ಹಿಂಸೆಯಿಂತೂ ಚೀವಕ್ಕೆ ಫಾತಕ ಪರಿಣಾಮವಾದ ನಂತರವೇ ಆಗುತ್ತದೆ. ಅದರೆ ಯಾವನು ಹಿಂಸೆಯ ಸ್ವಾನಂಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತನ ಮಾಡುವನು ಅವನಿಗೆ ಹಿಂಸೆಯ ಪರಿಣಾಮಗಳು ಹೇಗೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ ? ಅಗಿಯೇ ಆಗುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ತಮ್ಮ ಪರಿಣಾಮಗಳ ವಿಶುದ್ಧತೆಯ ಸಲುವಾಗಿ ಹಿಂಸೆಯಾಗುವಂಥ ಅನ್ನ-ನೀರುಗಳ ಗ್ರಹಣ, ಆಸನ, ವಚನ, ಚಿಂತನೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ತಾಗ ಮಾಡುವುದು ಉಚಿತವೇ ಇದೆ.

ನಿಶ್ಚಯಮಬ್ಯಧಮಾನೋ ಯೋ ನಿಶ್ಚಯತಸ್ತಮೇವ ಸಂಶಯತೇ ।

ನಾಶಯತಿ ಕರಣಾಕರಣಂ ಸ ಬಹಿಕರಣಾಲಸೋ ಬಾಲಃ ॥೫೦॥ ಪ್ರ. ಸಿ.

ಅರ್ಥ : ಯಾವ ಜೀವನ ನಿಶ್ಚಯನಯದ ವಿಷಯವನ್ನು ರಾಗ ಮೊದಲಾದ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ರಹಿತವಾದ ಮುದ್ದ ಆತ್ಮನ ಸ್ಥಾಪವನ್ತಿಂತೂ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿಲ್ಲ ; ಮತ್ತು ನನ್ನ ಭಾವಗಳಂತೂ ಕಾರಣದಿತವಿವೆ, ನನ್ನ ಸಮಸ್ತ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಹಿಂಸೆಯು ಆಗುವುದೇ ಇಲಿಪೆಂದು ಮನ್ಮಿ, ಹಾಗೆ ವ್ಯಧರ ಕಲನೆ ಮಾಡಿ ನಿರಗರಲ ಯಥೇಚ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆ ಅಜ್ಞಾನಿಯು ಬಾಹ್ಯ ಆಚರಣೆಯ ಅಂಡಂಷಕ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ಪ್ರಮಾದಿಯಾಗಿ ಕರಣ-ಚರಣರೂಪದ (ಭಾವರೂಪ ಹಾಗೂ ಕ್ರಿಯಾರೂಪ) ಸಂಪೂರ್ಣ ಚಾರಿತ್ರದ ನಾಶ ಮಾಡುವಂಥವಿನಿದ್ದಾನೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ : ಯಾವನ ಪರಿಣಾಮವು ರಾಗ-ದ್ವೈಪಗಳಿಂದ ರಹಿತವಾಗಿದೆ ಅವನು ಅಯೋಗ್ಯ ಭೋಜನ, ಬಾನ, ಧನ, ಪರಿಗ್ರಹ, ಆರಂಭ ಮೊದಲಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಪ್ರವರ್ತನ ಮಾಡುವನು ? ಯಾವನು ಹಿಂಸೆಯಿಂದ ವಿರಕ್ತನಿದ್ದಾನೆ ಅವನು ಹಿಂಸೆಯ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ದೂರದಿಂದಲೇ ಬಿಟ್ಟುಕೊಡುವನು.

ಪ್ರಯೋಧಣಿಸಿದ್ದು ಹಾಯದಲ್ಲಿ ಹಿಂಸೆಯ ವಿಷಯವಾಗಿ ಹೇಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,-

೧) ಕೆಲವರಂತೂ ಹಿಂಸೆ ಮಾಡದರೀ ಹಿಂಸೆಯ ಫಲವನ್ನು ಭೋಗಿಸುವಂಥವರಾಗುತ್ತಾರೆ, ಹೇಗೆಂದರೆ ತಸ್ತಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುವಂಥ ಕಮ್ಮಾರ, ಶಾಖಗಾರರು ಹಿಂಸೆ ಮಾಡದರೀ ತಂದುಲಮಜ್ಞದ ಸಮಾನವಾಗಿ ಹಿಂಸೆಯ ಫಲಕ್ಕೆ (ತೇವೆ ಅಶುಭ ಬಂಧಕ್ಕೆ) ಪ್ರಾಪ್ತರಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ.

೨) ಒಬ್ಬನು ದಯಾವಂತನಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನ ಪ್ರಾರ್ಥಕವಾಗಿ ಜನಮಂದಿರವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸುವಂಥವನು ಬಾಹ್ಯದಲ್ಲಿ ಹಿಂಸೆಯಾಗುತ್ತಿದ್ದರೂ ಕಾಡ ಹಿಂಸೆಯ ಫಲವನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ.

೩) ಒವರ ಪ್ರಯುಷನು ಹಿಂಸೆಯನ್ಂತೂ ಸ್ವಲ್ಪವೇ ಮಾಡಿದ್ದರೂ ತೇವೆ ರಾಗ-ದ್ಯೇಪರೂಪದ ಭಾವಗಳಿಂದ ಮಾಡಿರುವುದರಿಂದ ಉದಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಅಧಿಕ ಕೆಡಕು ಫಲವನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತ ಮಾಡಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

೪) ಎಲ್ಲ ಅನೇಕ ಪ್ರಯುಷರು ಸೇರಿ ಒಂದು ಜೀವದ ಹಿಂಸೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಅಲ್ಲಿ ಆ ಹಿಂಸೆಯನ್ನು ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ತೇವೆ ಕಷಾಯಪುಳ್ಳವನಿಗೆ ತೇವೆ ಫಲವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ಕಷಾಯಪುಳ್ಳವನಿಗೆ ಮಧ್ಯಮ ಫಲವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ.

೫) ಒವರ ಪ್ರಯುಷನಿಂದ ಹಿಂಸೆಯಂತೂ ನಂತರ ಸಮಯ ಸಾಧಿಸಿ ಆಗುವುದು ; ಅದರೆ ಹಿಂಸೆ ಮಾಡುವ ಪರಿಣಾಮ ಮೌದಲು ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಹಿಂಸೆಯ ಫಲವು ಹಿಂಸೆ ಮಾಡುವ ಮೌದಲೇ ಉದಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ರಸ ಕೊಡಲಾರಂಭಿಸುತ್ತದೆ.

೬) ಒಬ್ಬಿಗೆ ಹಿಂಸೆ ಮಾಡುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿಯೇ ಹಿಂಸೆಯ ಫಲವು ದೊರಕಲಾರಂಭಿಸುತ್ತದೆ. ಹೇಗೆಂದರೆ ಒಬ್ಬನು ಇನ್ನೊಬ್ಬಿಗೆ ಹೊಡೆಯತ್ತೂಡಿಗುವನು, ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿಯೇ ಅದೇ ಪ್ರರೂಪನು ಇನ್ನೊಬ್ಬಿ ಪ್ರಯುಷನ ಮೂಲಕ ಮಾಡಲಾದ ಪ್ರಹಾರದಿಂದ ಸ್ವಯಂ ಏಟು ತಿಂದು ಬಿಡುತ್ತಾನೆ.

೭) ಒಬ್ಬಿಗೆ ಮೌದಲು ಮಾಡಿದ ಹಿಂಸೆಯ ಫಲವು ಬಹಳ ಸಮಯದ ನಂತರ ದೊರಕುತ್ತದೆ. ಹೇಗೆಂದರೆ - ಒಬ್ಬನು ಇನ್ನೊಬ್ಬಿ ಜೀವನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವ ಉಪಾಯ ಮಾಡಿದರೂ ಆ ಉಪಾಯವು ಸಂಭವಿಸಲಿಲ್ಲ. ಅದರ ಕೆಲ ಸಮಯದ ನಂತರ ಇನ್ನೊಬ್ಬನ್ನು ಇವನ ಮೂಲಕ ಕೊಲ್ಲಿಸಲು ಮಾಡಿರುವ ಉಪಾಯದ ಸುಳವು ಸಿಕ್ಕು ಬಿಡುವುದರಿಂದ ಆ ಮನುಷ್ಯನೇ ಇವನ ಕೊಲೆ ಮಾಡಿ ಬಿಡುತ್ತಾನೆ.

೮) ಹಿಂಸೆಯನ್ಂತೂ ಒಬ್ಬನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ, ಅದರೆ ಆ ಹಿಂಸೆಯ ಫಲವನ್ನು ಅನೇಕರು ಭೋಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹೇಗೆಂದರೆ ಕಳ್ಳು ಮತ್ತು ಕೊಲೆಗಾರರನ್ನು ಗಲ್ಗೇರಿಸಿ ಕೊಲ್ಲುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಒವರ ಬಾಂಡಾಲನೇ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ; ಅದರೆ ನೋಡುವಂಥ ಅನೇಕ ಹೋಡುಗಾರರು ಅದರ ಅನುಮೋದನೆ ಮಾಡಿ ಪಾಪಬಂಧ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಫಲ ಭೋಗಿಸುತ್ತಾರೆ.

೯) ಹಿಂಸೆ ಮಾಡುವವರಂತೂ ಅನೇಕರಿದುತ್ತಾರೆ, ಅದರೆ ಆ ಹಿಂಸೆಯ ಫಲವನ್ನು ಒಬ್ಬೇ ಭೋಗಿಸುತ್ತಾನೆ. ಹೇಗೆಂದರೆ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಹಿಂಸೆ ಮಾಡುವಂಥವರಂತೂ ಅನೇಕ ಯೋಧರಿದುತ್ತಾರೆ; ಅದರೆ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸಂಭವಿಸಿದ ಹಿಂಸೆಯ ಫಲವನ್ನು ಕೇವಲ ಒಬ್ಬರಾಜನೇ ಭೋಗಿಸುತ್ತಾನೆ.

೧೦) ಒಬ್ಬಿಗೆ ಅವನ ಮೂಲಕ ಮಾಡಲಾದ ಹಿಂಸೆಯಂತೂ ಹಿಂಸೆಯ ಫಲವನ್ನೇ ಕೊಡುತ್ತದೆ, ಮತ್ತು ಒಬ್ಬಿಗೆ ಅವನ ಮೂಲಕ ಮಾಡಲಾದ ಹಿಂಸೆಯು ಅವನಿಗೆ ಅಹಿಂಸೆಯ ಫಲ ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಹೇಗೆಂದರೆ ಒಬ್ಬ ಪ್ರಯುಷನು ಒವರ ಜೀವದ ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು, ಅದರೆ ಯತ್ನಮಾಡುತ್ತ ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಆ ಜೀವನು ಸತ್ತ ಹೋದರೆ ಇವನಿಗೆ ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಿಂದ ಅಹಿಂಸೆಯ ಫಲವೇ ದೊರುತ್ತವುದು.

(೧೦) ಒಂದು ಜೀವದ ಪರಿಶಾಮವಂತೂ ಇನ್ನೊಂದು ಜೀವವನ್ನು ಕೊಲ್ಲುಪುದಿತ್ತು ಅಥವಾ ವಿಷತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಸುವುದಿತ್ತು, ಆದರೆ ಆ ಜೀವದ ಪೃಣಿದ ಲಾದಯವಿರುವುದರಿಂದ ಅವನ ಮೇಲಂತೂ ಯಾವ ಆಪ್ತಿಯೂ ಬರಲಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಅವನ ಮರಣಪೂರ್ಣ ಆಗಲಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ಅನೇಕ ಬ್ರಹ್ಮಾರದ ಲಾಭವೇ ಆಯಿತು. ಇನ್ನು ಕೊಲ್ಲುಪು ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಜೀವನಿಗಂತೂ ಕೇವಲ ಪಾಪದ ಬಂಧವೇ ಆಗುವುದು.

(೧೧) ಒರ್ವ ಜೀವದ ಪರಿಶಾಮವು ಇನ್ನೋವರ ಜೀವನಿಗೆ ದುಃಖೋದುವ ಅಥವಾ ಕೊಲ್ಲುಪುದಿರುವುದಿಲ್ಲ ಆದರೆ ಸುಖ ಕೊಡುವ ಮತ್ತು ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುವುದೇ ಇತ್ತು; ಆದರೆ ಆ ಇನ್ನೋವರ ಜೀವನಿಗೆ ದುಃಖವಾದರೆ ಅಥವಾ ಅವನು ಸತ್ತು ಹೋದರೆ ಈ ಜೀವನಿಗೆ ಸುಖ ಕೊಡುವ ಪರಿಶಾಮವಿರುವುದರಿಂದ ಇವನಿಗೆ ಪೃಣಿದ ಬಂಧವೇ ಆಗುವುದು.

ಈ ಬ್ರಹ್ಮಾರ ಜನೇಂದ್ರರ ಮಾರ್ಗವು ಅನೇಕ ಗೂಢ-ಗಹನ ಭೇದಗಳಿಳಿದ್ದಿಲ್ಲ ಇದರಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಕಷ್ಟ ಸಹಿಸಿಯೂ ಏಕಾಂತವಾದಿ ಮಿಥಾದ್ಯಭ್ಯಂಗಳು ವಾರುಗಾಣುವ ಸಂಭಾವವಿಲ್ಲ. ಅನೇಕಾಂತದ ಬ್ರಭಾವದಿಂದ ನಯಸಮಾಹಿತವನ್ನು ತೆಳಿಯುವಂಥ ಗುರುಗಳೇ ಕರಣಿರಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಜನೇಂದ್ರ ಭಗವಂತರ ನಯಚಕ್ರವ ಅತ್ಯಂತ ನಿತಿತಧಾರೆಯುಳ್ಳದ್ದಿರುವುದರಿಂದ ಏಕಾಂತ ದೃಷ್ಟಿಯ ಅಗ್ರಹವೂ ಮಿಥಾದ್ಯಭ್ಯಂಗಳನ್ನು ಸಹಾರು ತುಂಡು ಮಾಡಿ ಬಿಡುವಂಥದ್ದಿದ್ದೆ.

ಅದುದರಿಂದ ಎಲ್ಲೆಜ್ಞಾನಿ ಜನಗಳೇ! ಏತರಾಗ ಭಗವಂತರ ಅಜ್ಞೀಯಿಂದ ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಮೊದಲು ಹಿಂಸೆಯಾಗಲು ಯೋಗ್ಯವಿರುವ ಆ ಜೀವಸಾನಗಳು, ಇಂದ್ರಿಯ, ಕಾಯ, ಜೀವಗಳ ಕುಲ ಮೊದಲಾದವರ್ಗಗಳಿಂದ್ದು ಅವನ್ನು ತೆಳಿದುಕೊಳ್ಳಿ, ಅನಂತರ ಹಿಂಸೆ ಮಾಡುವಂಥ ಭಾವವನ್ನು ತೆಳಿದುಕೊಳ್ಳಿ, ಅದಾದ ನಂತರ ಹಿಂಸೆಯ ಯಾವ ಸ್ವರೂಪ ಹೇಳಿದೆ ಅದನ್ನು ತೆಳಿದುಕೊಳ್ಳಿ! ಅನಂತರ ಮತ್ತೆ ಆ ಹಿಂಸೆಯ ಫಲವನ್ನು ತೆಳಿದುಕೊಳ್ಳಿ.

ಈ ಬ್ರಹ್ಮಾರ ಹಿಂಸ್ಯ, ಹಿಂಸಕ, ಹಿಂಸೆಯ ಫಲ - ಈ ನಾಲ್ಕುನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನಪೂರ್ವಕ ತೆಳಿದುಕೊಂಡ ನಂತರ ದೇಶ, ಕಾಲ, ಸಹಾಯಕ, ತಮ್ಮ ಪರಿಶಾಮ ಮತ್ತು ಪಾಲನೆಯಾಗುವುದನನ್ನು ತೆಳಿದುಕೊಂಡು, ತಮ್ಮ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಬಳಸ್ತುದೆ ಗ್ರಹಣ ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಕೂಡ ತಮ್ಮ ಯೋಗ್ಯತೆಗೆ ಅನುಸರಿಸಿ ಹಿಂಸೆಯ ತಾಗವನ್ನೇ ಮಾಡಿರಿ, ತ್ರಿಸ ಜೀವಗಳ ಸಂಕಲ್ಯೋ ಹಿಂಸೆಯದಂತೂ ತಾಗವನ್ನೇ ಮಾಡಿರಿ, ಮತ್ತು ಸಮಸ್ಯ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ದಯಾವಂತರಾಗಿ ಯಾಜಾಖಾರಪೂರ್ವಕ ಪ್ರವರ್ತನೆ ಮಾಡಿರಿ. ಒಂದು ಸಾಂಸಾರಿಕ ಅರಂಭದಲ್ಲಿ ಕುಮದಿಂದ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುತ್ತ ದಯಾವಂತರಾಗಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸಿರಿ. ಈ ಬ್ರಹ್ಮಾರ ಅಹಿಂಸಾಣುವ್ಯತದ ಸ್ವರೂಪ ಹೇಳಿದೆ.

ಈಗ ಅಹಿಂಸಾಣುವ್ಯತದ ಒಂದು ಅತಿಭಾರಗಳನ್ನು ತೆಳಿಸಿಕೊಡುವಂಥ ಮೂತ್ರ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,-

ಭೇದಸಂಧನಪೀಡನಮತಿಭಾರಾರ್ಯೋಪಣಂ ವ್ಯತೀಭಾರಾಃ ।

ಅಹಾರವಾರಣಾಪಿ ಚ ಸ್ಮಾಲವಧಾದ್ ವ್ಯವರತೇಃ ಪಂಚ ॥೫೬॥

ಅಥ - ಈ ಸ್ಮಾಲ ಹಿಂಸೆಯ ತಾಗವನೆಂಬ ಹಸರಿನ ಅಹಿಂಸಾಣುವ್ಯತದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅತಿಭಾರಗಳಿಂದ್ದು ಅವನ್ನು ಗ್ರಹಣಣ ತಾಗ ಮಾಡುವುದು ಯೋಗ್ಯವಿದೆ.

ಭೇದನ ಎಂದರೆ ಅನ್ಯ ಮನುಷ್ಯ-ತಿರುಂಭಗಳ ಕಿರಿ, ಮೂಗು, ತುಟಿ ಮೊದಲಾದ ಅಂಗಗಳನ್ನು ಭೇದಿಸುವುದು ಅದು ಭೇದನ ನಾಮದ ಅತಿಭಾರವಿದೆ. ಮನುಷ್ಯರನ್ನು ಬಂಧನ ಮೊದಲಾದವರ್ಗಗಳಿಂದ ಬಂಧಿಸುವುದು, ಬಂಧಿಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಹಾಕುವುದು; ತಿರುಂಭಗಳನ್ನು ಗಟ್ಟಿಸುತ್ತಾರೆ ಬಂಧನದಿಂದ ಬಂಧಿಸುವುದು, ಪಕ್ಷಿಗಳನ್ನು ಪಂಡರದಲ್ಲಿ ಹಾಕುವುದು ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಬಂಧನ ನಾಮದ ಅತಿಭಾರಗಳವೆ. ಮನುಷ್ಯ-ತಿರುಂಭಗಳನ್ನು ಒದೆಯುವುದು, ಗುಡ್ಯಾಪುದು, ಕೋಲು,

ಅನುಷ್ಠಾತ ಅಧಿಕಾರ

ಬಾರಕೋಲು ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಪ್ರಹಾರದಿಂದ ಕಷ್ಟ ಕೊಡುವುದು, ಅದು ಹೀಡನ ನಾಮದ ಅತಿಚಾರವಿದೆ. ಮನುಷ್ಯ-ತಿಯೂಂಟ ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಗಾಡಿಯ ಮೇಲೆಹೆಚ್ಚುಭಾರಹಾಕುವುದು ಅದು ಹೀಡನ ನಾಮದ ಅತಿಚಾರವಿದೆ. ಮನುಷ್ಯ-ತಿಯೂಂಟಗಳನ್ನು ತಿನ್ನಣ್ಣಪ್ರದರಿಂದ ತಡೆಯುವುದು ಅದು ಅನ್ವಭಾನ ನೀರೋಧ ನಾಮದ ಅತಿಚಾರವಿದೆ. ಇವು ಬದು ಅತಿಚಾರಗಳು ಸ್ಥಾಲ ಹಿಂಸೆಯ ತ್ಯಾಗಿಗಳಿಗೆ ತ್ಯಾಗ ಮಾಡಲು ಯೋಗ್ಯವೇ ಇವೆ.

ಈಗ ಸತ್ಯಾಣುವೃತ್ತದ ಸ್ಥಾಪನೆ ನಿರೂಪಿಸುವಂಥ ಸೂತ್ರ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,-

**ಸ್ಥಾಲಮಲೀಕಂ ನ ವದತಿ ನ ಪರಾನ್ ವಾದಯತಿ ಸತ್ಯಮಪಿ ವಿಪದೇ ।
ಯತ್ದದಂತಿ ಸಂತಃ ಸ್ಥಾಲ ಮೃಷಾವಾದವೈರಮಣಂ ॥೫೫॥**

ಅರ್ಥ :- ಯಾವ ಸ್ಥಾಲ ಅಸತ್ಯವನ್ನ ಸ್ವಯಂ ಅಡುವುದಿಲ್ಲ, ಇತರರಿಂದ ಅಡಿಸುವುದಿಲ್ಲ, ಮತ್ತು ಯಾವ ವಚನದಿಂದ ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಅಧವಾ ಇತರರ ಮೇಲೆ ಅಪತ್ತಿಯು ಬಂದು ಬಿಡುತ್ತದೆ ಅಂಥ ಸತ್ಯವನ್ನ ಕೂಡ ಅದುವುದಿಲ್ಲ ಅದನ್ನ ಸಂತ ವ್ಯರುಪರು ಸ್ಥಾಲ ಅಸತ್ಯದ ತ್ಯಾಗಹೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :- ಸತ್ಯಾಣುವೃತ್ತದ ಧಾರಕನು ಕೋಧ-ಮಾನ-ಮಾಯಿ-ಲೋಭದ ವರೀಭೂತನಾಗಿ ಅನ್ವರ ಫಾತವಾಗುವಂಥ, ಅಪವಾದ ಬರುವಂಥ, ಕಲಂಕ ತಗಲುವಂಥ ವಚನಗಳನ್ನ ಅಡುವುದಿಲ್ಲ, ಏಕಂದರೆ ಅವಂತೂ ನಿಂದ್ಯ ವಚನಗಳವೇ.

ಯಾವ ವಚನದಿಂದ ಏಫ್ಯಾಶ್ರದ್ಯೇಯಾಗುವುದು, ಧರ್ಮದಿಂದ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುವುದು, ವರ್ತ-ಸಂಯಮ-ತ್ಯಾಗದಲ್ಲಿ ಶಿಲ್ಪಿ ಬರುವುದು, ಶ್ರದ್ಧೆಯು ಕಟ್ಟುಹೋಗುವುದು ಅಂಥ ವಚನಗಳನ್ನ ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ, ಯಾವ ವಚನದಿಂದ ಕಲಹ-ವಿಂಧಂವಾದಪ್ರಕ್ರಿಯಾಗುವುದು, ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಅನುರಾಗವು ಹೆಚ್ಚುವುದು, ಅಧಿಕ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಪ್ರಪಂಚಿಯಾಗಿ ಹೋಗುವುದು, ಅನ್ವರಿಗೆ ಅತರ್ಥಾನವಾಗುವುದು, ಕಾಮ ವೇದನೆಯು ಪ್ರಕಟವಾಗುವುದು, ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ಲಾಭದಲ್ಲಿ ಅಂತರಾಯವಾಗುವುದು, ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ಅಜೀವಿಕೆಯು ಕಟ್ಟುಹೋಗುವುದು, ತನ್ನ ಮತ್ತು ಇತರರ ಅಪಯುಕ್ತವಾಗಿ ಹೋಗುವುದು - ಅಂಥ ನಿಂದ್ಯ ವಚನಗಳನ್ನ ಸತ್ಯಾಣುವೃತ್ತಿಗಳು ಹೇಳುವುದು ಯೋಗ್ಯವಿಲ್ಲ.

ಯಾವುದರಿಂದ ತಮ್ಮಿಂದು ಹಾಗೂ ಇತರರದು ಕಡಕಾಗಿ ಹೋಗುವುದು, ಅಪತ್ತಿಯು ಬಂದು ಬಿಡುವುದು, ಅನರ್ಥಾವು ಉತ್ಪನ್ನವಾಗುವುದು, ದುಃಖವು ಉಂಟಾಗುವುದು, ಗುಟ್ಟಿರಟಾಗುವುದು, ದೂರೆಯಿಂದ ದಂಡನೆಯಾಗುವುದು, ಧನದ ಹಾನಿಯಾಗುವುದು ಅಂಥ ಸತ್ಯವಚನವನ್ನ ಹೇಳಬಾರದು. ಅಂಥ ಸತ್ಯವಚನವೂ ಅಸತ್ಯವೇ ಇದೆ. ತೆಗಳಿಕೆಯ ವಚನ, ಅಪ್ಲೀಲ ವಚನ, ನೀಡ ಕುಲದವರು ಅಡುವಂಥ ವಚನ, ಮರುಚ್ಯೇದ ವಚನ, ಇತರರ ಅವಮಾನದ ವಚನ, ತಿರಸ್ಯಾರದ ವಚನ, ಅಹಂಕಾರದ ವಚನಗಳನ್ನ ಎಂದೂ ಹೇಳಬಾರದು, ಆದಬಾರದು.

ಜಿನ ಸೂತ್ರಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲ, ತಮ್ಮ ಪದವಿಗೆ ಹಿರ್ಮಾರ್ಪ, ಅಧಿಕ ಪ್ರಲಾಪವಿಲ್ಲದ, ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ, ಸಂತೋಷವನ್ನಾಗ್ನಿ ಮಾಡುವಂಥ, ಧರ್ಮದ ಪ್ರಕಾಶವನ್ನು ಹರಡುವಂಥ ವಚನಗಳನ್ನ ಹೇಳಬೇಕಾಗುವುದು. ಯಾವ ವಚನಗಳಿಂದ ಆಡೀವಿಕೆಯು ಸಾಧಿಸುವುದು, ಅನೀತಿಯು ರಹಿತವಾಗುವುದು, ಅಂಥ ವಚನಗಳನ್ನ ಹೇಳುವಂಥ ಗೃಹಸ್ಥಿಗೆ ಸ್ಥಾಲ ಅಸತ್ಯದ ತ್ಯಾಗರೂಪವಾದ ಎರಡನೆಯ ಅನುವೃತ್ತಿರುತ್ತದೆ.

ಈಗ ಸತ್ಯಾಣುವೃತ್ತದ ಬದು ಅತಿಚಾರಗಳನ್ನ ಹೇಳುವಂಥ ಸೂತ್ರ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,-

**ಪರಿವಾದರಹೋಭಾಖ್ಯಾ ಪೈಶ್ಮಾನ್ಯಂ ಕೂಟಲೇಖಕರಣಂ ಚ ।
ನ್ಯಾಸಾಪಹಾರಿತಾಪಿ ಚ ವ್ಯತಿಕ್ರಮಾಃ ಪಂಚ ಸತ್ಯಸ್ಯ ॥೫೬॥**

ಅಧ್ಯಾತ್ಮ : - ೧) ಇಲ್ಲಿ ಪರಿವಾದದ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ಏಕ್ವಾ ಉಪದೇಶವಿದೆ. ಯಾವ ಬಾರಿತ್ರಣ ಸ್ವರ್ಗ ಮತ್ತು ಮೋಕ್ಷದ ಕಾರಣವಿದೆ, ಆ ಬಾರಿತ್ರಣ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ಅನ್ಯಥಾ ಉಪದೇಶ ಕೊಡುವುದು ಅದು ಪರಿವಾದ ನಾಮದ ಅರ್ಥಾರವಿದೆ.

೨) ಒಬ್ಬನು ತನ್ನ ಯಾವುದೇ ಗುಪ್ತ ಮಾತನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ್ದರೆ ಆ ಮಾತನ್ನು ಬೇರೆ ಮೂರನೇಯವನಿಗೆ ಹೇಳುವುದು - ಪ್ರಕಟ ಮಾಡುವುದು, ಮತ್ತು ಒವರ್ ಸ್ಯಿ ಅಧಿವಾ ಪ್ರರುಷನ ಏಕಾಂತದ ಗುಪ್ತ ಬೇಷ್ಟೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಅಧಿವಾ ಗುಪ್ತ ವಚನ ಕೇಳಿ ಬೇರೊಬ್ಬನಿಗೆ ಹೇಳುವುದು ಪ್ರಕಟ ಮಾಡುವುದು ಅದು ರಹೋಭಾಷ್ಯಾನ ನಾಮದ ಅರ್ಥಾರವಿದೆ.

೩) ಒವರ್ ನ ಯಾವುದೇ ಅರ್ಥಕ್ಕೆ ತಿಳಿದು ಅವನನ್ನು ಕೆಡಿಸುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಿಂದ ಯಾವನೋ ಒಬ್ಬನಿಗೆ ಗುಪ್ತವಾಗಿ ಹೇಳಿ ಬಿಡುವುದು, ಬಾಡಿ ಹೇಳುವುದು ಅದು ವೈಶ್ವಾನ್ಯ ನಾಮದ ಅರ್ಥಾರವಿದೆ.

೪) ಯಾರಿಗೂ ಸ್ವಷ್ಟ ಹೇಳದ ಮತ್ತು ಆಚರಣ ಮಾಡದೆ, ತಿಳಿಸಿಕೊಡದೆ ಇವನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ, ಹೀಗೆ ಆಚರಣ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆಂದು ಅಸತ್ಯವಾಗಿ ಬರೆದು ಬಿಡುವದು ಅದು ಜೂಟ ಲೇಖಿಕರಣ ನಾಮದ ಅರ್ಥಾರವಿದೆ.

೫) ಒಬ್ಬರು ತಮಿಗೆ ಹೊವನೋಟಿಸಿದ್ದರೆ, ಮಸ್ತ-ಆಭರಣಗಳನ್ನು ಇಟಿದ್ದರೆ, ಅವರು ಯಾವಾಗ ಮರಳಿ ಪಡೆಯಲು ಬರುತ್ತಾರೆ ಆಗ ಅವರು ಸರಿಯಾದ ಸಂಭ್ಯೆಯನ್ನು ಮರುತ್ತು ಕಡಿಮೆ ಬೇಡಮೊಡಿದರೆ ಅವರಿಗೆ ನೀವು ಇಪ್ಪು ಇಟಿರುವಿರಿ. ಅದಲ್ಲವನ್ನೂ ತೆಗೆದುಹೊಂದು ಹೋಗಿರೆಂದು ಹೇಳುವುದು ಅದು ನ್ಯಾಷಾಪರಾಖಾರಿತಾ ನಾಮದ ಅರ್ಥಾರವಿದೆ.

೬) ಪ್ರಕಾರ ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಲಾದ ಸ್ವಾಲ್ಪ ಅಸತ್ಯದ ತ್ಯಾಗವೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಅಣುವ್ರತದಲ್ಲಿನ ಬದು ಅರ್ಥಾರಗಳು ತಾಗ್ಗಿಗೆ ಮಾಡಲು ಯೋಗ್ಯವೇ ಇವೆ.

ಅನಾದಿಕಾಲದಿಂದ ಬಹಳಷ್ಟು ಕಾಲವನ್ನುತ್ತೂ - ಅನಂತಕಾಲವನ್ನುತ್ತೂ ಈ ಬೇವನು ನಿಗೋಡ ವಾಸದಲ್ಲಿಯೇ ಕಳೆದಿದ್ದಾನೆ. ಪ್ರನಃ ಎಂದಾದರೊಮ್ಮೆ ನಿಗೋಡದಿಂದ ಹೊರ ಹೊರಟು ಬದು ಸ್ವಾಪರಗಳಲ್ಲಿ ಅಸಂಖ್ಯಾತಾಲದವರೆಗೆ ಪರಿಷ್ಟ ಮಾಡಿ ಮತ್ತೆ ನಿಗೋಡದಲ್ಲಿ ಹೊರಟು ಹೋಗುವನು. ಅಲ್ಲಿ ಅನಂತಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರನಃ ಪ್ರನಃ ಅನಂತಾನಂತಪರಿವರ್ತನವನ್ನು ಏಕೇಂದ್ರಿಯದಲ್ಲಿಯೇ ಮಾಡಿದನು. ಅಲ್ಲಿಯಂತೂ ವಾಸೀಯೂ ದೊರಕಲಿಲ್ಲ, ಜಿಹ್ವೆಂದ್ರಿಯವೂ ದೊರಕಲಿಲ್ಲ, ಅಲ್ಲಿಂದ ದ್ವೀಂದ್ರಿಯ, ತೀಂದ್ರಿಯ, ಚತುರಿಂದ್ರಿಯ, ಅಸಂಳ್ಳಿ ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯ, ಸಂಳ್ಳಿ ತಿಯ್ಯಂಬ ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ಸುನಾಗುವನು. ಅಲ್ಲಿ ಜಿಹ್ವೆಯಂತೂ ದೊರಕಿತು, ಅದರೆ ಅಕ್ಷರಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಹೇಳುವ - ಕೇಳುವ ರೂಪದ ವಾಸೀ ದೊರಕಲಿಲ್ಲ, ಅತ್ಯಂತ ಕಲಿಗಿತೆಯಂದ ಅನಂತಾನಂತ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ಮನುಷ್ಯ ಜನ್ಮದೊರಕಿತು; ಇಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡುವ ಶಕ್ತಿ ದೊರಕದರೆ ನೀಳಕುಲದವರ ಅಯೋಗ್ಯ ವಚನ, ಹಿಂಬಯ ವಚನ, ತಮ್ಮನ್ನು ಮತ್ತು ಇತರರನ್ನು ದುಖಿಯಿನಾಗಿ ಮಾಡುವಂಥ ವಚನಗಳನ್ನು ಆಡಿ ಮಹಾಪಾಪದ ಬಂಧ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ದುಗ್ಂತಿಗೆ ಪಾತ್ರನಾಗುವನು. ತನ್ನ ವಚನಗಳಿಂದಲೇ ತನ್ನ ಘಾತಕನು ತಾನಾದನು. ಕಲಿಗಿತೆಯಂದ ಯಾವುದೋ ವ್ರೋವರ್ ವ್ರಣಿದ ಉದಯದಿಂದ ಮನುಷ್ಯ ಜನ್ಮ ಪಡೆದಿದೆಯಿಂದ ಮೇಲೆ ಇದರಲ್ಲಿ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಆಡುವಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಸಾಧಾರಣಾಗಿರಬೇಕು.

ಭೋಜನ-ಪಾನ ಮಾಡುವುದು, ಕಾಮಸೇವನ ಮಾಡುವುದು, ನೇತ್ರಗಳಿಂದ ನೋಡುವುದು, ಕಿವಿಗಳಿಂದ ಕೇಳುವುದು, ಘಾರ್ತಾಗಿಂದ ಅಫ್ಘಾರ್ತಾಗಿ ಮಾಡುವನ್ನುತ್ತೂ ನಾಯಿ, ಹಂಡಿ, ಕತ್ತಿಗಳೂ ಮಾಡುತ್ತವೆ; ಏಕೆಂದರೆ ಕಣ್ಣ ಮೂಗಾಗು, ಕೆಬಿ, ನಾಲಿಗೆ, ಸ್ವರ್ವಾನ ಮತ್ತು ಕಾಮೇಂದ್ರಿಯಗಳಂತೂ ಸಮಸ್ತ ಪರುಗಳಗೂ ಇರುತ್ತವೆ. ಈ ಮನುಷ್ಯ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿಂತೂ ಒಂದು ವಚನ ಆಡುವುದೇ ಸಾರವಿದೆ, ಅಕ್ಷಯಕಾರಿಯಿದೆ. ಯಾವನು ಈ ವಾಸೀಯನ್ನು ಕೆಡಿಸುವನು ಅವನು ತನ್ನ ಸಮಸ್ತ ಜನ್ಮವನ್ನು ಕೆಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವನು.

ವಾಸೀಯಂದಲೇ ಇವನು ಪಂಡಿತನಿದ್ದಾನೆ, ಇವನು ಮೂರ್ಖನಿದ್ದಾನೆ; ಇವನು ಧರ್ಮಾತ್ಮನಿದ್ದಾನೆ; ಇವನು ಪಾಂಚಿಯಾದಾನೆ, ಇವನು ದೊರೆಯಾದಾನೆ, ಇವನು ಮಂತ್ರಿಯಾದಾನೆ, ಇವನು ಕೋತವಾಲನಿದ್ದಾನೆ, ಇವನು ರಂಕನಿದ್ದಾನೆ,

ಇವನು ಕುಲೀನನಿದ್ವಾನೆ, ಇವನು ಕುಲಹೀನನಿದ್ವಾನೆ, ಇವನು ಒಿನಾಚಾರಿಯಿದ್ವಾನೆ, ಇವನು ಉತ್ತಮ ಆಚಾರವ್ಯಳ್ಳಿವಿನಿದ್ವಾನೆ, ಇವನು ಸಂತೋಷಿಯಿದ್ವಾನೆ, ಇವನು ತೀರ್ಪ ಲೋಭಿಯಿದ್ವಾನೆ, ಇವನು ಧರ್ಮವಾಸನೆಯುಳ್ಳವಿನಿದ್ವಾನೆ, ಇವನು ಧರ್ಮವಾಸನೆಯಿಂದ ರಹಿತನಿದ್ವಾನೆ, ಇವನು ಮಿಥಾದ್ಯಾಷಿಯಿದ್ವಾನೆ, ಇವನು ಸಮೃದ್ಧಿಯಿದ್ವಾನೆಂಬುದು ಶಿಳದುಬರ್ತದೆ.

ಈತ ಸಂಕ್ಷಾರಯುತನಿದ್ವಾನೆ, ಈತ ಸಂಕ್ಷಾರರಹಿತನಿದ್ವಾನೆ, ಈತ ಉತ್ತಮಸಂಗತಿಯುಳ್ಳ ರಾಜ್ಯಸಭೆಯಲ್ಲಿ ದೃವಿನಿದ್ವಾನೆ, ಈತ ಗ್ರಾಮ್ಯದ್ವಾನೆ ನಿರ್ವಹಿಸಿದ್ವಾನೆ, ಈತ ಲೋಕ ಚರ್ಮರನಿದ್ವಾನೆ, ಈತ ಲೋಕಕ ಮೂರ್ವಿನಿದ್ವಾನೆ, ಈತ ಹಸ್ತಕಲೆ ಬಲ್ಲವನಿದ್ವಾನೆ, ಈತ ಕಲಾವಿಜ್ಞಾನ ರೂಪನಿದ್ವಾನೆ, ಈತ ಉದ್ಯಮಿ- ಪ್ರರೂಪಾಧಿಕಾರಿಯಿದ್ವಾನೆ, ಈತ ಆಲಸೀ, ಪ್ರಮಾದಿಯಿದ್ವಾನೆ, ಈತ ಮೂರನಿದ್ವಾನೆ, ಈತ ಹೇಡಿಯಿದ್ವಾನೆ, ಈತ ದಾನಿಯಿದ್ವಾನೆ, ಈತ ಚಿಪ್ಪಣಿನಿದ್ವಾನೆ; ಈತ ದಯಾವಂತನಿದ್ವಾನೆ, ಈತ ನಿರ್ದಯಿದ್ವಾನೆ, ಈತ ದೀನ ಯಾಚಕನಿದ್ವಾನೆ, ಈತ ಮಹಂತನಿದ್ವಾನೆ; ಈತ ಕ್ಷೋಧಿಯಿದ್ವಾನೆ, ಈತ ಕ್ಷಮಾತೀಲನಿದ್ವಾನೆ; ಈತ ಅಭಿಮಾನಿಯಿದ್ವಾನೆ, ಈತ ವಿನಯವಂತನಿದ್ವಾನೆ; ಈತ ಕವಟಿಯಿದ್ವಾನೆ, ಈತ ಸಿಕ್ಕಣಿದ್ವಾನೆ; ಈತ ಸರಳನಿದ್ವಾನೆ, ಈತ ವಕ್ತವನಿದ್ವಾನೆ; ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಆತ್ಮನ ಸಮಸ್ತ ಗುಣ-ದೋಷಗಳು ವಚನಗಳಿಂದಲೇ ಪ್ರಕಟಿಸಾಗುತ್ತವೆ. ಆದುದರಿಂದ ಮನುಷ್ಯ ಜನ್ಮದ ಸಾರ್ಥಕತೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕ್ಕಿಸುತ್ತದ್ದರೆ ಒಂದು ವಚನದ ಉದ್ದ್ವಲತೆಯನ್ನೇ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು.

ಈ ವಾಸ್ತವಿಯಿಂದಲೇ ನಿಜವಾದ ಉಪದೇಶವಿತ್ತು ಅರಹಂತ ಭಗವಂತರು ಮೂರು ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ವಂದನೀಯರಾಗಿ ಜಗತ್ತನ್ನು ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತನೆ ಮಾಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ವಚನದಿಂದಲೇ ಅನೇಕ ಒಿವರುಗಳ ಮಿಥಾತ್ಮಕ ಮಾರ್ಪಾತ್ರ ರಾಗಾದಿಗಳ ಮಲಪನ್ನು ಮಾರ ಮಾಡಿ, ಅವರಿಗೆ ಅಜರ, ಅಮರ, ಅವಿನಾಶೀ ಪದದ ಪ್ರಾಣಿ ಮಾಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ವಂಚ ಪರಮೇಷ್ಠಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಡ ವಚನಕೃತ ಉಪಕಾರದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಮೊದಲು ಅರಹಂತರಿಗೇ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಜ್ಞಾನೀ-ವಿತರಾಗಿಗಳ ವಚನಗಳಿಂದಲೇ ಸ್ವರ್ಗ, ನರಕ ಮೊದಲಾದ ಮೂರು ಲೋಕಗಳು ಪ್ರತ್ಯೇಕದ ಸಮಾನ ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ. ವಚನಗಳ ಸತ್ಯತೆಯ ಪ್ರಭಾವದಿಂದಲೇ ವಂಚಮಾಲದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮವನ್ನೆಯ್ಯಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿಲಿದೆ.

ಉದ್ದೂಲ ವಚನ, ವಿನಯದ ವಚನ, ಶ್ರಿಯವಚನರೂಪದ ಪುದ್ಗಲಗಳಿಂದ ಸಮಸ್ತ ಲೋಕವು ತುಂಬಿಕೊಂಡಿದೆ; ಯಾರೂ ಬೆಲೆ ಕೊಡಬೇಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಯಾರಿಗೆ ರಾಯರೆಂದು ಹೇಳುವಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಯಾವುದೇ ಅಂಗದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಕಷ್ಟವಾಗುವುದಿಲ್ಲ; ನಾಲಿಗೆ, ತುಟಿ, ಕಂತದಲ್ಲಿ ಭಿದ್ರವಾಗಿ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಯಾವ ವಚನಗಳಿಂದ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಸುಖಿವು ಉತ್ಸಂಘಾಗುವುದು ಅಂಥ ಶ್ರಿಯ ವಚನಗಳನ್ನೇ ಮಾತನಾಡಬೇಕಾಗುವುದು.

ಅಸತ್ಯ ವಚನದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದಲೇ ಮಿಥಾದೇವರುಗಳ ಆರಾಧನೆಯ ಪ್ರಪೂತಿಯು ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಯಿಂದು ಮೊದಲಾದ ಒಂಬೆಯ ಪ್ರರೂಪಕ ಮಾಡುವ ಪೇದಾದಿ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಂಸಭಕ್ಷಣ ಮೊದಲಾದ ಕುಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಪೂತಿಯೂ ಅಸತ್ಯ ವಚನಗಳಿಂದಲೇ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಕುಶಾಸ್ವರ್ಗಳ ರಚನೆ, ಅನೇಕ ಪ್ರಕಾರದ ಮಿಥಾತ್ಮಕಾರದ ಮತ್ತು, ನರಕ-ತಿರ್ಯಕ ಗಿತಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಭ್ರಮಣ ಮಾಡುವಂಥ ಸಮಸ್ತ ದುಷ್ಪ ಆಚರಣೆಯು ಈ ಅಸತ್ಯ ವಚನಗಳ ಪ್ರಭಾವದಿಂದಲೇ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ.

ಅಯೋಗ್ಯ ವಚನಗಳಿಂದಲೇ ಮನ-ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕಲಹ, ವಿಸಂವಾದ, ಪರಸ್ಪರರಲ್ಲಿ ವೈರ, ಹೊಡೆಯುವುದು, ಬಡೆಯುವದು, ಪ್ರಾಣ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು, ಕ್ಷೋಧ, ಮಾಯ, ಸಂತಾಪಮಯ, ಅಪಮಾನ ಮೊದಲಾದವು ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ. ಅಸತ್ಯತೇತಿ, ಅವಿಶ್ವಾಸ, ಹೇದದ ಕಾರಣಗಳು ಒಂದು ಅಸತ್ಯ ವಚನವಂದೇ ತೆಳಿಯುವುದು. ಅಸತ್ಯ ವಚನದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಪರಲೋಕದಲ್ಲಿ ನರಕ, ತಿರ್ಯಕಂಗತಿಗಳು ದೋರಕುತ್ತವೆ. ಕುಮನುಷ್ಯರಲ್ಲಿ ನೀಡ, ಬಾಂಡಾಲ, ಚರ್ಮಕಾರ, ಭಿಲ್ಲು ಕಟುಕ ಇತ್ಯಾದಿ ಕುಲಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅಸತ್ಯ ವಚನವೇ ಉತ್ಸಂಘಾರಿಸುತ್ತಿದೆ. ಅನೇಕ ಭವಗಳಲ್ಲಿ

ದರಿದ್ರೀ, ರೋಗಿ, ಮೂಗ, ಕವುದ, ಒನ್ನ, ದೀನ ಮೊದಲಾದವು ಅಸತ್ಯ ವಚನದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದಲೇ ಆಗುತ್ತವೆ.

ಸಮಸ್ತ ದುಃಖದ ಮೂಲವು ಒಂದು ಅಸತ್ಯ ವಚನದೇ ಇದೆ. ಅದುದರಿಂದ ಬೇಗನೆ ಅಸತ್ಯ ವಚನದ ತಾಗ ಮಾಡಿ ಒಂದು ಸತ್ಯವಚನ ಶ್ರಿಯವಚನದಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಪ್ರತಿ ಮಾಡಬೇಕಾಗುವುದು. ನಿಮ್ಮ ವಚನಗಳು ಎಲ್ಲಾಗೂ ಆದರಿಸಲು ಯೋಗ್ಯ. ಅನೇಕ ದೇವ ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ಮಾನ್ಯ ಮಾಡಲು ಯೋಗ್ಯವಾಗಿರಬೇಕಾಗುವುದು. ಸಮಸ್ತ ಕೃತದ ಪಾರಂಗತವಿರುವ ಮ್ರತಕೇವಲೀತನ, ಗೂಧರತನಗಳು ಸತ್ಯವಚನದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದಲೇ ಪ್ರಪ್ರವಾಗುತ್ತವೆ. ಅದುದರಿಂದ ಅಸತ್ಯದ ತಾಗದಿಂದಲೇ ಹೇಚದ ಶಲ್ಲಾಗಾವಿದೆ. ಅದನ್ನೇ ಪ್ರದುಜಾರ್ಥ - ನಿಮ್ಮ ಪಾಯದಲ್ಲಿ ಉಬಾಯ್ ಅಮೃತಭಂದ್ರಾದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಹೇಣು ಪ್ರಮತ್ತಯೋಗೇ ನಿರ್ದಿಷ್ಟೇ ಸಕಲವಿತಫಾವಚನಾನಾಮ್ |

ಹೇಯಾನುಘಾನಾದೇರನುವದನಂ ಭವತಿ ನಾಸತ್ಯಮ್ ||೧೦೦|| ಪ್ರ.ಸಿ.

ಭೋಗೋಪಭೋಗಸಾಧನಮಾತ್ರಂ ಸಾವದ್ಯಮುಕ್ತಮು ಮೋಕ್ತಮ್ |

ಯೇ ತೇತಿ ತೇವಷಂಸ್ವತಂ ಸಮಸ್ತಮಾಪ ನಿತ್ಯಮೇವ ಮುಂಂಂತಂ ||೧೦೧||ಪ್ರ.ಸಿ.

ಅರ್ಥ :- ಭಗವಂತರು ಪ್ರಮತ್ತಯೋಗವನ್ನ ಸಮಸ್ತ ಅಸತ್ಯ ವಚನದ ಮೂಲ ಕಾರಣವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಕಾಂತಿಯದ ಅಧಿನಿವಾಗಿ ಯಾವ ವಚನ ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ ಅದು ಅಸತ್ಯ ವಚನವಿದೆ. ಕಾಂತಿಯದಲ್ಲಿದೆ ಕೂಡುವುದು, ಕೂಳುವುದು, ಧರಿಸುವುದು, ತಾಗ ಮಾಡುವುದು, ಗೃಹಗ್ರಾಮ ಮಾಡುವುದು ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಹೇಳುವುದು ಅದು ಅಸತ್ಯವಚನವಿಲ್ಲ. ಗೃಹಸ್ಥನು ತನ್ನ ಭೋಗೋಪಭೋಗ ಸಾಧನ ಮಾತ್ರದ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ಸದೋಪ ವಚನ ತಾಗ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥನಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅನ್ಯ ನಿರಘರಕ ಪಾಪಬಂಧ ಮಾಡುವಂಥ ಸಮಸ್ತ ಅಸತ್ಯ ವಚನಗಳ ತಾಗವನ್ನು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಮಾಡಬಿಡಬೇಕಾಗುವುದು.

ಭಾವಾರ್ಥ :- ಕೇವಲ ತಮ್ಮ ಭೋಗೋಪಭೋಗದ ಸಾಧನದ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ಸದೋಪ ವಚನದ ತಾಗವಾಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅಸತ್ಯ ವಚನದ ತಾಗ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಜಾಗರೂಕತೆಯಿರುವುದರ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿದೆ. ವರ್ಧಾ ಅಧಿಕ ಅರಂಭ, ಅಧಿಕ ಪರಿಗ್ರಹದ ಕಾರಣ, ದುಧ್ಯಾಗ್ರಹನದ ಕಾರಣ, ತಮಗೆ ಹಾಗೂ ಅನ್ಯರಿಗೆ ಸಂತಾಪದ ಕಾರಣವಾದಂಥ ನಿಂದ್ಯ ವಚನದ - ಸದೋಪ ವಚನದ್ವಂತೂ ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ತಾಗ ಮಾಡುವುದು ಶೈಷ್ವವಿದೆ. ಈ ಕೂಕಾರ ಸ್ವಾಲ್ಪ ಅಸತ್ಯದ ತಾಗವನಿಂಬ ಹೆಚ್ಚಿನ ವರದನೆಯ ಅನುಷ್ಠಾತನನ್ನು ಹೇಳಲಾಯಿತು.

ಈಗ ಸ್ವಾಲ್ಪ ಕಳವಿನ ತಾಗ ನಾಮದ ಮೂರನೆಯ ಅನುಷ್ಠಾತ ಹೇಳುವಂಥ ಸೂತ್ರ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, -

ನಿಹಿತಂ ವಾ ಪತಿತಂ ವಾ ಸುವಿಷ್ಟಂ ವಾ ಪರಿಸ್ಥಮವಿಸ್ಪಷ್ಟಂ |

ನ ಹರತಿ ಯನ್ನ ಚ ದತ್ತೇ ತದಸ್ಯಶಚೋಯಾದುಪಾರಮಣಮ್ ||೧೦೨||

ಅರ್ಥ :- ಯಾವನೋ ಪ್ರದುಜನ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಮೂಳಿಟ್ಟಿರುವ ಧನವರಲಿ, ಯಾವುದೇ ಸಾಂಸಾರಿಕ ಮಹಿಳೆಯಲ್ಲಿ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಮನ ಮೊದಲಾದವಪುಗಳಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಸಿಟ್ಟಿರುವ ಧನವರಲಿ, ತಮಗೆ ನಾಂಸಾಗಿ ಒಷಿಸಿರಲಿ, ತಮ್ಮ ಮನಸೆಯಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ಮನಸೆಯಲ್ಲಿ ತಮಗೆ ತೆಳುವದ - ಸೂಚಿಸದೆ ಇಟ್ಟಿಬಿಟ್ಟಿರಲಿ, ಉರಲ್ಲಿನಗರದಲ್ಲಿ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ವಸದಲ್ಲಿ ಉದ್ದಾಗಿಸದಲ್ಲಿ ಎಸೆಪಿರಲಿ, ತಮಗೆ ಒಟ್ಟಿನಿಂದು ಎಸೆಕೆಯಲ್ಲಿ ತಪ್ಪಾಗಿ ಹೋಗಿರಲಿ; ತಮ್ಮ ಸಾನದಲ್ಲಿ ಮನೆತು ಉಟ್ಟಿರಲಿ, ಬಿದ್ದಿರಲಿ, ಅಥವಾ ಕೊಡು-ಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಎಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಮನೆತು ಹೋಗಿರುವ ದುಷ್ಪ ರೂಪಾಯಿ, ಸ್ವಾರ್ಥಮುದ್ದ, ಆಧರಗ್ರಹ ವಸ್ತು ಮೊದಲಾದವು ಅಧಿಕ ಬೆಲೆಯಿರಲಿ ಅಥವಾ ಕ್ರಮೀ ಬೆಲೆಯಿರಲಿ ಕೂಡಿರುವುದನ್ನು ಗೃಹಗ್ರಾಮ ಮಾಡಬಾರದು. ಇತರರ ವಸ್ತುವನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಬೇರೆ ಯಾರಿಗೂ ಕೊಡಬಾರದು. ಇದು ಸ್ವಾಲ್ಪ ಕಳವಿನ ತಾಗವಾಗ ಅನುಷ್ಠಾತವಿದೆ. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸಾಮ್ಮಿ ಕಾರ್ತಿಕೇಯ ಮನಸಿಗಳಂತೂ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, -

ಜೋ ಬಹುಮುಲ್ಲಂ ವಹ್ಯಂ ಅಪ್ಯಾಮಲ್ಲೀಣ ಸೇಯ ಗಿಣ್ಣಿದಿ ।

ವೀಸರಿಯಂಬ ಇ ಗಿಣ್ಣಿದಿ ಲಾಹೇ ಭೋಯೀವ ತೂಸೇದಿ ॥೩೫॥ ಕಾ. ಅನು.

ಅರ್ಥ :- ಯಾವನಿಗೆ ಸೂಲ ಕಳುವಿನ ತಾಗಿಗಿರ್ತತದೆ ಅವನು ಅಧಿಕ ಬೆಲೆಯ ಪಸ್ತುವನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ಬೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಗುಡಣ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಹೇಗೆಂದರೆ ಯಾವನೋ ಒಂದು ಪುರುಷನು ತನ್ನ ಪಸ್ತುವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಲೇಖ ಮಾತ್ರ ತಮಗೆ ಮಾರಿದರೆ ಒಂದೊಂದಾಲು ರೂಪಾಯಿಯಲ್ಲಿ ಮಾರಿಯಿಡುವುದು. ಅದರೆ ಅವನು ಆ ಪಸ್ತುವನ್ನು ನೇರವಾಗಿಯೇ ಬಂದು ತಮಗೆ ಒಟ್ಟಿಸುವನು ಮತ್ತು ಇದರ ಯಾವ ಸರಿಯಾದ ಬೆಲೆಯಾಗುತ್ತದೆ ಅದನ್ನು ತಾವು ನಾಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಬಿಡುತ್ತಿರುವುದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಅಲ್ಲಿ ಅವನು ಇದು ಒಂದೂ ಕಾಲು ರೂಪಾಯಿಯ ಪಸ್ತುವಿದೆಯೆಂಬುದನ್ನು ಶ್ವಾಸಾಗಿ ತಿಳಿದೂ ಕೂಡ ತೋಭುದ ಪರಾಗಿ ಒಂದು ರೂಪಾಯಿಗೆ ಕೊಂಡುಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾದ ಬೆಲೆಯನ್ನೇ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಇತರರು ಮರೆತು ಯೋದ ಪಸ್ತುವನ್ನು ಗುಡಣಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಯಾವನೋ ನಿರ್ಧಾನ ಅಥವಾ ಅಜ್ಞಾನಿಯ ಪಸ್ತುವು ನಮಗೆ ಅಲ್ಲಿ ಬೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮೊರೆತರೆ ಒಳ್ಳೆಯಿಡಿದೆಯಂಬ ಪರಿಶಾಮವನ್ನೂ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಅವನಂತೂ ಅಲ್ಲಿಉಬದಲ್ಲಿಯೇ ಅತ್ಯಂತ ಸಂತುಷ್ಟಾಗಿರುತ್ತಾನೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :- ಯಾವನು ಪಣಿದ ದ್ವಾರಾ ರದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಸೌಕರಿಯಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿ ಲಾಭವಾದರೂ ಕೂಡ ಸಂತುಷ್ಟಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತಾನೆ, ಅಧಿಕದ ಅಪೇಕ್ಷೆ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಅವನಿಗೆ ಸೂಲ ಕಳುವಿನ ತಾಗಿಗಿರ್ತದೆಯೆಂದು ತಿಳಿಯುವುದು.

ಈ ಅಭೋಯೂರ್ಗಾಣವುತ್ತದೆ ಬಹು ಅತಿಭಾರಗಳನ್ನು ಹೇಳುವಂಥ ಮಾತ್ರ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. -

ಚೌರಪ್ಯೋಗ ಚೌರಾಧ್ರಾದಾನ ವಿಲೋಪಸದೃಶಸ್ವಿಶಾಃ ।

ಹೀನಾಧಿಕವಿನಿಮಾನಂ ಪಂಬಂಸ್ಯೇಯೀ ವೃತೀಪಾತಾಃ ॥೫೮॥

ಅರ್ಥ :- ಅಭೋಯೂರ್ಗಾಣವು ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಂತರ್ವಾಕತದಲ್ಲಿ ಬಹು ಅತಿಭಾರಗಳಿಂದ.

೧) ಸ್ವಯಂ ತಾವಂತೂ ಕಳುವ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಅದರೆ ಇತರರಿಗೆ ಕಳುವ ಮಾಡುವ ಪ್ರೇರಕ ಕೊಡಲಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಕಳುವ ಮಾಡುವ ಉಪಾಯ ತಿಳಿಸಿಕೊಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅದು ಜೋರಪ್ಯೋಗ ನಾಮದ ಅತಿಭಾರವಿದೆ.

೨) ಕ್ಷುಸಿಂದ ಕಳುವ ಮಾಡಿ ತಂದ ಧನವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಅದು ಜೋರಾರ್ಥಾದಾನ ನಾಮದ ಅತಿಭಾರವಿದೆ.

೩) ಬಾಡತನಾಯಿದ ರೀತಿ ಬಿಟ್ಟು ಅನ್ನರೀತಿಯಿಂದ ಧನಗುಡಣ ಮಾಡುವುದು, ಮತ್ತು ಮೊರೆಯ ಅಜ್ಞೀಯ ಪ್ರಕಾರ ಯಾವ ಕಾಯೂ ಮಾಡುವುದರ ನಿಷೇಧವಿದೆ, ಆ ಕಾಯೂವನ್ನು ಮಾಡಿ ಧನಗುಡಣ ಮಾಡುವುದು ಅದು ವಿಲೋಪವುಂಬ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅತಿಭಾರವಿದೆ.

೪) ಅಧಿಕಬೆಲೆಯಿಳ್ಳ ಪಸ್ತುವಿನಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿಬೆಲೆಯ ಪಸ್ತುವನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ನಡೆಮಾಡುವುದು ಅದು ಪಾದ್ಯರಸಸ್ವರ್ವನಾಮದ ಅತಿಭಾರವಿದೆ. ಹೇಗೆಂದರೆ ತುಪ್ಪದಲ್ಲಿ ಎಕ್ಕು ಸೇರಿಸುವುದು, ತುದ್ದ ಚಿನ್ನದಲ್ಲಿ ಕೃತಿಮ ಚಿನ್ನ ಸೇರಿಸುವುದು ಅದು ಸದೃಶಸ್ವಿವಿದೆ.

೫) ಕೊಡುವ ತಕ್ಷಿದಿ ಮೊದಲಾದುವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿದ್ದುವುದು ಮತ್ತು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ಅಧಿಕ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿದ್ದುವುದು ಅದು ಹೀನಾಧಿಕ ಮಾನೋನ್ಯಾನಪುಂಬ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅತಿಭಾರವಿದೆ.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಸೂಲ ಕಳುವಿನ ತಾಗಿ ನಾಮದ ಅಂತರ್ವಾಕದಲ್ಲಿ ಈ ಬಹು ಅತಿಭಾರಗಳು ತಾಗಿಯೋಗ್ಯವಿವೆ.

ಈ ಕಳವಿಗೆ ಸಮಾನವಾಗಿ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದು ಅಪರಾಥವಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ಯೆ ಉಟ್ಟಿತೆ, ಕುಲ, ಧರ್ಮ, ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ವಿನಾಶ ಮಾಡುವಂಥ ಮತ್ತು ಸಮಸ್ಯೆ ಪ್ರತೀತಿ, ದೊಡ್ಡಿಕೆಯ ವಿಧ್ಯಂಸ ಮಾಡುವಂಥದ್ದು ಈ ಕಳವು ಇದೆ. ಕಳವಿನ ಧನವು ಕೂಡ ವೇಶ್ಯಾ ಸೇವನೆಯಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರೀಯಲ್ಲಿ ವ್ಯವಸಾಗಳಲ್ಲಿ ಅಭಕ್ಷತೆ ಭಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ವಿಚರ ಆಗುತ್ತದೆ, ಮತ್ತು ಚೇರೆ ಯಾರ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿಯೇ ಇಟ್ಟು ಬಿಡಲಾಗುತ್ತದೆ, ಸಂತೋಷವಿರುವುದಿಲ್ಲ, ಅಖಿಂದ ಕ್ಷೇತ್ರವೇ ಉಳಿದುಬಿಡುತ್ತದೆ. ಒಂದು ವೇಳೆ ಕಳವಿನ ಧನವ ಸುಳಿವು ಸಿಕ್ಕಿದರೆ ಕಳ್ಳನಿಗೆ ದೊರೆಗಳು ತೀವ್ರ ದಂದನೆ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಸಮಸ್ಯೆ ಜನರು ಹೊಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಕ್ಯಾ-ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಕತ್ತಲಿಸಿ ಹಾಕುವುದು, ಸರ್ವಸ್ವ ಪರಣ ಮೊದಲಾದ ದಂಡನೆಗಳು ಇಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತವೆ; ಪರಿಯೋಜನದಲ್ಲಿ ನರಕ ಮೊದಲಾದ ಕುಯೋನಿಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಷ್ಟಮಣ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಈಗ ಸ್ಮಾಲ್ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯೆ ನಾಮದ ಅಣುವ್ರತದ ಸ್ವರೂಪ ನಿರೂಪಿಸುವಂಥ ಮೊತ್ತ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, -

ನ ಚ ಪರದಾರಾನ್ ಗಂಭೀರ್ ನ ಪರಾನ್ ಗಮಯತಿ ಚ ಪಾಪಭೀತೇಯಾತ್ |

ಈ ಪರದಾರನಿವೃತ್ತಿಃ ಸ್ವದಾರಸಂತೋಷನಾಮಾಪಿ ||೫೯||

ಅರ್ಥ :- ಯಾರು ಪಾಪದ ಭಯದಿಂದ ಪರಸ್ಪರೀಯ ಕಡೆಗೆ ತಾವು ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ, ಮತ್ತು ಪರಸ್ಪರೀಯ ಕಡೆಗೆ ಇತರರನ್ನು ಕಳುಹುವುದಿಲ್ಲ, ಅದು ಸ್ವಧಾರ ಸಂತೋಷನಾಮದ ಅರ್ಥವಾ ಪರಸ್ಪರೀಯ ತ್ಯಾಗನಾಮದ ಅಣುವ್ರತವಿದೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :- ಯಾರು ತಮ್ಮ ಜಾತಿಯ, ಕುಲೀನ ಮನೆತನದ, ಸಾಕ್ಷಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಸ್ತ್ರೀಯಲ್ಲಿಯೇ ಸಂತೋಷ ಧಾರಣ ಮಾಡಿ; ಅವಳಿಂದ ಭಿನ್ನವಾದ ಅನ್ಯ ಸಮಸ್ಯೆ ಸ್ತ್ರೀಯರಲ್ಲಿ ರಾಗಭಾವದ ತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿ; ಪರಸ್ಪರ, ವೇಕ್ಕೆ, ದಾಸಿ, ಕುಲಟೆ, ಅವಿವಾಷಿತ ಮೊದಲಾದ ಸ್ತ್ರೀಯರಲ್ಲಿ ವಿರಾಗತೆಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತರಾಗಿ, ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ರಾಗ ಭಾವಮೊಡನೆ ಭೇಟಿಯಾಗುವುದು, ಮಾತುಕರೆ ಮಾಡುವುದು, ಅವಲೋಕನ ಮಾಡುವುದು, ಸ್ವರ್ವ ಮಾಡುವುದು ಮೊದಲಾದವರ್ಗ ತ್ಯಾಗ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ; ಅವರು ಪರಸ್ಪರೀಯ ತ್ಯಾಗಿ ಮತ್ತು ಸ್ವಧಾರ-ಸಂತೋಷಿಯೆಂದೂ ಕರೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ಈಗ ಸ್ವಧಾರ ಸಂತೋಷ ವ್ರತದ ಐದು ಅತಿಭಾರಗಳನ್ನು ಹೇಳುವಂಥ ಮೊತ್ತ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, -

ಅನ್ಯ ವಿವಾಹಕರಕಣಾನಂಗತ್ತಿಂದಾವಿಟತ್ವೇವಿವುಲತ್ವಃ |

ಇತ್ಯರಿಕಾಗಮನಂ ಭಾಸ್ಯರಣಸ್ಯ ಪಂಚ ವ್ಯತೀಭಾರಾಃ ||೬೦||

ಅರ್ಥ :- ಅಸ್ಯರ ಎಂದರೆ ಸ್ಮಾಲ್ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯೆ ವ್ರತದ ಯಾವ ಐದು ಅತಿಭಾರಗಳದೆ ಅವು ತ್ಯಾಗ ಯೋಗ್ಯವಿವೆ.

೧) ತಮ್ಮ ಪ್ರತ್ಯು-ಪ್ರತ್ಯಯ ಹೊರತಾಗಿ ಇತರರ ಪ್ರತ್ಯು-ಪ್ರತ್ಯಿಯರ ಮದುವೆಯನ್ನು ಸಮಂತಾತ್ ಎಂದರೆ ತಾವ ರಾಗಿಯಾಗಿ ಮಾಡಿಸುವುದು ಅದು ಅನ್ಯ ವಿವಾಹಕರಕಣ ನಾಮದ ಅತಿಭಾರವಿದೆ.

೨) ಕಾಮದ ನಿತ್ಯತ ಅಂಗವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ಅನ್ಯ ಅಂಗಗಳಿಂದ ಕ್ರೀಡೆ ಮಾಡುವುದು ಅದು ಅನಂಗತ್ತಿಂದ ನಾಮದ ಅತಿಭಾರವಿದೆ.

೩) ನಪ್ಯಂಸಕ ಪುರುಷನನ್ನು ಸ್ತ್ರೀಯ ವೇಷದಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಿ ಮನ-ವಚನ-ಕಾಯದಿಂದ ಕುಶೀಲದ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಮಾಡುವುದು ಮತ್ತು ಇತರಿಂದ ಮಾಡಿಸುವುದು ಅದು ವಿಟತ್ವನಾಮದ ಅತಿಭಾರವಿದೆ.

೪) ಕಾಮ ಸೇವನೆಯ ತಪ್ಪೆ ತೀವ್ರತೆ ಲಾಲಸೆಯನ್ನಿಂದುವುದು ಅದು ವಿವುಲತ್ವಃ ನಾಮದ ಅತಿಭಾರವಿದೆ.

೫) ಪತಿಯಲ್ಲದ ವೇಕ್ಕೆ ಮೊದಲಾದ ಮತ್ತು ವ್ಯಭಿಚಾರಿನ, ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ಇತ್ಯಾರ್ಥಿಕಯೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆ

ವ್ಯಾಖ್ಯಾತಿಗೇ ಸ್ತೋಯರ ಮನಗೆ ಬರಹೊಗುವುದು, ಅವರನ್ನು ತಮ್ಮ ಮನಗೆ ಕರೆಸುವುದು, ಅವರೊಂದನ್ನು ಕೂಡ-ಕೊಳ್ಳುವಿಕೆ ಮಾಡುವುದು ಮಾತುಕೆ ಮಾಡುವುದು, ಅವರ ರೂಪ-ಕೃಂಗಾರಗಳನ್ನು ಸೋಧುವುದು ಅದು ಇತ್ತಾರೀಕಾಗಮನ ನಾಮದ ಅರ್ಥವಾಗಿದೆ.

ಈ ಒದು ಮೂಲ ಬ್ರಹ್ಮಚಯವ್ಯತದ ಅರ್ಥಿಭಾರಗಳನ್ನು ದೂರದಿಂದಲೇ ಬಿಟ್ಟು ಕೊಡುವುದು ಯೋಗ್ಯವಿದೆ. ದೇವಗಳಿಂದ ಪೂಜ್ಯವಿರುವಂಥ ಆ ಬ್ರಹ್ಮಚಯವ್ಯತದ ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಬೇಕನ್ನುವರು ತಮ್ಮ ವಿವಾಹಿತ ಸ್ತೋಯನ್ನು ಹೊರತು ಪಡಿಸಿ ಉಳಿದ ತಾಯಿ, ಮಗಳು, ಸೋದರಿ, ಸೋಸೆ ಮೊದಲಾದವರ ಹತ್ತಿರ ಮತ್ತು ಏಕಾಂತ ಸ್ತೋನದಲ್ಲಿ ಕೂಡ ವಾಸ ಮಾಡಬಾರದು. ಅನ್ಯ ಸ್ತೋಯರ ಮುಖ ಕಣ್ಣಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮ ಕಣ್ಣಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ - ಇರಿಸಿ ಸೆಟ್ಟಿದ್ದ್ವಾಸ್ತಿಯಿಂದ ಸೋಡಬಾರದು. ಶೀಲವಂತ ಪ್ರಯಾಂತ ಕಣ್ಣಗಳಿಂತೂ ಅನ್ಯ ಸ್ತೋಯರನ್ನು ಸೋಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಕೂಡಲೇ ಮುಕ್ಕೆ ಬಿಡುತ್ತದೆ.

ಈಗ ಪರಿಗ್ರಹ ಪರಿಮಾಣ ಅಳುವ್ವತವನ್ನು ಹೇಳುವಂಥ ಸೂತ್ರ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, -

ಧನಧಾನ್ಯಾದಿಗ್ರಂಥಂ ಪರಿಮಾಯ ತತೋಽಧಿಕೇಮು ನಿಷ್ಪತ್ತಾ ।

ಪರಿಮಿತಪರಿಗ್ರಹಃ ಸ್ಯಾದಿಖಾಪರಿಮಾಣನಾಮಾಹಿ ॥೩೧॥

ಉಳಿ - ತಮ್ಮ ಪರಿಕಾಮದಲ್ಲಿ ಪರಿಗ್ರಹದಿಂದ ಸಂತೋಷವಾಗುವಮ್ಮೆ ಧನ, ಧಾನ್ಯ, ಬ್ರಹ್ಮಚ, ಚತುಷ್ಪತಿ, ಕ್ಷೇತ್ರ, ವಾಸ್ತು, ಅಭರಣ (ವಾಹನ, ಆಸನ, ಪಶ್ಚಿಮಾತ್ರ) ಮೊದಲಾದ ಪರಿಗ್ರಹದ ಪರಿಮಾಣದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಜ್ಯೇಯ ಭಾವವಿದುವುದು ಅದು ಪರಿಮಿತ ಪರಿಗ್ರಹನಾಮಾದ ಅಳುವ್ವತವಿದೆ. ಇದನ್ನು ಇಂತಹ ಪರಿಮಾಣ ನಾಮದಿಂದಲೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಯಾವನ ಘಟಿರ ವರ್ತಮಾನದಲ್ಲಿಂತೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಪರಿಗ್ರಹವಿದೆ, ಆದರೆ ಇಚ್ಛೆಯು ಅಧಿಕವಿದುವುದರಿಂದ ಅಧಿಕ ಧನದಲ್ಲಿ ಪರಿಮಾಣ ಮಾಡಿ ಮಾಡಿದೆ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಅವನು ಕೂಡ ಧನಾರ್ಥಕ್ಕಿಷ್ಟಿಯುಳಿವನೇ ಇದ್ದಾನೆ. ಘಟಿಯುದ್ದಾನೆ, ಆದರೆ ಅನ್ಯಾಯದಿಂದ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದರ ತ್ಯಾಗವನ್ನು ದೃಢತೆಯಂದ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಹೇಗೆಂದರೆ ಒಬ್ಬರ ಘಟಿರ ವರ್ತಮಾನದಲ್ಲಿನೂದು ರೂಪಾಯಿ ಪರಿಗ್ರಹವಿದೆ, ಆದರೆ ಒಂದು ಸಾಂಪರ್ಯಾಪಾಯಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಗ್ರಹಗಳ ಮಾಡಲಾರೆನೆಂದು ಒಂದು ಸಾಂಪರ್ಯಾಪಾಯಿಯ ಪರಿಗ್ರಹ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ, ಅದೂ ಕೂಡ ವ್ಯತಿವಿದೆ; ಆದರೆ ಸಾಂಪರ್ಯಾಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಅನ್ಯಾಯದಿಂದ ಗ್ರಹಗಳ ಮಾಡಲಾರೆನೆಂದು ದೃಢ ನೀಯಮ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಪರಿಗ್ರಹದ ಪರಿಮಾಣ ಮಾಡಿದಲ್ಲದೆ ಪರಿಕಾಮವು ಸಿರಂತರ ಅನೇಕ ಪಶ್ಚಿಮಗಳನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿ ಪರಿಭೂತಿಗಳಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತದೆ.

ಸಮಸ್ಯೆ ವಾಗ್ಗೆ ಮೂಲಕಾರಣವು ಪರಿಗ್ರಹವಿದೆ, ಸಮಸ್ಯೆಯವ್ಯಾಧಾನವು ಪರಿಗ್ರಹದಿಂದಲೇ ಆಗುತ್ತದೆ, ಅದುದರಿಂದ ಭಗವಂತರು ಮೂಳೆಯನ್ನು ಪರಿಗ್ರಹವೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಬಾಷ್ಯ ಪರಿಗ್ರಹವನ್ನೂ ಅನ್ಯ-ಪಶ್ಚಿಮವು ಹಾಸಿಸಲು ಕುಟುಂಬ ಮಾತ್ರವಿದ್ದರೂ ಒಂದು ಹೇಳಿ ಪರವಸ್ತುವಿನಲ್ಲಿ ಮಹಿತ (ಜಯಿ) ಸಂಭವನ್ನಾರೆ ಅವನು ಪರಿಗ್ರಹಿಯೇ ಇದ್ದಾನೆ.

ಪರಮಾಗಮದಲ್ಲಿ ೧) ಏಧ್ಯಾತ್ಮ ೨) ವೇದ, ೩) ರಾಗ, ೪) ದ್ಯೇಷ, ೫) ಕ್ಷೋಧ, ೬) ಮಾನ, ೭) ಮಾಯ, ೮) ಲೋಭ, ೯) ಧಾನ್ಯ, ೧೦) ರತ್ನ, ೧೧) ಅರ್ತ, ೧೨) ಚೋಳ, ೧೩) ಭಯ ಮತ್ತು ೧೪) ಸುಸುಷ್ಯೇಯಂದು ಪರಿಸಾಲ್ಯಾ ಪ್ರಕಾರದ ಅಂತರಂಗ ಪರಿಗ್ರಹಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದೆ.

ಮಿಥಾತ್ಮಾವಂದದಲ್ಲಿ ಆನಾದಿಕಾಲದಿಂದ ದೇಹ ಮೊದಲಾದ ಪರದ್ವಾಗಳಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವಾದಿ ಪರಿಸಾಲ್ಯಾ ಪರಿಸಾಲ್ಯಾ ಮಾಡಿದೆ. ಈ ದೇಹವೇ ನಾನಿದ್ದೇನೆ, ಜಾತಿನಾನಿದ್ದೇನೆ, ಕುಲನಾನಿದ್ದೇನೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಪರಬ್ರಹ್ಮಲಾಗಳಲ್ಲಿ ಆಶ್ಚರ್ಯಾದಿಯು ಅನಾದಿಯಂದಲೇ ಅಂಟಿಕೊಂಡಿದೆ, ಆದೇ ಬುದ್ಧಿಯು ಏಧ್ಯಾತ್ಮಾಬುದ್ಧಿಯಾದೆ. ರಾಗ-ದ್ಯೇಷ ಭಾವಗಳು,

ಕೋಧಾದಿಭಾವಗಳು ಮೋಹಕಮರ್ಚಿಂದ ಮಾಡಲಾದ ಭಾವಗಳಿಂದ. ಆ ಭಾವಗಳಲ್ಲಿ ಆತ್ಮನದ ಸಂಕಲ್ಪವೇ ಮಾಫಾತ್ಮೆ ಪರಿಗ್ರಹವಿದೆ. ಕಾಮದಿಂದ ಉತ್ಸಂಸ್ವಾದ ವಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಲೀನವಾಗಿ ಹೋಗುವುದು, ರಾಗ, ದೈಖ, ಕೋಧ, ಮಾನ, ಮಾಯ, ಲೋಭ, ಹಾಸ್ಯ ಮೊದಲಾದ ಅದು ಸೋಕಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಆತ್ಮನದ ಭಾವವಿದುವುದು ಅದು ಅಂತರಂಗ ಪರಿಗ್ರಹವಿದೆ. ಯಾವನಿಗೆ ಅಂತರಂಗ ಪರಿಗ್ರಹದ ಅಭಾವವಾಗಿದೆ, ಅವನಿಗೆ ಬಾಹ್ಯ ಪರಿಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಮಮತೆಯಿರುವುದಿಲ್ಲ.

ಪರಿಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಮಮತೆಯಿರುವುದರ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಕಾರದ ಅನೇತಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಪರಿಗ್ರಹದ ಉಚ್ಯೇಯಿಂದ ಒಂದೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ, ಅದಕ್ಕೆ ನುಡಿಯುತ್ತಾನೆ, ಕಳೆಪು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ, ಕುರೀಲದ ಸೇವನೆಯನ್ನೂ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಪರಿಗ್ರಹದ ಸಲುವಾಗಿ ಸತ್ತು ಹೋಗುತ್ತಾನೆ, ಅನ್ಯರನ್ನು ಕೊಂಡು ಹಾಕುತ್ತಾನೆ, ಅತ್ಯಂತ ಕೋಧ ದಾಡುತ್ತಾನೆ, ಪರಿಗ್ರಹದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ತೀರ ಅಧಿಮಾನ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಪರಿಗ್ರಹದ ಸಲುವಾಗಿ ಅನೇಕ ಮಾಯಾಚಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಪರಿಗ್ರಹದ ಮಮತೆಯಿಂದ ಅತ್ಯಂತ ಲೋಭ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಅಧಿಕ ಅರಂಭ ಹಾಗೂ ಅಧಿಕ ಕಾಣಿಸುವ ಪರಿಗ್ರಹದೇ ಇದೆ. ಯಾರು ಸಮಸ್ತ ಶಾಬದಂದ ಬಿಂಗಾನೇ ಹೊಂದಲಬೇಕ್ಕಾಗುತ್ತಾರೆ ಅವರು ಪರಿಗ್ರಹದಿಂದ ವಿರ್ತುರಾಗುತ್ತಾರೆ.

ಉದನ್ನೇ ಕಾತ್ಮಿಕೇಯ ಅನುಭ್ರೇಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಕಾತ್ಮಿಕೇಯ ಶಾಂತಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, -

ಕೋ ಇ ವಸೋ ಇತ್ತಿದಙೇ ಕಸ್ತಿ ಇ ಮಯೋಣ ಎಂದಿಯಂ ಮಾಣಂ ।

ಕೋ ಇಂದಿವಿಹಿಂ ಇ ಜಯೋ ಕೋ ಇ ಕಸಾವಿಹಿಂ ಸಂತತೋಽಃ ॥೨೮೧॥

ಮೋ ಇ ವಸೋ ಇತ್ತಿದಙೇ ಮೋ ಇ ಜಯೋ ಇಂದಿವಿಹಿಂ ಮೋಹಣ ।

ಜೋ ಇ ಯ ಗಿಣ್ಣಾದಿ ಗಂಥಂ ಅಬ್ಯಂತರ ಬಾಹಿರಂ ಸವ್ಯಾ ॥೨೮೨॥

ಜೋ ಲೋಹಂ ಸಹಸ್ರತ್ವಂ ಸಂತೋಸ-ರಸಾಯಣೇಣ ಸಂತುಷ್ಯೋ ।

ಸಹಾದಿ ತಿಣ್ಣಾ ದುಢಾ ಮಣ್ಣಂತೋ ಎಣಸ್ರರಂ ಸವ್ಯಾ ॥೨೮೩॥

ಜೋ ಪರಿಮಾಣಂ ಕುವ್ಯಾದಿ ಧಣಧಾಣ ಸುವಣ್ಣಾ ವಿತ್ತಮಾಕಣಂ ।

ಉಪಾಂಗಂ ಜಾಣತ್ವಾ ಅಣುವ್ಯಾದಂ ಪಂಚಮಂ ತಸ್ಸಿ ॥೨೮೪॥ ಕಾ.ಅ.

ಅಭ್ರ :- ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಯಾರು ಸ್ತ್ರೀಯರ ಪರದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ? ಕಾಮ ವಿಕಾರವು ಯಾರ ಮಾನದ ವಿಂಡನ ಮಾಡಿಲ್ಲ? ಇಂದಿಯಗಳಿಂದ ಯಾರು ತಾನೆ ಪರಾಜಿತರಾಗಿಲ್ಲ? ಕಾಣಾಯಗಳಿಂದ ಯಾರು ತಾನೆ ಸಂತಪ್ತರಿಲ್ಲ?

ಸಮಸ್ತ ಸಂಖಾರೀ ಜೀವರುಗಳು ಸ್ತ್ರೀಯರ ಪರೀಭೂತರಾಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಕಾಮ ವಿಕಾರವು ಸಮಸ್ತ ಸಂಖಾರೀ ಜೀವಗಳ ಮಾನವರೂ ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಸಮಸ್ತ ಸಂಖಾರೀ ಜೀವರುಗಳು ಇಂದಿಯಗಳ ಪರೀಭೂತರಾಗಿ ಪರಾಧಿಸಾಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ನಾಲ್ಕು ಕಾಣಾಯಗಳಿಂದ ಸುಷ್ಯಾ ಹೋಗುತ್ತಿರುವೆ.

ಯಾವ ಪ್ರಧಾನ ಸಮಸ್ತ ಅಂತರಂಗ ಮತ್ತು ಬಾಹ್ಯ ಪರಿಗ್ರಹಗಳನ್ನು ಗ್ರಹಣ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ ಅವನೇ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಪರದತ್ತೀಯಿಲ್ಲ, ಅವನೇ ಇಂದಿಯಗಳ ಅಧಿನೇತ್ರಿಸಿಲ್ಲ, ಅವನನ್ನೇ ಮೋಹವು ಜಯಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ, ಅವನದೇ ಕಾಮ ವಿಕಾರದ ಮೂಲಕ ಮೌನವ ವಿಂಡಿತರಾಗಿ ಹೋಗಿಲ್ಲ, ಅವನೇ ಕಾಣಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಂದು ಹೋಗುತ್ತಿಲ್ಲ.

ಯಾವ ಪ್ರಧಾನ ಲೋಭವನ್ನು ನಷ್ಟಪೂರಿ, ಸಂತೋಷ ರೂಪರಂಜಿತ (ಜೀವಧ) ದ ಮೂಲಕ ಅನಂದಿತರಾಗಿ, ಸಮಸ್ತ ಧನಸಂಪತ್ತಿಯನ್ನು ವಿನಾಕರೀಲವಂದು ಮನ್ಸಿ ದುಷ್ಪತ್ಯದ್ವಯನ್ನು-ಭಾವೀ ಉಚ್ಯೇಯನ್ನು ವಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ಧನ, ಧಾನ್ಯ, ಸ್ವಾರ್ಥ, ಕ್ಷೇತ್ರ, ಸ್ವಾನ ಮೊದಲಾದುವನ್ನು ತಸ್ಸ ಶಾಮಣ್ಣ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಪರಿಮಾಣ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ, ಎಂದರೆ ನನಗೆ ಇಷ್ಟ ಪರಿಗ್ರಹದಿಂದ ನಿವಾರಣ ಮಾಡುವುದಿದೆ, ನನಗೆ ಅಧಿಕ ಪರಿಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿ

ಮಾನುಷದರ ರೂಪದಿದೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಪರಿಗ್ರಹವನ್ನು ಹಾಕಬೇಕಾದೆಂದು ತೋಡುಕೊಂಡು ಅದರ ಮಾಂಭೇಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಅದನಿಗೆ ಪರಿಗ್ರಹ ಪರಿಮಾಣದಂಬ ಪರಿಸರ ಜಾಸೆಯ ಅಜ್ಞಾತದೆವಿಟ್ಟುದೆ.

ಪರಮಾಗಮದಲ್ಲಿ ಮೂಳೆಯನ್ನು ಪರಿಗ್ರಹದಲ್ಕೊಂಡು ಹೇಳಿದೆ. ಈದಿನಿಗೆ ಪರಾಪರಾಭಾಗಗಳಲ್ಲಿರುವ ಮಾನುತೆಯ ಬುಟ್ಟಿಯೇ ಮೂಳೆಯಿದೆ. ಪರಪಸ್ತಿದನ್ನು ತನ್ನದೆಂದು ಮನ್ಸಿಸುವರೂಪದ ಯಾವಾಗ (ಮಿಥಾತ) ನಿದೆ. ಅದರ ಕಾರಣವಿಂದ ಅತನು ಜೀವನ-ಪುರಣ, ಒತ್ತ-ಅಟಿತ, ಯೋಗ್ಯ-ಅಯೋಗ್ಯವ ದಿಂಬಾರವಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚತನಾಗುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ವೋಹದ ಉದೀರಣಾದಿಂದ ಪರದ್ವಾಗಳಲ್ಲಿ ಇದು ನನ್ನದು-ನನ್ನದೆಂಬ ಯಾವ ಪರಿಣಾಮವಿದೆ ಅದೇ ಮೂಳೆಯಿದೆ. ಭಗವಂತರು ಮೂಳೆಯನ್ನೇ ಪರಿಗ್ರಹದೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಅದುದರಿಂದ ಯಾವನು ಮೂಳೆಯಿಂದ ವಿನಿಸಿದ್ದಾನೆ ಅದನು ಪರಿಗ್ರಹಿಯಾದ್ದಾನೆ. ಬೇಕಾದರೆ ಅದನು ಪತ್ತಿರಬಾಯಿ ಪರಿಗ್ರಹ ಅಲ್ಲವಿರಲಿ ಅಥವಾ ಸಮಸ್ಯೆ ಪರಿಗ್ರಹದಿಂದ ರಿಂಡಿಸಿದ್ದರೂ ಅದನು ಪರಿಗ್ರಹಿಯಾದ್ದಾನೆ. ಅದನ್ನೇ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. -

ಬಾಹಿರ ಗಂಧ ವಿಹಿಣಾ ದಲಿದ್ದ ಮಣಿಂ ಸಹಾಯದೋ ಹುಂಡಿ ।

ಅಭ್ಯಂತರಗಂಧ ಪುಣ ಇ ಸಕ್ಷದೇ ಕೋವಿ ಥಂಡೇದುಂ ॥೩೫೮॥ ಕಾ.ಉ.

ಅಭ್ಯಃ :- ದಲಿದ್ದ ಮನುಷ್ಯನು ಶ್ವಾಸದಿಂದಲೇ ಬಾಯಿ ಪರಿಗ್ರಹದಿಂದ ರಿಂಡಿಸಿದ್ದಾನೆ, ಅದರೆ ಅಂತರಂಗದ ಮಾನುತೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕೊಡುವಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಸಮಾಖ್ಯಾತಿಲ್ಲ. ಅದುದರಿಂದ ಮೂಳೆಯೇ ಪರಾಗ್ರಹದಿದೆಯೆಂದೇ ಸೋದುತ್ತೇದೆ. ಸಮಾಧಾರು ಲಕ್ಷಾಂತರದ ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ಇಸ್ತಾಪ್ತಿದೆ ನಂತರ ತಾಮ್ರ, ಬ್ರಹ್ಮಾಲೀ, ಕಂಡಿಸಿ ಪಾತ್ರೆಗಳು ಮೊರಕೆಯೇ ಇಲ್ಲ. ಅದರು ಜಣಪ್ರಾಂತ ಹಿಟಿದು ಇಂದಿನವರೆಗೆ ತುಪ್ಪಿಸಿದ್ದು ತಿಂದೇ ಇಲ್ಲ; ಪಂಚಿ, ನಿಲುವಂಗಿ, ರೂಪಾಲುಗಳನ್ನಂದೂ ಧರಿಸಿಯೇ ಇಲ್ಲ; ಸ್ವಿಯೋದಸನ ಮಾನುತೆಯು ಆಗಿಯೇ ಇಲ್ಲ; ಎಂದೂ ಉದರಪೂರ್ವಿಯಾಗಿ ಭೋಜನವ್ಯ ಮೊರಕೆಯೇ ಇಲ್ಲ; ಉಸ್ನಮೊದಲಾದು ಮನುಷ್ಯನ್ನು ಸೋಷಿಯೇ ಇಲ್ಲ; ಇತ್ಯೇ ಬೇದನದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕಾರ್ಥು ದಿವಸ ತಿನಿಲ್ಲ ಯೋಗ್ಯದಾದ ಧಾನ್ಯದ ಸಂಗ್ರಹವು ಆಗಿಯೇ ಇಲ್ಲ; ಉಸ್ನ-ಬ್ರಹ್ಮಾಗಳ ದರ್ಶನವೇ ಆಗಿಲ್ಲ. ಅದರಿಗೆ ಒಂದು ಮೂರಾಯಿಯು ಪ್ರಾಣಿ ಕೂಡ ಎಂದೂ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಅವರಿಗೆ ಹಾಸಿಸಲು ತಮ್ಮದೇ ಆದಂದು ಮುಲ್ಲಿನ ಗುಡಿಲಿಪ್ಪಾ ಇಲ್ಲ. ಇಂಥದರು ಅನೇಕ ಮನುಷ್ಯರಿದ್ದಾರೆ. ಅದುದರಿಂದ ಮೂಳೆಯೇ ವಾಸ್ತವದಲ್ಲಿ ಪರಿಗ್ರಹದಿದೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆ :- ಒಂದು ದೇಹ ಮೂಳೆಯೇ ಪರಿಗ್ರಹದಿದ್ದರೆ ಬಾಯಿಧನ, ಧಾನ್ಯ, ಪಶ್ಚಿ ಒಡವ ಮೊದಲಾದ ಬಾಯಿ ಪಸ್ತುಗಳ ಸಂಯೋಜನನ್ನು - ಸಂಗ್ರಹವನ್ನು ಪರಿಗ್ರಹದೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುವುದಿಲ್ಲವಲ್ಲಿದೆ?

ಉತ್ತರ :- ಈ ಬಾಯಿ ಪರಿಗ್ರಹಗಳು ಅಂತರಂಗ ಪರಿಗ್ರಹದ ಸಿದ್ಧಿತ್ವದಿದೆ. ಈ ಬಾಯಿ ಪರಿಗ್ರಹಗಳನ್ನು ಸೋದುಪ್ರದರ್ಶಿಸಿ, ಕೇಳುವುದರ್ಶಿಸಿ, ವಿಜಾರಣಾದುಪ್ರದರ್ಶಿಸಿ ಪರಿಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಲಾಲಂಬಿಸಿದ್ದು ಇಲ್ಲ. ಮಾನುತೆಯನ್ನು ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರ್ಪಿಣಿ ಬಿಡುತ್ತದೆ, ಅಚ್ಚತನ ಮಾಡಿ ಬಿಡುತ್ತದೆ. ಅದುದರಿಂದ ಬಿಟ್ಟಂತೆ ಪರಿಗ್ರಹವು ಕೂಡ ಮೂಳೆಯ ಕಾರಣಾದಿಂದ ತಾಗಿ ಯೋಗ್ಯದೇ ಇದೆ.

ಅಂತರಂಗ ಮತ್ತು ಬಿಟ್ಟಂತೆ ಇವರಡೂ ಪ್ರಕಾರದ ಪರಿಗ್ರಹವನ್ನು ಗರೂ ಮಾನುವಲ್ಲಿ ಹಿಂಬಣೆಯಿದೆಯೆಂದು ಭಗವಂತರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಏರಮೂ ಪ್ರಕಾರದ ಪರಿಗ್ರಹದ ತಾಗಿಗೆ ಅಂತಿಮಯೆಯಿದೆಯೆಂದು ಪರಮಾಗಮದನ್ನು ಬಿಲ್ಲಿಪಡು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಮಿಥಾತ್ವ, ಕಣಾಯ ಮೊದಲಾದ ಅಂತರಂಗ ಪರಿಗ್ರಹವಂತೂ ಹಿಂಬಣೆಯಿದೆ ಇನ್ನೊಂದು ಪರಿಗ್ರಹವು ವಾಚಿ ಹೆಸರು ಇದೆ. ಬಾಯಿ ಪರಿಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಮೂಳೆಯಾಗುವುದು ಅದು ಕೂಡ ಹಿಂಬಣೆಯೇ ಇದೆ. ಕೃಷ್ಣ ಮೊದಲಾದ ತೋಡೆಯು ಅಶ್ವಭ ಪರಿಣಾಮಗಳು ಕೂಡ ಪರಿಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ರಾಗ ಮಾಡುವುದರಿಂದಲೇ ಆಗುತ್ತದೆ; ಪಕ್ಷಿದರೆ ಪರಿಣಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶಿತಯು ಮಂದ ಕಣಾಯದ ಮೂಲಕ ಆಗುತ್ತದೆ, ಮತ್ತು ಆ ಕಣಾಯದ ಮಂದತೆಯು ಪರಿಗ್ರಹದ ಅಭಾವದಿಂದ ಆಗುತ್ತದೆ.

ಬಹಳ ದೊಡ್ಡ ಅರಂಭವು ಕೂಡ ಪರಿಗ್ರಹದ ಅಧಿಕತೆಯಿಂದಲೇ ಆಗುತ್ತದೆಯೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಒಂದು ಚೇಳಿ ಸಮಸ್ಯೆ ಪರಿಗ್ರಹದನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಡುವುದರ ರಾಗವು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿರದಿದ್ದರೆ ತಮ್ಮ ಅವಕ್ಕುಕೆಂದೆ ಅನುಷ್ಠಾನಿಕ ಪರಿಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಪರಿಮಾಣ ಮಾಡಿಯಾದರೂ ಅವಕ್ಕುವಾಗಿ ಇರಬೇಕಾಗುವುದು.

ಒಂದು ತಮ್ಮ ದತ್ತಿರ ಪರಿಗ್ರಹದಂತೂ ಕಡಿಮೆಯಿದೆ ಮತ್ತು ಅಧಿಕ ಪರಿಗ್ರಹದ ಇಚ್ಛೆಯಾಗುತ್ತದ್ದರೆ ಆ ಇಚ್ಛೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಪರಿಗ್ರಹದ ಪ್ರಾಣಿಯಾಗಿ ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ. ಇಚ್ಛೆಯಾದುವುದರಿಂದಂತೂ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚು ವಾಪ ಕರ್ಮದ ಬಂಧವೇ ಆಗುವುದು. ಅಂತರಾಯ ಕರ್ಮದ ಕ್ಷಯೋಪರ್ವತಮಾದ ಮೇಲೆ ಪರಿಗ್ರಹದ ಲಾಭವಾಗುವುದು. ಅದುದರಿಂದ ಪಾಪಂಧದ ಕಾರಣವಾದ ಪರಿಗ್ರಹದ ಮುಮತೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ಎಷ್ಟು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿದೆ ಅವಕ್ಕರಲ್ಲಿಯೇ ಸಂತೋಷ ಪಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಇರಬೇಕಾಗುವುದು.

ನ್ಯಾಯ-ನೀತಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿಯೇ ಆಜೀವಿಕೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ಸದ್ಗುರು ಪರಿಗ್ರಹದಂತೂ ತ್ಯಾಗಯೋಗ್ಯವಿದ್ದರೂ ಯಾರು ಗೃಹಸ್ಥಾಪಸ್ಯೇತುಲ್ಲಿದುಕೊಂಡು ಧರ್ಮ ಸೇವನೆಮಾಡಲಬೇಕ್ಕಿಸುತ್ತಾರೆ ಅವರಿಗಂತೂ ತಮ್ಮ ಪ್ರಸ್ತುತಿಯಾದ ಅನುಕೂಲವಾಗಿ ಪರಿಗ್ರಹವನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲ್ಲಿ ಬೇಕಾಗುವುದು ಗೃಹಸ್ಥಿಗೆ ಅವಕ್ಕುಕೂಡ ಪರಿಗ್ರಹವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಕಾಲ-ದು:ಕಾಲದಲ್ಲಿ ರೋಗ-ವಿಯೋಗದಲ್ಲಿ ಮಾಡುವೆಯಲ್ಲಿ - ಮರಣದಲ್ಲಿ ಪರಿಸಾಮವು ಸ್ವಿರವಾಗಿ ಉಳಿಯಲಾರದು, ಪರಿಸಾಮವು ಕೆಟ್ಟು ಹೋಗುವುದು, ಅದುದರಿಂದ ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಪರಿಸಾಮಗಳ ರಕ್ಷಣೆಯ ಸಲುವಾಗಿ ಗೃಹಸ್ಥರು ಪರಿಗ್ರಹದ ಸಂಕಲನ ಮಾಡಿಯೇ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಆಜೀವಿಕೆಯ ಉಪಾಯವನ್ನು ನ್ಯಾಯ ಮಾರ್ಗದಿಂದಲೇ ಮಾಡಬೇಕಾಗುವುದು. ಸಾಧುವಂತೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಪರಿಗ್ರಹವಿಟ್ಟಿರ್ಹೋಂಡರೂ ಉಭಯ ಲೋಕಗಳಿಂದ ಭ್ರಂಷಣಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ, ಗೃಹಸ್ಥನು ಪರಿಗ್ರಹವಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಭ್ರಂಷಣಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಗೃಹಸ್ಥಾಚಾರದಲ್ಲಿ ಇಧುತ್ತಿರುವಾಗಂತೂ ಹೆಚ್ಚು-ಕಡಿಮೆ ತಮ್ಮ ಅವಕ್ಕುಕೆಂದೆ ಅನುಷ್ಠಾನಿಕ ಪರಿಗ್ರಹವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಪರಿಸಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಮುಮತೆಯು ಉಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಆಜೀವಿಕೆಯ ಆಧಾರವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಿರಾಧಾರವಾಗಿ ಪರಿಸಾಮವು ಧರ್ಮ ಸೇವನೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಿರವಿರಲಾರದು, ಪರಿಸಾಮಗಳ ಆರ್ಥ-ಸಂಕ್ಷೇಪತೆಯು ಮಾರವಾಗಲಾರದು.

ಭೋಜನ-ಪಾನಗಳು ದೊರಕುವಂತೆ ಆಜೀವಿಕೆಯ ಸ್ವಿರತೆಯಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ, ಪ್ರಾಜೀಯಲ್ಲಿ ರೂಭಕಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಸಾಮವು ಸ್ವಿರವಾಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿಲ್ಲ. ಆಕುಲತೆಯಿರುವುದರಿಂದ ಸಂಕ್ಷೇಪವು ಹೆಚ್ಚಿತ ಹೋಗುವುದು, ಸಂತೋಷವು ದೊರಕಲಾರದು. ರೋಗವು ಬಂದ ಮೇಲೆ, ವ್ಯಾಧಾವಸ್ಥೆಯು ಬಂದ ಮೇಲೆ, ಇಷ್ವರ್ ವಿಯೋಗವಾದ ಮೇಲೆ, ಅನ್ನ-ಪಕ್ಷಿದ ಆಧಾರವಿಲ್ಲದೆ ತಮ್ಮ ಪರಿಸಾಮವು ಯಾವುದೇ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಕಿಯಲಾರದು. ದೇಹದ ರಕ್ಷಣೆಯು ಕೂಡ ಆಜೀವಿಕೆಯಲ್ಲದೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ದೇಹವಿಲ್ಲದೆ ಅನುಧ್ವತ, ಶೀಲ, ಸಂಪುರ್ಣ ಮಾಡಿದೆ ಯಾವುದರಿಂದ ಆಗುವುದು? ಆದುದರಿಂದ ತಮ್ಮ ಪ್ರಣಿದ ಅನುಕೂಲತೆ, ಉಮ್ಮೋಗ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ಸಾಧನ ಮೂದಲಾಗಿ ದೇಶಕಾಲದ ಯೋಗ್ಯ ವಿಖಾರ ಮಾಡಿ ನ್ಯಾಯ ಮಾರ್ಗದಿಂದ ಜೀವನೋಪಾಯ ಮಾಡಬೇಕಾಗುವುದು. ಅನಂತರ ಲಾಭಾಂತರಾಯಿದ ಕ್ಷಯೋಪರ್ವತಮಂಕ್ಕ ಅನುಷ್ಠಾನಿಕ ಲಾಭ-ಅಲಾಭ-ಅಲ್ಲಾಭ ಎಷ್ಟು ಆಗುವುದು ಅವಕ್ಕರಲ್ಲಿಯೇ ಸಂತೋಷ ಪಡಬೇಕಾಗುವುದು. ಕುಟುಂಬದ ಪ್ರೋಫೆಸನ್, ದೇಹದ ಪ್ರೋಫೆಸನ್ನು ಪ್ರಣಿದ ಉದಯದಿಂದ ಯಾವುದರ ಪ್ರಾಣಿಯಾಗಿದೆ ಅದರ ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಸಾಲಗಾರನಾಗಬಾರದು, ಏಕಂದರೆ